

ԿԻՐԱԿԻ
ՅՈՒՆԻՍ 1
DIMANCHE
1er JUIN
1997

ՀԱՐԱՇ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01.47.70.86.60 FAX : 01.48.00.06.70
C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Փրամսա : Տար. 1.100 Ֆ. — Վեցամսեայ : 560 Ֆ.
Արտասահման : Տար. 1.400 Ֆ. (ամէնօրեայ առաքում)
1.250 Ֆ. (շաբաթական առաքում) — Հատը : 5,00 Ֆ.

LE NUMERO : 5,00 F.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ԵՒՐԱՐԵ ՄԻԱՔԵԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

72e ANNEE — N° 19.126

ESPACES DE FONCTIONNEMENT DES DEUX BRANCHES DE L'ARMENIEN LITTERAIRE MODERNE

Le clivage de la langue arménienne en deux branches, orientale et occidentale, au cours des 18 et 19ème siècles, constitue une étape sans précédent dans l'histoire de la langue arménienne : il a conduit pour la première fois à la rupture de l'unicité de la langue littéraire. Depuis, chacune des branches connaît un cheminement qui lui est propre, suivant le milieu dans lequel elle évolue. Compte tenu des profonds changements socio-politiques survenus au cours des dernières années et des nouveaux rapports établis entre la République d'Arménie et la Diaspora, les relations entre les deux branches de l'arménien moderne sont à nouveau au centre de l'attention.

Dans le présent article, il ne s'agira pas pour nous d'établir une comparaison des valeurs et des qualités linguistiques intrinsèques spécifiques à chacune des branches. Une telle comparaison dans la

Branche occidentale :

1) Le nombre exact des locuteurs de la branche occidentale est difficile à calculer. En fait, tous les chiffres avancés sont l'objet de polémiques dans la mesure où les locuteurs sont dispersés dans de nombreux pays d'accueil, dans lesquels ils constituent des communautés linguistiques. Par ailleurs, du fait de leur intégration et souvent de leur assimilation dans les sociétés d'accueil, il est impossible de recenser leur nombre en tant que tel.

D'après les statistiques d'un quotidien paraissant à Erevan en langue russe(1), il y aurait plus de deux millions et demi d'Arméniens habitant en Diaspora.

Quel que soit le nombre réel de la population locutrice de la branche occidentale, il convient d'apprécier la compétence linguistique des locuteurs pour mieux cerner les espaces de fonctionnement de la langue.

Nous diviserons les locuteurs dans leur ensemble en deux groupes distincts : le groupe actif et le groupe passif.

Le groupe actif est composé de locuteurs qui maîtrisent parfaitement la langue. Ils ont des compétences dans la langue écrite et parlée. L'arménien occidental est leur langue maternelle, dont ils se servent non seulement comme instrument de communication quotidienne, mais aussi comme support de pensée. Le groupe actif constitue la véritable communauté linguistique significative, par laquelle la langue fonctionne sous tout ses aspects.

Le groupe passif comprend les locuteurs ayant une compétence linguistique limitée. Ils sont en mesure de comprendre le discours de l'interlocuteur sans toutefois pouvoir lui répondre couramment. Leur vocabulaire actif étant très limité, ils ne sont très souvent pas en mesure de lire ou d'écrire. L'emploi de l'arménien est pour eux très occasionnel, jamais au quotidien. Le groupe passif constitue le dernier maillon d'une chaîne linguistique qui s'éteindra à la prochaine génération. On peut estimer que dans l'ensemble, pour ce qui concerne les locuteurs de la branche occidentale, le groupe passif est plus important en nombre que le groupe actif.

La communauté linguistique de la branche occidentale est donc caractérisée par une double spécificité : dispersion des locuteurs, inégalité des compétences linguistiques des locuteurs. Dans ces conditions, la définition du locuteur de la branche occidentale est problématique : qui, dans la Diaspora, est arménien et qui ne l'est plus ?

Du point de vue strictement linguistique, seul le groupe actif des locuteurs constitue la véritable communauté linguistique significative, celle qui est en mesure d'assurer la vitalité et le bon fonctionnement de la langue. Cela réduit considérablement le nombre effectif des véritables locuteurs de l'arménien occidental moderne.

2) Les frontières géographiques de l'usage de la branche occidentale sont difficiles à délimiter, précisément parce

Կ Է Տ Ը Ո Ր Դ Ա Ր Զ Ա Ի Դ Ա Ծ Տ

Արուեստի եղափոխման կամ ճիւղաւորման գծով, գլխաւոր երկու մասեցում կայ Մին կը համարի թէ արամաբանական շարունակականութիւն մը եւ որոշիչ ընթացք մը կը պայմանաւորէ զայն, միւսը՝ նման բան չի տեսներ եւ արուեստը կը նկատէ մարդ մը, ուր այլազանութիւնները օրէնքի մը չեն հետեւիր այլ՝ ներյուշական մղումներու, պատահական, իրարմէ անկախ: Սակայն այս վերջինները նկատի չեն ունենար իրողութիւնը որ արուեստը միայն ըզգացական, զգայական եւ ենթակայական բնազատ մը չէ այլ՝ գլխաւորաբար բանականութիւնն է անոր նոր կազմաւորները, որոնք հիմնուած են գաղափարներու եւ զանոնք արտայայտող իւրովի լեզուներու վրայ: Այս գաղափարներն ու լեզուները (որպէս զեղարուեստական ըմբռնումներ եւ դպրոցներ) կամ շարունակութիւնը, ընդլայնումը եւ տարբերակումն են նախապէս գոյութիւն ու նեցողներու եւ կամ անոնց որոնք այդ տուեալ շրջանին կը տիրեն, կամ՝ անոնց հակադրողներ են որոնք, իրենց կարգին, կը վերամշակեն եւ կ'ընդլայնեն հեռուր կամ մօտիկ անցեալին պատկանող գաղափարներ, զանոնք աւելի հեռու տանելով: Երկու պարագաներուն ալ, նոր գաղափարը միշտ պայմանաւորուած կը մնայ նախապէս գոյութիւն ունեցող կամ ժամանակակից տուեալներէ: Հետեւաբար եթէ այդ տուեալները տարբեր ըլլային, կը նշանակէ թէ նոր գաղափարները այլ հուշ, գտած պիտի ըլլային եւ այլ ըրնոյթ: Ահա թէ ի՞նչու հետեւողական եւ արամաբանական եղափոխում է արուեստինը եւ ոչ՝ պատահական, ինքնեկ: Դեռ կարելի է աւելցնել իրողութիւնը թէ արամայայտուած կամ բանաձեւուած որեւէ գաղափար, զինք ընտրող յատկութիւնները ունի, սերմի մը նման որ, ուշ կամ կանխիկ, երբ զինք ընկալող հողի մը վրայ իյնայ, որ է՝ մարդուն բանականութիւնը, կը ծրարակալի իր յատկութիւններով, որ իր կարգին այլ սերմեր կուտայ, ճշգրտուած, եւ այսպէս շարունակաբար: Երեւոյթը շատ բացայայտ է: Օրինակ, առանց ժ.Ե. եւ ժ.Զ. դարերու վերածնունդին (որ աշխարհը նոր ձեւով ըմբռնելու եւ ընկալելու արտայայտութիւնն է՝ իր առարկայականութեամբ միջնադարու ողեկանութեան հակադրուող), կարելի պիտի չըլլար աւելի ուշ եւ կող նորագոյնացման շրջանը: Կարելի պիտի չըլլար Պարոզ շրջանը՝ վերածնունդէն սերող ոճապաշտութեան հակադրուող: Առանց վենետիկեան նկարչութեան (գոյնն ու վրձնահարուածը դերազատող), վիպապաշտութիւնն ու տպաւորապաշտութիւնը, որպէս նորագոյնացման հակադրողներ, պիտի չկազմաւորուէին այն ձեւով զոր կը ճանչնանք:

Այս ներածականը՝ պարզապէս նկատի ունենալու համար հրամայական մը, որ կը կայանայ իր ամբողջութեան մէջ փորձել արծարծելու զեղարուեստական որեւէ գաղափար, այս պարագային՝ կէտապաշտութիւնը, իրեն հեռուր եւ մեր-

ձակայ ըմբռնումներուն եւ կիրարկումներուն առնչուող:

***

19-րդ դարու սկիզբներուն նորագոյնացման շրջանը, իր խիստ կանոններով, իր գծապաշտութեամբ եւ հետզհետէ լրճացող ոճով, յունահռոմէական անցեալն ու արուեստը կապելու հետամուտ, չէր կրնար դոհացում տալ զգայական եւ արտայայտական այն ձգտումներուն, որոնք կազմաւորող վիպապաշտ սերունդի մը տենչերը պիտի մարմնաւորէին: Նկարչականօրէն, նորագոյնացման նուիրեալ առաջին խնդրարկումներէն մին կու գայ Թէոֆիլ Ժէրիլիդէն, որ անոր ողորկ եւ սառցային բնոյթին կը հակադրէ ներկանիւթի մարմնու գործածութիւնը եւ վրձնահարուածի կրքոտ կիրարկումը, վերածնունդի վենետիկեան նկարչութեան օրինակով: Իր ազդեցութեան տակ, Խօթէն Տըլաբըրուա աւելի կ'ընդլայնէ այս գործելակերպը, որ կը

Դրեց՝ ՇԱՀԱՐԱԶ

զուգահեռի ու, մինչեւ իսկ, ձեւով մը կը հետեւի այդ շրջանին Անգլիա ի գործ դրուած նկարչական արուեստին՝ Ճ. Մ. Ու. Թըրնըրի եւ Ճան Գոնսթէյլի կողմէ: Յաջորդող, տպաւորապաշտ սերունդին արձանագրած ուսումը կարելի չէ պատկերացնել առանց ասոնց, ինչպէս ցոյց կու տան Գլոս Մոնէի, Փօլ Սէզանի, Գամիլ Գիսարոյի, Օկիւսթ Ռենուարի եւ Ալֆրէտ Սիսլիի սկզբնական գործերը, որոնք բնապաշտութիւնը, իրապաշտութիւնը եւ վիպապաշտութիւնը կը մէկտեղեն եւ որոնցմէ մեկնելով է որ կը յանդին նոր նկարչութեան, տպաւորապաշտութեան, որու գլխաւոր յատկանիշներէն մին է վրձնահարուածի ազատ կիրարկումը, որ ներկը պատտառին վրայ անջատանջատ կը տեղադրէ, հակառակը նորագոյնացման ներքին, որոնք գոյնը վրձնումով միօրինակօրէն կը տարածեն զայն ընդունող մակերեսին վրայ:

Այս գծով, կարելի չէ աչքի առնել չունենալ վեհալ թիցիանոյի կարգ մը գործերը, խալապաշտ նկարչակերպով երկնուած, յատկապէս իր երկար գործունէութեան վերջին շրջաններուն: Առանց վրայ պէտք է աւելցնել, Ռամպրանի վան Ռայնի եւ Ֆրանց Հալսի նկարչութիւններուն յատկանիշները, ինչ կը վերաբերի ներկանիւթի եւ վրձնահարուածի արտայայտական եւ շարժուն կիրարկման, մասնաւոր Հալսի՝ որուն մօտ անջատ վրձնահարուածը ինքնին լեզու մը գառնալու յաւելեալ նախանշան-

par
Robert DERMERGUERIAN
Université de Provence

presse arménienne, souvent polémique parce que passionnée, ne repose en effet sur aucun raisonnement linguistique rigoureux et ne peut quoi qu'il en soit, aboutir qu'à une inconciliable confrontation.

Nous considérons pour notre part, que les deux branches, malgré leurs différences grammaticales et lexicales intensifiées aux cours de leur récente histoire, ont des qualités linguistiques égales et le débat sur la supériorité littéraire ou historique d'une branches par rapport à l'autre est stérile et inopportun. Ce débat est en effet, susceptible d'aggraver artificiellement l'écart et la division existant déjà entre les deux communautés locutrices.

Dans la réalité socio-politique et linguistique actuelle, et compte tenu des contacts plus étroits établis entre les deux branches, il est plus pertinent et utile de cadrer l'espace de fonctionnement des deux branches et de définir les limites de rayonnement de chacune d'elles afin de procéder à une analyse comparative. Une telle analyse permet de mesurer d'une part, la place qu'elles occupent dans leur milieu respectif et d'autre part, les interférences émanant des contacts établis.

Plusieurs facteurs interviennent dans la définition de l'espace de fonctionnement d'une langue :

- 1. le nombre et la compétence des locuteurs,
- 2. les limites ou frontières géographiques de l'usage de la langue,
- 3. le statut de la langue dans son environnement naturel, le rôle et la place de la langue dans le fonctionnement de la société.

Nous examinerons ces facteurs séparément pour chacune des branches, pour ensuite procéder à une analyse comparative de leur rayonnement respectif.

(Suite page 3)

ներ ցոյց կու տայ, ինչ որ յետագային լայնօրէն կը դործարկուի տպաւորապաշտեան կողմէ:

***

1880-ական տարիներու կէսերուն է որ ժորժ Սէօրա (1859 - 1891) հիմը կը դնէ կէտապաշտեան, կիրարկելով իրարմէ անջատ վրձնահարուածներու դրոյթը, որ իրմով կը գտնէ իր առաւելագոյն արտայայտութիւնը: Սէօրա տպաւորապաշտեան ընդմէջէն է որ անոր կը հասնի, գունային ընդհանրական տեսութիւններուն տարով նկարչական ատակ կիրարկում: Այսպէս, նկարը կը դառնայ «խճաղին» դաշտ մը, ուր գոյները կէտ առ կէտ կը տեղադրուին, առանց որ վրձինը զանոնք իրարու ձուլէ: Երանգային ձուլումը տեղի կ'ունենայ ոչ թէ պատաստին վրայ այլ՝ դիտողին աչքին մէջ, երբ ուրոչ հեռաւորութենէ մը դիտէ նկարը:

Ասիկա թերեւս ատաղին անգամն է նկարչութեան պատմութեան մէջ, որ նկարչական արուեստը ամբողջական հաստատութեամբ կը ձգտի տուեալ տեսութեան մը կիրարկումն ու խորհրդանշանը ըլլալ: Ծայրագոյն անջատեցողութիւն եւ կեդրոնացում, բնագոյնական եւ գիտական խոր ըմբռնողութիւն հարկաւոր էին, ինչպէս Սէօրայի պարագային, որպէսզի արուեստագէտ մը նման ձեւով գործէր: Ասոր առաւելագոյն արտայայտութիւնը կ'ըլլայ Սէօրայի մեծածաւալ պատաստը՝ «Կիրակի յետմիջօրէ մը» կրանտ-ժամ կղզիին վրայ», որ ծայրագոյնին ձգտելու ցոյցացումն է, մարտահրաշխան մը կարծէք, իր կարգին հաստատելու համար թէ արուեստը բացարձակին հասնելու փորձ մըն է, բանական աւելի՛ քան թէ զգայական, որով ծիրին մէջ արուեստագէտը կը նմանի վիրաբոյժի մը որ, առաւելագոյն կեդրոնացումով, կը մասնատէ եւ կը վերակազմէ իրական տարրերը, զանոնք վերակերտելով: Անխուսափելիօրէն, նման գործարկում մը դիւրութեամբ պիտի չընկալուէր հասարակութեան կողմէ, յատկապէս դար մը առաջ, երբ մարդոց զեղարուեստական ճաշակն ու ճանաչողութիւնը պայմանաւորուած էին կանտոնապաշտութեամբ եւ լուսանկարներու նըմանող երկերով: Ուստի, կարելի է պատկերացնել անոր ստեղծած հակազդեցութիւնը: Անտարակոյս, կէտապաշտ գործերը արձանային, անշարժ կը թուին, պարզապէս՝ որովհետեւ անոնք չեն ձգտուի իրականութիւնը կամ կեանքը զգացականօրէն վերակերտելու: Անոնք դիտողին կը պահանջեն բնագոյնական հաստատութեամբ մը, բերեղացած, քան թէ ենթակայական արձանացում մը:

Նկարչական այս նոր դադարարը շուտով կը տարածուի: Վէնայի վան Կոկ, 1886-ին Փարիզ հասնելուն, շատ չի սպասեր զայն որդեգրելու: Նոյնիսկ, տըպաւորապաշտ պարզութիւններէն Գամիէլ Փիսարո, չըջան մը ինք ալ անով կը տարուի: Այս հոսանքին տարողութեան մասին լայն դադարար մը կու տան երկու ցուցահանդէսները (*), Փարիզ եւ Կըլընովը: Երկուսն էր կրողը կը զգեն մեծ մեծ կարեւորութիւն, որովհետեւ ոչ միայն կէտապաշտութիւնը կը ներկայացնէ իր այլազան երեսակներով այլ նաեւ՝ անոր եղափոխում-հետեւանքները, 20-րդ դարու արուեստէն ներս:

1991-ի յետահայեցողը, Սէօրայի նըմանութեամբ (իր մասնուն հարիւրամեակին), չունենցաւ այն արձագանգն ու ընդունելութիւնը, որոնց արժանացաւ անկէ աւելի քան չորս տարի ետք տեղի ունեցողը, Սէօրայի արուեստը ներկայացընող: Բայց եւ այնպէս, Սէօրայի նկարչական նպատան ու աւանդը նոյնքան կարեւոր են: Այսուհանդերձ, Փարիզի եւ Կըլընովի ցուցահանդէսները ձեւով մը կրկին կ'աջմտականացնեն Սէօրան:

***

Սէօրայի կանխահաս մահով, կէտապաշտ շարժման առաջնորդը կը դառնայ իրեն հետեւորդը Փոլ Սինիաք (1863 - 1935): Սկզբնական տպաւորապաշտ կարճատեւ շրջանէ մը ետք, Սինիաք լրիւ կ'իւրացնէ Սէօրայի կէտապաշտութիւնը: Սակայն, վերջնային մանրակրկիտ կատարման փոխարէն, ինք հետզհետէ կ'որդեգրէ աւելի լայն վրձնահարուած մը, որու բերմամբ գունային կէտերը աւելի կը խոչորնան, մինչ երանգները աւել-

Շ Ա Ռ Ա Ջ Մ Ի Ս Ք Ե Ի Ա Ր Ո Ի Ե Ս Տ

ԱՆՏԻՊ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ

Կ Ո Ս Տ Ա Ն Զ Ա Ր Ե Ա Ն Ի Ն

Գրեց՝

ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

«Մարդ դեռ չէր զգար, բայց Հայ Գրականութեան մէջ աննախընթաց երեւոյթ մը կը պատրաստուէր Փարիզի 5-րդ եւ 6-րդ թաղամասերուն մէջ: Ատաղին անգամ ըլլալով, խումբ մը զրոյներ պիտի յարձակէին անցեալի սրբութիւններուն, գեղարուեստական չափանիշներով, եւ ընդունուած արժէքներուն վրայ՝ յանուն արդիական չափանիշներու, յանուն Հայ նոր գրականութեան մը, որ համապատասխանէր նոր ու տարբեր աշխարհին՝ որու մէջ կ'ապրէին Հայ զրոյները» (1):

Վասէ Օշականի այս նշմարը «Փարիզի տղոց» մասին է: 1920-ական թուականներու երկրորդ կիսուն, սկսած է աւազ գրողներուն «հայր» երու հաշուարարը, որ պիտի յանդէր «Մենք»-ի կարճատեւ շարժումին եւ այսպէս՝ ներքին հաշուարարը, ինչպէս ցոյց կու տայ ըմբռնող լոյս տեսող Վազգէն Շուշանեանի «Մարդ մը, որ Արարատ չունի հոգեւոր խորը» պարսաւագիրը (2): «Հայր»-ը դէմ նետուած ձեռնոցը նաեւ հարուածած է Կոստան Զարեանը:

«Մենք»-ի նախնական կորիզներէն եղած է «Յարգող» գրական խմբակ-ցութիւնը, որ 1927 Յունիս 2 եւ 4-ի իր ասուլիսները նուիրած է Զարեանին: Ատաղին երեկոյթին, ղեկուցարարը՝ Վասէ Վաքաւեան (Վեթրոն Կարտոն), ներածութիւն մը տուած է, Զարեանի երկերէն ծաւալուն հատուածներ կարդալով: Երկրորդին, վերլուծական աշխատանք մը ներկայացուցած է, հետեւեալ եզրակացութիւնները կատարելով.

«Զարեան դեռ որոնող է. ան կեանքին իրականութիւններուն թշնամարար կը վերաբերի եւ երդուեալ հակառակորդ է 2+2=4-ին: Արուեստի (ձեւին) խորացումով կ'անուան, ան մարմին կու տայ անհոգի ղեղեկութիւններուն: Իր ընդարձակ հմտութիւնը պատճառ եղած է որ բազմաթիւ աղբեցութիւններու ենթարկուի, առանց անոնցմէ մէկուն»՝ «գաւազութիւն» ընելու: Իր լեզուական գեղեցկութիւնները երեւութեան են, զուրկ ըլլալով խորութենէ, եւ իրենց հետաքրքրութիւնը կը պարտին երեւութական սրամտութեան մը: Զարեանի որոնումները զայն տարած են միաբնակիցի, կաթոլիկութեան եւ իր ճամբան բնագոյնական բանաստեղծութիւնը կարելի է ենթադրել, եթէ նոր ցնցում մը զայն չարթնցնէ» (3):

Որքան դիտենք, Վ. Կաքաւեանի այս ուսումնասիրութիւնը հրատարակուած չէ: Հաւանաբար այս ասուլիսին ակնարկած է «Հայրենիք» ամսագրի խմբագիր Ռուբէն Դարբինեանը, 1927 Սեպտ. 1-ին, Զարեանին գրելով.

«Ի դուր այդքան կարեւորութիւն կու

տաք Զեր մասին գրուած տխարութիւններուն: Կը վստահեցնեմ Զեղ, որ մեր գրականութեան համար բացառիկ էջեր տուիք Զեր "Անցողը եւ իր ճամբան" ու: Կտրենք կան, որոնք գլուխ գործոցներ են որեւէ գրականութեան տեսակետով: Ոչ ոք պիտի կարողանայ այլեւս Զեր արժէքը նսեմացնել: Մեր ժողովուրդը այնքան ալ յիմար չէ, որ մէն անգամ տխարութեան կարեւորութիւն տայ» (4):

1930-ի վերջերը, Զարեան «Արեւմտաք»-ի մէջ արհամարհանքով հակադարձած է.

«Եւրոպայի գրական սրճարանները ամէն տեղ էլ նոյնն են: (...)

Փոքրիկ գրական "իշխաններ" եւ ոտանաւորող ձնձուկներ:

Ինչպէս զաղթահալուած Սէն Միշլում: Լերկ եւ ամբարտաւան երեսներ, մաղձով եւ նախանձով ծեփուած արտայայտութիւններ, հողեկան խեղճութիւններ եւ մտքի կարգը:

Յեղ մը մղտութիւններ, կատուի թաթ եւ աւանակի նայածք: Զրախ երգի-ծաբանութիւն եւ Սամաթիոյ կամ Սկիւտարի արուարձաններէն եկած, պատուած եւ ցեխերի մէջ տապալկող գեղագիտութիւն» (5):

Յայտնապէս, ո'չ «Փարիզի տղոց» եւ ոչ ալ Զարեանի միջեւ համաձայնութեան երկ եղած է, թէ եւ ինչպէս ցոյց տուած է Զարեանի որոշ գործերու ընթացումը, իրենց գրական ըմբռնումները այդքան ալ հեռու չէին իրարմէ:

Վենետիկ ասորոց Զարեան բողոքած է «Յառաջ»-ի խմբագրին «Յարգող»-ի մէջ յայտնուած աննպաստ դատաստանին դիմաց: Զարեան եւ Շուշան Միսաքեան զիրար կը ճանչնային ոտակոյտ Պոլիս ասորած շրջաններէն (1910-11, 1913-14, 1921-22): Բացի այս նամակէն, ոչինչ յայտնի է այդ կապի մասին, որ յետագային վերածուած է բացայայտ հակալրութեան, որ իր գաղափարակցութիւն հասած է 1932-ին, երբ Զարեանի «Յուսաբեր» մէկ յորուածին Շ. Միսաքեան հակադարձած է ետաքաժին խմբագրականով (6):

Զարեանի նամակը մեզի հասած չէ: Սակայն, Երեւանի Եղիշ Զարեան Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի Կոստան Զարեանի Փոստին մէջ (Թիւ 71) պահպանուած է Շուշան Միսաքեանի ցարդ անտիպ մնացած պատասխանը, որ արժէքաւոր է, լուսաբանելու համար «Յառաջ»-ի խմբագրին դիւրը գրական նոր շարժումին նկատմամբ, որուն մասին բազմիցս արտայայտուած է թերթի սիւնակներէն: Բոլոր ընդգծումները բնագրային են:

Փարիզ, 8 Յունիս 1927
Սիրելի Զարեան,

Շատ գարնայայ կարգադով Յունիս 7-ը քու կողմէն: Այդ ի՞նչ արեւմտա-մարիաք է «Սէն Միշլումի քաղաքային շրջակներու գրչակներու» մասին: Ինչո՞ւ կը մտնաս որ բոլորն ալ նոյնն ամբարտաւան, գտնելու համար իրենց վերջնական ուղին: Աւելի կ'իմանայն աչքով չէ՞ին նայիք բեզ եւ ուրիշներու... Շատ տաղանգաւոր տղաներ կան «Յարգող»-ի մէջ: Կը վիճին, կ'իշխան, կ'իշխեն, առողջ կը փրկուի, խորտուի անհետ կը կորուսուի: Գուն չես որ պիտի արձանատի քէ ամէն շարժումէ գիրք մը կը մընայ: Գու գրականութեան վերաբերեալ ասուլիսը՝ պարզ տեղեկատուութիւն էր, եւ յուրջ թերթ մը պարտաւոր էր հրատարակել եղածն ու խուսուածը, ոչ թէ իր ուզածը, առանց որ եւ չ'նկատուի: (Ուսումնասիրութիւնը 70 էջ էր, կարծեմ):

Ինչ կը վերաբերի յայտն եկած գեղանասակներուն («Կուսակցական ուրիշ թերթեր») եւ Յառաջի այս կարատարակութեան, շատ կը ցախմ որ այնքան միակողմանի դարձեր եւ, անկէ կուսակցականներու վերաբերած «մեղք» մը դուր կը գործես գեղագրար, պահանջելով որ կուսակցական ակնոցով նայիմ գրականութեան եւ գեղարուեստի վրայ... Կարծեմ իրար նոր չ'պիտի նսեմացնէ, եւ «Յառաջ»-ը դառնաւ պիտի չ'յանի: Ես ալ գեղանասակներու նմանակ «Հայրենիք» ամսագրի վերջին շարժող եւ նոյնիսկ կը խորհիմ արտատպուածներ կատարել: Բայց այս պարագային կը կարծեմ որ, չի կրնայ խաբարել հիմնական դիմ մը որուն շատ մտնէմ ծանօթ եւ 1910-ին ի վեր...

Բարեկեց
Շ. Միսաքեան

- (1) Վ. Օշական, Գրական հարցեր, «Բագին», Գեղտեմբեր 1966, 50-51:
- (2) Տե՛ս. Վ. Շուշանեան, Մարդ մը որ արարատ չունի իր հոգեւոր խորը, «Բագին», 1, 1997 (շարունակելի):
- (3) Երկրագործ, Յարգող. Վերջին երեք երկերները, «Յառաջ», 1 Յունիս 1927, 3:
- (4) ԳԱԹ, ԿԶՖ, քիւ 25:
- (5) Կոստան Զարեան, Երկեր, Անթիլիաս, 1975, 629:
- (6) Կոստան Զարեան, Նաւաստար Թիւ 20, «Յուսաբեր», 1932 Մարտ 26. Շուշան Միսաքեան, Գրականութեան դիմակով, Գտնութիւններ, Կենդանաբանական, «Յառաջ», 1932 Ապրիլ 13-14-15:

ի վառվուռն կը դառնան: Շարժման միւս նկարիչներն ալ այս ընթացքին կը հետեւին, ինչպէս Անրի-Էմիլիոն Բրոս, Մաքսիմիլիէն Լիւս եւ Պրիւսիլի 20-ներու խումբին մաս կազմողներէն ոմանք: Նոյն համակարգով, քանի մը տարի ետք, դարակրկին, զոյնք արտայայտական յաւելեալ հանգամանք կը ստանայ երբ Անրի Մաթիս, Անրի Ծըրէն, Մորիս տը Վլամինք եւ Ժորժ Պրաք կէտապաշտ գործեր կը նկարեն: Այս պարագային, վրձնահարուածը (այժմ աւելի տարածուն) եւ զոյնքը աւելի անկախ դեր կը ստանան իր ըմբռնողութեամբ, մինչ պատասխանը իր ամբողջութեամբ զոյնով չի ծածկուի այլ՝ անոր լերկ յատակը (որուն վրայ երանգներն ու վրձնահարուածները հանգամանօրէն կը ցանուին) մաս կը կազմէ նկարի ընդհանուր էութեան: Նկարելու այս կերպը իր գուգա-

հեռը կը գտնէ նաեւ Փրանսայէն դուրս գործող նկարիչներու մօտ, ինչպէս օրինակ Վասիլի Գաւտիուսի եւ Փիլիք Մոնտրիանի, նախքան վերացականութեան ասոնց նուաճումը (**): Գերմանացի արտայայտաչառններէն ոմանք եւս անմասն չեն մնար այս ծաւալումէն: Անկէ ետք կէտը, որպէս անջատ էութիւն, աստիճանաբար կ'աճի ու կը դառնայ դաշտ՝ պատասխին ամբողջ մակերեսը ծածկելով որ, 1950-ական թուականներէն ետք, նուազապաշտ նկարչութեամբ իր լրումին կը հասնի:

Փիսարո սխալ կ'ընդհանրացնէ երբ, Մշտութիւն մահէն ետք եւ անոր պատճառով, կը յայտնէ թէ կէտապաշտութիւնը այլեւ վերջ կը գտնէ. սակայն ճիշդ կը նախատեսէ երբ կը շարունակէ թէ ան «այլ հետեւանքներ պիտի ունենայ, որոնք յետագային շատ մեծ կարեւորութիւն պիտի զգենուն արուեստին համար»:

ՇԱՀԱՐԱՋ

(*) Paris - Bruxelles, Bruxelles - Paris 1848-1914, Grand Palais, Paris, du 21 mars au 14 juillet.
Signac et la libération de la couleur Musée de Grenoble, 5, Place de la Vallette, du 9 mars au 25 mai.

(**) Մոնտրիան, իր վերջին երկու նկարներով, «Պրոտուէյ Պուկի-Վուկի» եւ «Վիէթ-Քի Պուկի-Վուկի» (անտպուս), կը վերադառնայ կէտապաշտութեան երբ գունային կեանքային քաղաքային լուրջ եւ քաղաքային կը յղանայ իր երկերը:

Espaces de fonctionnement des deux branches de l'arménien littéraire moderne

(Suite de la première page)

qu'elle est une langue non territoriale. L'arménien occidental ne fonctionne pas sur un territoire linguistiquement homogène parce que ses locuteurs sont dispersés à travers le monde. Cette branche occupe autant d'espaces géographiques qu'il y a de communautés linguistiques. Elle est partout une langue de minorité qui évolue dans un milieu linguistique majoritaire et dominant. Selon les statistiques du quotidien précité, il y aurait plus de quatorze pays dans le monde dans lesquels des communautés de 20.000 personnes ou plus seraient établies. Les frontières linguistiques de la branche occidentale sont éclatées.

3) Chaque communauté linguistique de la branche occidentale évolue suivant les libertés et les droits offerts aux minorités par la constitution du pays d'accueil. Au Liban, en Australie, en France, aux États-Unis, en Roumanie, en Argentine ou ailleurs, chacune des communautés linguistiques arméniennes a son propre statut, différent de celui des autres communautés. Par conséquent, on peut affirmer qu'il y a autant de statuts différents que de communautés linguistiques, chacune étant adaptée et organisée de manière différente suivant les possibilités d'organisation sociale offertes par les lois du pays d'accueil.

Malgré les statuts différents dont chacune des communautés bénéficie, on peut relever des éléments communs à toutes les communautés linguistiques arméniennes, quel que soit le pays d'accueil.

La branche occidentale est une langue non territoriale de minorité. N'ayant nulle part le statut de langue d'Etat, elle n'est pas une langue d'administration, de fonction et de vie publiques. Aussi, ne bénéficie-t-elle jamais, en aucun pays, de véritable protection officielle de l'Etat.

Dans le domaine de l'enseignement, chaque communauté a son propre système d'organisation qui est adapté au système scolaire et aux programmes établis par les autorités compétentes du pays d'accueil. Dans toutes les communautés, les établissements d'enseignement sont privés et bilingues : arménien/langue officielle du pays d'accueil. Chaque établissement scolaire a ses propres programmes d'enseignement, ses propres méthodes et manuels. Aucune coopération ou concertation d'harmonisation n'est établie non seulement entre les écoles des différentes communautés, mais aussi entre les établissements scolaires au sein de la même communauté⁽²⁾. La branche occidentale n'est pas une langue de recherche et d'enseignement supérieur. Les rares sections d'arménien qui fonctionnent dans certaines universités assurent cet enseignement comme langue optionnelle, et ne sont pas en mesure de préparer des spécialistes de la langue.

Il n'existe pas actuellement de média (presse écrite, audiovisuel) commun à toutes les communautés. En règle générale, chaque communauté a sa propre presse écrite, souvent bilingue (arm.-fr., arm.-esp., arm.-angl., arm.-turc, etc).

Chaque association culturelle ou paroissiale, au sein de la même communauté, a son propre bulletin d'information ou périodique⁽³⁾. Il est important de souligner que la presse de la communauté arménienne de France n'est ni distribuée, ni diffusée ailleurs qu'en France, elle ne franchit que rarement ses frontières pour être diffusée dans d'autres communautés linguistiques⁽⁴⁾. De même la presse écrite des autres communautés arméniennes n'est pas diffusée dans le milieu arménien de France. On peut donc en conclure que chaque communauté a son propre système d'organisation interne, ses propres structures associative, éducative et médiatique, ce qui réduit considérablement les possibilités de liens intercommunautaires arméniens.

On ne peut affirmer que chaque communauté constitue un îlot isolé vivant en autarcie. Néanmoins, l'analyse des facteurs intervenant dans la définition de l'espace de fonctionnement de la langue - nombre et compétence des locuteurs, li-

mites géographiques, statut de la langue - conduit à constater une certaine rupture dans la cohésion communautaire et même une fracture dans l'unicité de la population locutrice de la branche occidentale dans son entier. La cohésion communautaire est d'autant plus menacée que chaque communauté est progressivement et inévitablement imprégnée de la culture, de la langue et de l'environnement des différents pays d'accueil.

Quels sont, dans ces conditions, les espaces de fonctionnement de la branche occidentale moderne ?

Le milieu familial constitue l'espace principal de fonctionnement de la branche occidentale. Il assure l'acquisition de la langue maternelle et la transmission de certaines valeurs culturelles. Dans le réseau familial, la langue est le moyen principal de communication et d'identification ethnique. C'est bien à travers la solidarité familiale que la langue manifeste une des plus importantes dimensions de l'arménité au sein de la communauté.

Le milieu scolaire est un espace assez large de fonctionnement de la langue. Il peut être différent selon l'organisation du système scolaire de chaque communauté (niveaux élémentaire, primaire, secondaire). Il est malgré tout, le milieu principal de transmission de la langue littéraire et des valeurs culturelles nationales⁽⁵⁾.

Le milieu intellectuel (professeurs, journalistes, écrivains, ecclésiastiques, artistes) constitue l'espace de fonctionnement principal de la langue littéraire, car il est moteur de création culturelle et support de pensée dans cette branche de la langue.

La vie associative offre un espace non négligeable de fonctionnement de la langue. En règle générale, la langue de communication et de travail des associations culturelles, compatriotiques et des partis politiques est la branche occidentale. Précisément, c'est bien dans cet espace de fonctionnement de réseaux associatifs que la langue trouve, au sens de sa pratique, une des dimensions potentielles de la manifestation des liens sociaux.

Un autre espace de fonctionnement de la branche occidentale est l'église. S'il est vrai que l'Office se déroule, selon la tradition, en *Grabar* (arménien classique), les sermons sont donnés en langue moderne. Cet espace linguistique assure dans une importante mesure, la solidarité et les liens sociaux des locuteurs.

L'espace de fonctionnement de la langue écrite littéraire est limité à la presse et à la publication d'œuvres littéraires qui sont cependant très réduites en nombre et mal diffusées.

En conclusion, nous dirons que les espaces de fonctionnement de la branche occidentale de l'arménien moderne qui coïncide avec les frontières des communautés linguistiques dispersées, sont à la fois multiples et réduits. Ces espaces sont multiples vu le nombre considérable des communautés linguistiques établies dans de nombreux pays d'accueil. Ils sont en outre réduits compte tenu des divers statuts qui limitent les espaces de fonctionnement de la langue au sein des différentes communautés linguistiques.

Branche orientale :

1) Le nombre réel de locuteurs de la branche orientale est relativement plus facile à évaluer. Cette branche est employée d'abord en République d'Arménie qui compte environ trois millions et demi d'habitants. Elle est également pratiquée dans plusieurs communautés linguistiques hors des frontières de l'Arménie : en Géorgie où l'on compte 300.000 locuteurs, la majorité étant établie à Tbilissi ; dans de nombreuses Républiques de l'ex-URSS : en Russie, principalement à Moscou, à Saint Pétersbourg, dans les régions de Stavropol et d'Irkoutsk, en Ukraine, au Bélarus, en Lituanie et en Lettonie, dans certaines républiques de l'Asie Centrale : en Ouzbékistan, au Kazakstan ; ce qui revient au total à environ un million et demi de locuteurs.

A cela il faut ajouter la communauté arménienne d'Iran qui compte environ 200.000 personnes pratiquant la branche orientale. On peut estimer que la totalité de la population pratiquant la branche orientale s'élève à cinq millions et demi. Précisons que les communautés linguistiques arméniennes orientales ont toutes une longue histoire, elles ont été constituées, notamment celles de Géorgie et d'Iran, il y a plusieurs siècles. Malgré leur bonne intégration dans les sociétés des pays d'accueil, ces populations ont conservé leur identité ethnique dans l'état civil, ce qui permet de les différencier en tant que telles au cours des recensements.

Tout comme pour la branche occidentale, il est important d'apprécier la compétence linguistique des locuteurs de la branche orientale afin de mieux cerner les espaces de fonctionnement de cette branche.

La population de la République d'Arménie constitue le groupe actif des locuteurs de la branche orientale par excellence. L'Arménie est un pays très homogène linguistiquement : 95% de la population est arménienne et pratique l'arménien comme langue maternelle. On compte dans le pays une minorité kurde (environ 20.000 personnes) et autant de russes qui pour la plupart, pratiquent l'arménien. On peut considérer qu'il n'y a pas en République d'Arménie de groupe de locuteurs ayant une compétence linguistique passive.

Quant aux locuteurs des communautés installées hors des frontières de l'Arménie, leur compétence linguistique varie selon l'environnement dans lequel ils évoluent. L'ancienneté de la communauté, le nombre et la densité des locuteurs, leur organisation interne sont des facteurs qui déterminent fortement le degré de compétence linguistique des locuteurs. Les communautés arméniennes de Géorgie et d'Iran, plus anciennes, mieux regroupées et structurées, comptent un plus grand nombre de locuteurs actifs par rapport aux communautés arméniennes de Russie qui, elles, plus intégrées dans les sociétés d'accueil, moins bien organisées et plus dispersées dans l'espace, comptent un nombre assez réduit de locuteurs actifs.

Il suffit de rappeler que ce n'est qu'à l'effondrement de l'URSS et l'émanicipation des Républiques qui la composaient, que des écoles arméniennes du dimanche ont été ouvertes à Moscou, à Saint Pétersbourg, à Tachkent et à Vilnius.

En conclusion sur ce premier point, nous constatons que la communauté linguistique de la branche orientale, tout comme celle de la branche occidentale, est caractérisée par une forte dispersion des locuteurs d'une part, et par l'inégalité de leur compétence linguistique d'autre part. Cependant, la branche orientale compte incontestablement un nombre de locuteurs actifs beaucoup plus important que la branche occidentale, même s'il est vrai que dans les communautés orientales dispersées hors des frontières de l'Arménie, le nombre des locuteurs passifs est bien plus grand que celui des locuteurs de la branche occidentale.

2) Les frontières géographiques de l'emploi de la branche orientale semblent aussi relativement plus faciles à délimiter.

Outre le territoire de la République d'Arménie, cette branche est pratiquée tout naturellement dans les limites géographiques occupées par les communautés orientales. On compte douze communautés arméniennes orientales comprenant plus de 20.000 personnes⁽⁷⁾, les plus importantes étant la Géorgie, l'Iran et la ville de Moscou. En somme, la zone géographique de l'emploi de la branche orientale semble moins étendue dans l'espace, les locuteurs dans leur ensemble sont plus nombreux et constituent des communautés plus compactes que celles de la branche occidentale.

3) La branche orientale de l'arménien moderne est la langue officielle de la République d'Arménie. A ce titre, elle véhicule le fonctionnement de tout l'appareil de l'Etat et de la société dans tous ses aspects : éducation, recherche, administration, vie quotidienne. Le nouvel Etat indépendant, fondé en 1991 après l'effondrement de l'URSS, a promulgué

une loi sur la langue arménienne qui la rend obligatoire sur tout le territoire du pays, dans tous les rouages de l'administration, excluant toute autre langue, y compris le russe. En 1993, en remplacement du «Comité Terminologique», a été instituée «l'Inspection d'Etat de la langue», comprenant trois Directions :

a) la «Direction de la surveillance de la langue», qui a pour mission de promouvoir et de coordonner les actions des administrations et des organismes publics et privés qui concourent à la diffusion et au bon usage de la langue dans le domaine de la communication ;

b) la «Direction de l'enseignement de la langue», qui a pour mission d'assurer la bonne organisation de la diffusion de la recherche, des sciences et des techniques, ainsi que leur coordination en matière d'enseignement de la langue dans tous les établissements d'enseignement publics et privés ;

c) le «Haut Conseil de la langue arménienne», qui est chargé de veiller à la pureté de la langue dans tous les domaines, notamment celui de la créativité lexicale.

Le statut de langue d'Etat assure à la branche orientale sa protection, sa promotion et sa diffusion. La politique linguistique conduite par le gouvernement garantit le bon fonctionnement et l'évolution de la langue au rythme de la progression de la société arménienne. L'Etat arménien, très attaché à la défense de la langue, la considère à juste titre comme symbole de souveraineté et instrument de l'identité arménienne.

Quant au statut de la branche orientale dans les communautés arméniennes orientales, chaque pays d'accueil, suivant ses lois et ses traditions, offre à la communauté établie sur son territoire des libertés, des responsabilités et moyens d'organisation de nature très diverse. En matière de langue, chaque communauté orientale a sa propre histoire, ses propres traditions et conditions de fonctionnement spécifiques très différentes les unes des autres.

Dans les communautés arméniennes installées en Russie, la branche orientale n'a aucune reconnaissance statutaire, elle n'est enseignée dans aucun établissement scolaire, ni même reconnue comme langue de minorité. Les communautés arméniennes de Russie, très intégrées et le plus souvent assimilées à la société d'accueil, ne sont pas dotées de structures scolaires communautaires. La langue transmise uniquement dans les réseaux familiaux a progressivement perdu son rôle de moyen de communication, la substitution linguistique s'est progressivement transformée en perte linguistique, et ces communautés ne comprennent actuellement que des locuteurs de compétence linguistique très passive.

Les espaces de fonctionnement de la branche orientale sont extrêmement réduits dans les communautés arméniennes de Russie.

La communauté arménienne d'Iran, l'une des plus anciennes et probablement la mieux structurée, bénéficie des conditions d'organisation scolaire accordées aux minorités en Iran. Cette communauté s'est dotée d'une structure d'enseignement primaire et secondaire qui assure la transmission et le fonctionnement de la langue sous le statut de langue de minorité. Très bien intégrée et structurée, la communauté arménienne d'Iran compte de nombreuses associations culturelles, sportives, une presse quotidienne en langue arménienne et un Diocèse.

En Iran, l'espace de fonctionnement de la branche orientale est aussi étendu qu'il peut l'être dans un milieu linguistique étranger et dominant. Dans cette communauté linguistique, la langue joue pleinement son rôle de lien social et d'identification ethnique.

La communauté arménienne de Géorgie, l'une des plus importantes en nombre, établie en majorité dans la capitale Tbilissi, a connu une longue histoire. Elle fut longtemps, notamment au cours du 19ème siècle et au début du 20ème siècle, le centre culturel des Arméniens orientaux. La célèbre «Ecole Nersissian» fondée par le Catholicoos Nersès Achdarakétsi en 1824 à Tiflis, fut un véritable vivier d'intellectuels arméniens qui ont été les artisans et les promoteurs de la branche orientale de l'arménien littéraire

moderne. Au cours de cette période, toutes les conditions d'épanouissement et de développement de la langue -- système scolaire, presse, éditions, nombreuses associations, etc. -- étaient réunies pour favoriser le fonctionnement de la langue dans un espace très large. Après la soviétisation de la Géorgie en 1920 et malgré les profonds bouleversements politiques entraînés par le changement de régime, la communauté arménienne de Géorgie a conservé les structures essentielles d'organisation héritées du passé -- système scolaire, presse quotidienne, associations culturelles, etc -- qui, aujourd'hui encore, assurent à la branche orientale un espace de fonctionnement et une vitalité linguistique assez importants.

En conclusion, nous dirons que les espaces de fonctionnement de la branche orientale sont caractérisés à la fois par une concentration dominante de locuteurs actifs dans les limites des frontières étatiques de la République d'Arménie, et par une forte dispersion des locuteurs qui coïncide avec les zones occupées par les différentes communautés linguistiques orientales. En outre, dans le domaine des compétences linguistiques, ces espaces de fonctionnement sont marqués par la présence prépondérante de la communauté linguistique active de la République d'Arménie qui manifeste une très forte vitalité linguistique, et par les nombreuses communautés orientales dispersées dont les locuteurs ont des compétences linguistiques inégales, le plus souvent passives.

Les limites de rayonnement des deux branches :

Par le terme rayonnement, nous entendons principalement la présence et la diffusion d'une langue au-delà des frontières des espaces habituels de son fonctionnement. En fait, il s'agit d'évaluer le degré d'expansion d'une langue dans un milieu inhabituel. Chaque langue a son propre degré de rayonnement et, plus large est la diffusion, la présence d'une langue hors des limites de sa communauté linguistique, plus étendu est le rayonnement de la langue.

La branche occidentale a un rayonnement assez limité. Elle est étudiée comme langue optionnelle par un nombre assez restreint d'étudiants et auditeurs libres non arméniens dans quelques universités occidentales. Leur choix est motivé par la curiosité intellectuelle de la découverte d'une langue rare et ancienne et d'une civilisation totalement inconnue.

Certains linguistes comparatistes connaissent l'arménien moderne en tant que langue indo-européenne pour des besoins professionnels. Cependant, la plupart d'entre eux étudient essentiellement le *Grabar*, l'arménien classique, nécessaire pour les études comparatives. Cette branche peut en outre intéresser des ecclésiastiques qui désirent découvrir la version arménienne de la Bible.

Quant au rayonnement de la branche orientale, celui-ci ne semble pas plus étendu. Des étudiants étrangers poursuivant des études dans des universités d'Érevan apprennent l'arménien par pur besoin. Un certain nombre de personnes en service dans les ambassades étudient l'arménien oriental par curiosité ou par goût de la découverte d'une langue qui a une histoire ancienne. Tout comme pour la branche occidentale, quelques linguistes ou ecclésiastiques s'entraînent aux rudiments de la branche orientale.

Le nombre très réduit de non arméniens se livrant à l'apprentissage de cette langue justifie bien l'adjectif «rare» qui la définit habituellement. En somme, le rayonnement de l'arménien moderne, qu'il soit occidental ou oriental, reste très limité et demeure l'apanage d'un public très restreint.

Rayonnement réciproque et interférences des deux branches :

Les deux branches de l'arménien moderne ont chacune leur propre espace de fonctionnement bien distinct, dont les frontières, pendant longtemps, ne se sont pas confondues. Pour des raisons essentiellement géopolitiques, les communautés occidentales étant situées dans la sphère occidentale et les communautés orientales

dans la sphère d'influence ex-soviétique, les deux espaces linguistiques ont vécu une histoire parallèle hermétique depuis les années 20. La longue rupture des contacts entre les deux communautés locutrices a bien entendu fortement contribué à intensifier la distance entre les deux branches de la même langue. L'environnement socio-politique, économique et culturel fort différent dans lequel les deux communautés ont évolué a également creusé un écart important dans les mentalités des locuteurs de part et d'autre.

Ce n'est qu'à partir des années 60-70, avec la levée partielle du rideau de fer et l'apparition du tourisme que les contacts entre les deux communautés locutrices ont connu une véritable amorcée(8). Au cours de la dernière décennie et notamment après l'indépendance de la République d'Arménie en 1991, les nouvelles relations établies, encouragées par le gouvernement d'Arménie, se sont fortement intensifiées. Les nouveaux rapports instaurés concernent un grand nombre de domaines : l'économie, la culture, la politique, la presse, le sport. Aussi, une nouvelle page s'est-elle ouverte entre les relations historiques des deux communautés.

Cette nouvelle conjoncture est à l'origine du débat ouvert sur les rapports et l'avenir des deux branches de l'arménien moderne. Il porte notamment sur les origines et les valeurs historiques, les diverses influences subies, la supériorité des qualités littéraires d'une branche par rapport à l'autre, débat forcément subjectif qui conduit à l'établissement d'un rapport de force artificiel entre partisans et adversaires (9).

Nous n'entrerons pas dans ce débat. Notre objectif sera de mesurer le rayonnement d'une branche dans l'espace de fonctionnement de l'autre, c'est-à-dire, d'évaluer le degré de présence ou d'expansion de la branche occidentale dans le milieu habituel oriental et vice versa. Cette analyse permettra d'établir, d'une manière aussi objective que possible, leurs rapports et les interférences linguistiques éventuelles à la lumière des nouveaux contacts établis.

D'une manière générale, nous dirons que toute présence linguistique occidentale en Arménie contribue au rayonnement de la branche occidentale et inversement, tout ce qui d'Arménie va vers les communautés occidentales marque le rayonnement de la branche orientale.

Quel est le rayonnement de la branche occidentale dans l'espace linguistique oriental ? La présence effective de la branche occidentale dans l'espace oriental est d'abord marquée par les voyageurs, les touristes, les visiteurs, les hommes d'affaires qui, tout en étant pour une bonne part, des locuteurs de compétence linguistique passive, sont porteurs de cette branche.

Les visites d'hommes de lettres occidentaux, de délégations officielles de diverses organisations diasporiques créent également des situations de contacts entre les deux branches.

La presse occidentale n'est actuellement pas diffusée massivement chez les lecteurs orientaux. Quelques rares articles ou interviews d'auteurs occidentaux paraissent de temps à autre dans la presse orientale. Les ouvrages publiés par les éditions diasporiques ne sont pas diffusés en Arménie. Les séminaires, les colloques, les conférences, les manifestations culturelles auxquels les locuteurs occidentaux participent sont peu fréquents et ne marquent pas d'une manière significative, une présence tangible et effective de la branche occidentale en milieu oriental.

Tout compte fait, dans les conditions actuelles des relations entre communautés orientales et occidentales, le rayonnement de la branche occidentale dans le milieu linguistique oriental semble très réduit aussi bien dans la durée que dans l'espace. Cela étant, on peut estimer que l'expansion de la branche occidentale est effective et massive dans tout le milieu oriental à travers la littérature occidentale du 19ème siècle et du début du 20ème siècle. Les œuvres des poètes et prosateurs occidentaux, tels D. Varoujan, Roupen Sévak, Missak Médzarents, Krikor Zohrab, Hagop Baronian etc... sont lues, étudiées, jouées au théâtre et sont connues des lo-

cuteurs orientaux depuis plusieurs générations.

Ce n'est que grâce à la large diffusion et à la grande popularité de ces œuvres littéraires que la branche occidentale marque une présence réelle dans le milieu oriental. La grande masse des locuteurs orientaux prend connaissance, comprend et apprécie encore aujourd'hui, les subtilités et la finesse de la branche occidentale essentiellement à travers ces œuvres littéraires.

Quel est le rayonnement de la branche orientale dans l'espace linguistique occidental ? La branche orientale est la langue d'Etat d'Arménie reconnue par la communauté internationale. Certes, le statut de langue d'Etat n'attribue pas à cette branche des qualités linguistiques ou littéraires supérieures à la branche occidentale. Le statut d'une langue n'est pas le garant de valeurs linguistiques. Cependant, comme cela a déjà été précisé, le statut de langue d'Etat confère à la langue des prérogatives spécifiques. Il lui ouvre un champ d'influence qui dépasse les frontières du pays.

Toute communication écrite ou orale entre les ambassades d'Arménie, aujourd'hui ouvertes dans les capitales à forte densité arménienne, et la communauté occidentale est établie en branche orientale. Au cours de leurs nombreuses visites, les délégations officielles venant d'Arménie, les ministres, parlementaires, hauts fonctionnaires, s'adressent à la communauté occidentale dans la branche orientale. Les diverses conférences, rencontres, interviews d'hommes de lettres, d'artistes, de scientifiques ou de chercheurs d'Arménie, les concerts, les tours de chant des troupes d'Arménie, les films longs ou courts métrages, les documentaires, marquent également une forte et constante présence de la branche orientale dans le milieu occidental.

Les dépêches des agences de presse arméniennes, sources principales d'informations venant d'Arménie, les nombreux articles de la presse orientale reproduits dans la presse occidentale offrent régulièrement aux lecteurs occidentaux des textes dans la branche orientale.

L'expatriation de dizaines de milliers de familles arméniennes vers les pays occidentaux, notamment les Etats-Unis, crée une nouvelle présence, importante et permanente, de locuteurs orientaux au sein même de l'espace de fonctionnement de la branche occidentale (10).

Compte tenu des conditions spécifiques qui caractérisent la vie des communautés diasporiques, la production culturelle fait grandement défaut aux communautés arméniennes occidentales. Cette carence importante est comblée par une forte expansion en occident de créations artistiques produites en Arménie. Toute la culture nationale arménienne contemporaine, dans les domaines littéraires, musicaux, artistiques, poétiques, scientifiques, cinématographiques, trouve inévitablement son écho dans le milieu occidental (11).

Ainsi, nous pouvons déduire que le rayonnement de la branche orientale est fortement étendu dans les espaces de fonctionnement de la branche occidentale. Ce rayonnement est effectif aussi bien dans sa durée que dans l'espace. Dans la durée, parce que son expansion est continue, elle n'est ni occasionnelle, ni momentanée. Dans l'espace, parce qu'il concerne toutes les communautés occidentales, dans tous les domaines de leur vie sociale.

Conclusion

Nous constatons un déséquilibre réel et profond entre le degré de rayonnement réciproque des deux branches, la branche orientale étant beaucoup plus présente dans les espaces occidentaux que l'inverse. Contrairement à ce que l'on peut lire ici ou là, ce déséquilibre n'est pas le résultat d'une politique linguistique délibérée et ciblée, qui viserait à réduire progressivement les espaces de fonctionnement d'une branche pour l'absorber à long terme. Il n'est pas non plus la conséquence d'une supériorité des qualités linguistiques de la branche orientale. Le déséquilibre de rayonnement a pour origine les différents espaces de fonctionnement des deux branches d'une part, et la différence de leur statut dans leur milieu

d'évolution, d'autre part.

L'importance numérique et les qualités de compétence linguistique des locuteurs de la branche orientale, regroupés principalement dans une aire géographique bien délimitée, le statut de langue d'Etat constituent des facteurs essentiels favorisant l'épanouissement de la langue. La dispersion dans l'espace géographique des communautés linguistiques occidentales, la compétence linguistique très inégale des locuteurs, le manque de cohésion dans l'organisation des structures communautaires, le statut de langue de minorité sont des facteurs qui contribuent à freiner l'épanouissement de la branche occidentale.

L'origine du déséquilibre de rayonnement réciproque des deux branches provient de facteurs objectifs dont on ne peut orienter l'évolution. On ne peut ni arrêter, ni inverser cette tendance. L'avenir de chacune des branches sera celui que leurs locuteurs leur donneront. Il nous paraît difficile de faire des prévisions quant à l'influence réelle d'une branche sur l'autre. Le phénomène de contacts intensifs entre les deux branches est trop récent et faute du recul nécessaire, il paraît hasardeux de tirer des conclusions significatives à cet égard.

- (1) «Golos Armenii», quotidien indépendant en langue russe, du 22 août 1996, n° 18009.
- (2) Ce constat a été dressé au cours du premier «Congrès des écoles arméniennes de la Diaspora» qui a eu lieu du 7 au 9 juin 1996 à Nice. Sur 160 écoles de la Diaspora contactées, plus de 50 écoles étaient représentées, de 11 pays différents avec 60 participants, directeurs ou professeurs des écoles.
- (3) En France, on compte deux quotidiens («Haratch» : unilingue arménien, «Gank» : bilingue), un bimensuel («Achkar» : bilingue), deux mensuels unilingues français («France-Arménie», «Les Nouvelles d'Arménie Magazine»), un trimestriel en français («Azad Magazine») et une demi-douzaine de bulletins associatifs bilingues ou unilingues en français.
- (4) Le quotidien «Haratch» dont le tirage est de 2.500 exemplaires, est diffusé hors des frontières de la France par abonnement (environ 350 abonnés).
- (5) En France, la communauté arménienne (350.000 personnes, évaluation approximative) a à sa disposition une seule école bilingue du primaire au baccalauréat (Ecole «Hamaskaïne» à Marseille, 200 élèves), une autre école allant jusqu'en classe de troisième (Ecole «Tebrozasseri» à Paris) et quatre écoles primaires (Alfortville, Lyon, Nice, Marseille). En outre, chaque association culturelle a sa propre école hebdomadaire.
- (6) Aucune étude comparative sur les statuts, l'organisation interne et les compétences linguistiques des communautés arméniennes occidentales et orientales n'a été faite jusqu'à présent à notre connaissance. C'est un sujet qui mérite une investigation approfondie.
- (7) Selon le quotidien précité, les 12 communautés les plus importantes, ayant plus de 20.000 personnes sont : la Géorgie, l'Iran, Moscou, Saint Pétersbourg, Ekaterinbourg, Volgograd, la région d'Irkouïsk, la région d'Omsk, le Tatarstan, le Dagestan, l'Ukraine et le Bélarus. De nombreuses autres villes de Russie comptent des communautés arméniennes de 10 à 15.000 personnes.
- (8) Au cours des années 1946-48, plus de 100.000 personnes des communautés occidentales ont émigré en Arménie. Cet événement important qui a eu lieu à la veille de la guerre froide, constitue le premier contact effectif entre les locuteurs des deux branches.
- (9) Nous n'évoquerons pas ici le débat très passionné sur la réforme de l'orthographe qui sort du cadre de notre article.
- (10) A Los Angeles, où plusieurs centaines de milliers de migrants se sont installés au cours des dix dernières années, la branche orientale est enseignée dans certaines écoles.
- (11) Il est à noter qu'au cours des soirées culturelles : chant, concours de recitation, danse, pièce de théâtre etc, plus de la moitié des programmes présentés sont des œuvres créées en Arménie, donc dans la branche orientale.

ՁԱԽԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԷՆ ԱԻԵԼԻ ԱՋԻ ՁԱԽՁԱԽԻՉ ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

ԺՈՍՓԷՆ ԽՈՂԵՄ Է ԲԱՅՑ ՈՉԻՆՉ ԿՐՆԱՅ ԸՆԵԼ ԱՌԱՆՑ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ

ԿԱՆԱՉՆԵՐԸ ԱՉԳ. ԺՈՂՈՎ ԿԸ ՄՏՆԵՆ

ԱՉԳ. ՃԱԿԱՏԸ ՄԷԿ ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆ ՈՒՆԻ

Մոլիկո պիտի ըսէ՞ր՝ Tu l'as voulu Georges Dandin. Արդարեւ, այն ջախջախիկ պարտութիւնը զոր աջը կրեց, եղաւ ապագահ Շիրաքի իսկ ձեռքով, քանի որ զինքը կը ստիպէր իրեն դիմել Ազգային փոքրի լուծումին, երբ փառաւոր մեծամասնութիւն մը թոյլ կուտար իրեն վաճառելու ուղիւ քաղաքականութիւնը: Այսօր, դէմ յանդիման կը գտնուի համակերպեան մը որ չի նմանիր նախորդներուն, զերբոր տարբեր են: Ելիզէ կը զըստուի ալը, Ազգ. Ժողովն ալ ձախէն ձեռքէն: Վերջնական եւ պաշտօնական արձանագրութիւն կը հաղորդուին միայն 6 օր ետք ըստ օրէնքին, բայց, Յունիս 1-ի իրիկունն իսկ պատկերը պարզ էր: Մեծամասնութիւնը որ 444 երեսփոխան ունէր կը զոտանայ այլեւս 239 երեսփոխանով: Ընկերակցականները, դանազան ձախերու եւ արմատականներու հետ կ'ապստօղէ 267 աթոռ, Համայնավարները՝ 38 (նախագէտ 24) եւ առաջին անգամ ըլլալով Ազգային Ժողով մուտք կը գործեն կանաչները զլիակաւութեամբ Տիկին Տոմինի վուանէի ութ երեսփոխանով, չորսրէսի Ընկերակցականներու հետ իրենց զորակցութեան: Ազգ. ձախատը կ'ունենայ մէկ երեսփոխան յանձին Թուրքի թաղաքակցութիւնը՝ Ժան - Մարի Լը Երվալի, որ յայտարարեց թէ ընտրութեան անարդար (մեծամասնութեան) զրուիեան հետեանքով է որ միակ ընտրեալն է, այլապէս ձախերու համեմատութեամբ պէթ է 70 երեսփոխան ունենային: Մինչ իսկայն ձախերով համայնավարները 38 երեսփոխան ունին: Ազգային ձախատը սակայն բաւական «միասնակար» դեր խաղաց մեծամասնութեան համար այս օր: Միայն, քանի որ պահելով իր թեկնածուները 132 ընտրաչափեր մէջ, առիթ տուաւ որ յաղթէ ընկերակցական թեկնածուն: Այս ընթացքը հետեանք է ալիքի զինքը Ազգային ձախատի նկատմամբ: Ընկերակցականներու այս յաղթանակը նոր պատասխանատուութեան տակ կը զինքը եւ Ժողովն մասնաւոր իսկ զապատուութիւն մը ցոյց չէր տար, աւելի զխառնեց քան ուրիշներ որ բազմաթիւ հարցեր կան, փորձանքներ եւ իր գործը ըստ զօրու որ փափուկ է, մանաւանդ որ նոյնիսկ կանաչներու եւ արմատականներու ու զանազան ձախերու հետ չի հասարակ բացարձակ մեծամասնութեան (289) եւ այլ մեծամասնութեան համար անհրաժեշտ է իրեն Համայնավարներու ներքինը, ինչ որ բացառիկ նուէր մը չէ:

Այսօր, ձախը ծանր պարտաւորութեան տակ է եւ պէտք է որ յուսալար ընէ իր կարգին: Ժողովն չաճապարեք, զերտակեց է որ մէկ օրէն միւսը ոչ 700 հազար աշխատանք կրնայ սեղծել, ոչ 39 Ժամուան աշխատավարձը վճարել 35 Ժամ աշխատանքի համար եւայլն, եւայլն: Ժողովն շատ համեստ ելոյթ մը ունեցաւ իր ընտրաչափերին՝ Սէնթիակայէի մէջ նախքան Փարիզ գալը, կէս զեշեր անց, Ընկերակցական կուսակցութեան Պուլվար Սէն - Ժերմէնի կեդրոնավայրը ուր խանդավառ ընդունելութեան մը կ'արժանանար:

Յաղթական ձախը ինքզոյ առարկայ չընէր Շիրաքի օրինաւորութիւնը, հակառակ անոր որ, խորքին մէջ, նախագահին պարտութիւնն է եւ 1993-ին երեսփոխանական ընտրութիւններու տեսէ, Շիրաք ինքզոյ առարկայ ըրած էր Միթերանի օրինաւորութիւնը: Այս անգամ, ուղղակի ապտակ մըն է զոր Շիրաք կը ստանայ:

Ժիւլիէ իր հրատարականը ներկայացուց նախագահին, որ նոյն օրը, Յունիս 2-ին, նախարարապետի պաշտօնը կը յանձնէր Լ. Ժոսիէին: Այս վերջինը, շարժումն ընթացքին պիտի կազմէ իր կառավարութիւնը որու մաս կազմել կ'ուզէ համայնակարները եւ կ'անաչները:

Պարտուած անձնաւորութեանց շարքին մեծամասնութեան կողմէ, յիշենք Ժազ Թուպոն, Փաթրիք Սթեֆանիսի, Օլիվիէ Տասո, Է. Հիւպէր, Ան - Մարի Գուտէր, Պերնար Երպրէ, Ալէն Լամասուր, Ժ. Լինկէ, Ժ. Ֆ. Մանէլ, Էրիք Ռուսլի, Ա. Ռոսիսո, Ազգ. ձախատի թեկնածուներէն՝ Պրիւսո Մեկրէ, Տիկին Սթեֆուլա, Մարի-Գարոլին Լը Փէն, Պ. Կոնիշ: Ձախ ձախատէն պարտուած են Հարլէմ Տէպրը, Գաթրին Լալլաբէն, Մ. Լինքաման:

Ընտրուած կամ վերընտրուած են Փաթրիք Տէվիճեան, Ա. Ժիւլիէ, Ժ. Թիպրի, Ռ. Պատ, Ֆ. Սեկէն, Ժիւլիէր, Կարթին Օպրի, Էլիզաբէթ Կիկու, Ֆ. Հոյանտ, Փիէր Լըրուշ, Լուի Մէրմազ, Ա. Սանթրին, Ռ. Ռուքէ, Տիկին Ժամպիւ, Տոմինիք Սթրոս - Քասն, Ժ. Լ. Տըպրէ, Ճէք Լանկ, Սեկրուէն Ռուսայլ, Ժ. Փ. Ֆուշէ, Գաթրին Թրոթման եւլն. . .

Այս արդիւնքները կ'անան նաեւ որոշ պատահում մը յառաջ բերել մեծամասնութեան մէջ եւ առիթ տալ հաշուեյարդարներու, քանի որ իրենցմէ ոմանք, ինչպէս Սեկէն գէթ էին լուծումին, եթէ նոյնիսկ չեն ուզեր վերելիլ իրենց այդ դերը կ'արկիւն վրայ իւր չեցնելու համար:

Յրանաական մամուլը չի վարանիր յիշել թէ Յրանայի ալին համար ըսուած է «աշխարհի ամէնէն ապուշը» որ կը զրէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ՎԵՐՄԷՆՓՐԷՍ,
(Մայիս 30 / Յունիս 2)

ԹՈՒՐԿԻԱ ԿԱՐԵԼԻՆ ԿՐՆԷ
ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑԻՆ
ԱՐԳԱՐ ԼՈՒԾՈՒՄԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ազրբեջանի Խորհրդարանի նախագահ՝ Ալեքսանդրով Անգարայի մէջ հանդիպում ունեցած է վարչապետ Էրազմանի հետ որ այդ միջոցին յայտարարած է թէ երկու երկիրները ամբողջ աշխարհին համար օրինակելի համագործակցութիւն մը պէտք է իրականացնեն: Ան աւելցուցած է թէ Թուրքիա եւ Ազրբեջան նոյն ժողովուրդին տէր երկու երկիրներ են եւ թէ Ազրբեջանի բոլոր հարցերը նաեւ Թուրքիոյ հարցերն են: Ասոնց ամէնէն կարեւորը նկատած է հայկական «գրաւում»ը որ անյապաղ լուծումի կարօտ է: Թուրքիոյ վարչապետը աւելցուցած է նաեւ թէ իր երկիրը միջազգային շրջանակներու մէջ բոլոր ջանքերը գործի կը լծէ, որպէսզի այդ ինքզոյն արգար լուծում մը բերուի: Էրազման փափաք յայտնած է որ Էրզրումի եւ Բաքուի միջեւ կառույցի մը կառուցուի:

ԻԼԻԱ Բ. ՄԵԿՆԱՏ

Մայիս 30-ին «Արմենիա» պանդոկին մէջ սարքուած պաշտօնական ճաշով մը Իլիա Բ. Վրաց Կաթողիկոս - Պատրիարքը հրատարակած է երեւանին ու վերադարձած Թիֆլիս: Զաչին ներկայ գտնուած են նախագահ Լ. Տէր - Պետրոսեան, Ազգ. Ժողովի նախագահ Բ. Արարքեան, Կրօնական Գործերու Խորհուրդի նախագահ Լ. Սուջեան, նախարարներ, երեսփոխաններ, կրօնաւորներ եւ հիւրեր:

Վրաց Պատրիարքը իր կեցութեան ընթացքին Մայիս 28-ին այցելած էր Երեւանի Գարեգին Կաթողիկոսին հետ, ծաղիկապակ զրած, ապա երկու հոգեւոր պետերը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարած են: Ուխտագնացութիւն մը կատարած էր Խոր Վիրապ: Տաճարին մէջ աղօթք մատուցանած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը եւ նշած որ Իլիա Պատրիարքի այցելութիւնը պատմական դէպք մըն է: Երեւանի մէջ, Պատրիարքը ընդուն-

Սերժ Ժիւլի, օրինակ, եկաւ ինքզինք յիշեցնելու պղծ յիշողութեան...:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐԿԻՆՑ վարչապետն ու փոխվարչապետը մամուլի ասուլիսով մը յայտարարած են թէ համաձայնած են նոր ընտրութիւն կատարելու: Ստոյգ թուական տրուած չլլալով հանդերձ, Էրազմանի «մեր ժողովուրդը 1997-ին իր սրտումը պիտի յայտնէ» արտայայտութիւնը նշանակալից կը նկատուի:

ՊԱՊԸ Լեհաստան ժամանեց Մայիս 31-ին: 11 օրուան այցելութիւն մը պիտի կատարէ իր ծննդավայրը եւ հաւանաբար հրատարակ այցելութիւն մըն է միտած մանակ: Վրոյսայի մէջ, 200 հազար հաւատացեալներու առջեւ, Յովհ. Պօղոս Բ. հրաւեր մը կարգաց խղճի համայնարհային լուրջ քննութեան մը: Անհեթեթութիւն է, ըսաւ, Եկեղեցին ազատութեան թշնամին նկատել, երբ անոր պահակն է: ԱԼԺԲԻՌՑ մէջ ոճրափորձերը դադար չունին ու Յունիս 1-ին եւ 2-ին անարեկչական նոր արարքներ գործուեցան, որոնց հետեանքով 11 մեռեալ եւ աւելի քան 70 վիրաւոր կար: Ընտրութիւնները տեղի պէտք է ունենան Յունիս 5-ին:

ՄԵՄՈՐԻԼ

«LIBERATION»
(31 Mai)
VOYAGES

Le charme déglingué de l'Arménie

Այս խորագրով, «Լիպերտիոն» երկու էջ արամադրած է Հայաստանի, որու կ'անդրադառնանք յետագային:

ուած է նախագահ Լ. Տէր - Պետրոսեանի, Ռ. Քոչարեանի եւ Բ. Արարքեանի կողմէ:

ՀԱՊԻ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՆ ՆՈՐ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Մայիս 29-ին Թիֆլիսի մէջ աւարտած է ՀԱՊ-ի երկիրներու հիւպատոսարաններու խորհրդակցական հինգերորդ համաժողովը. մասնակցած են Վրաստանի, Հայաստանի, Ուկրաինայի, Բելառուսի, Ռուսաստանի, Ազրբեջանի, Կիրգիստանի պատուիրակութիւնները: Ստորագրուած համաձայնագրով կը կարգաւորուի քաղաքացիներու այդ երկիրներէն անցքը: Համաձայնութիւնը գոյացած է նաեւ անօրինական գաղթականութիւնը կասեցնելու նպատակով գործակցելու եւ հսկողութեան միասնական կեդրոն ստեղծելու մասին: Ազրբեջան եւ Ուկրաինա չեն համաձայնած վերջին առաջարկին:

ԱԻՄԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԱՒԱՐՏԱՉ

Ազգ. Ինքնորոշում Միութեան (ԱԻՄ) ի 17-րդ համագումարը (Մայիս 29 - 30) աւարտած է նախագահի ընտրութեամբ: Ներքաղաքական, տնտեսական, Արցախի ստրնչուած նաեւ արտաքին քաղաքականութեան հարցերու մասին արտայայտուելի էտք Պ. Հայրիկեան անդրադարձած է նաեւ Դաչինքի յարաբերութիւններուն: Համագումարը որոշած է որ Վ. Մանուկեանը չի նկատեր Դաչինքի միասնական թեկնածու: ԱԻՄ-ի նախագահ վերընտրուած է Պ. Հայրիկեան, իսկ երկարատեւ ընտրութեանը հետք կուսակցութիւնը վերանուանուած է «Ինքնորոշումայն միաւորում» (ԻՄ):

ՏԵՐՈՒՆԻ

ՍՈՒՐԷՆ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

Յաւով իմացանք որ Կիրակի առաւօտ իր մահկանացուն կնքած է Սուրէն Փափազեան: Ողբացեալը, որ երէց եղբայրն էր մեր սիրելի Առլէնին, ծնած էր Յունաստան 1924-ին, ապա ընտանիքին հետ փոխադրուած էր Տէսսին (Իզէր) ուր մինչ ծնողքը կը վարէր տեղւոյն Մշակոյթի Տունը, ինք ալ բեղուն գործունէութիւն ունէր Հ.Յ.Գ.Ն. Նոր Սերունդի մէջ: 50-ական թուականներուն ընտանեօք կը փոխադրուէին Փանրիկ, ուր Սուրէն կը շարունակէր հանրային աշխատանք տանել Հ.Յ.Գ.Ն. մէջ, անգամ ըլլալով Փարիզի Շրջ. Կոմիտէին: Տարիներէ ի վեր քաշուած կեանք մը կ'ապրէր:

Մեր ցաւակցութիւնները տիկին Օ. Փափազեանի, Այտայի եւ Միքայէլի:

Տիկին Օփսի Փափազեան, Տիկին Այսա Փափազեան - Ռէա եւ Պ. Թիէրի Ռէա, Նայիրի, Շուշան, Գոյեանէ եւ Անուշ եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր եւ մեծ-հօր՝

ՍՈՒՐԻՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Յունիս 1-ին, 73 տարեկանին:

Յուշարկաւորութիւնը կը կատարուի Իսիի Հայ Աւետարանական Եկեղեցին՝

28, avenue Bourgain

Թուականը մեր յաջորդ թիւով:

Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղիկապակ:

Փոխան ծաղիկի նուէրներ՝ Coopération Arménie-ի:

ՅՈՒՇԱՍՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին Բողոզի, Յունիս 7, Շարաթ օր, Ժամը 16-ին, Հայ Մշակոյթի Տունը 17, rue Bleue, Paris 9^e

***

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Անիէրի - Պոս - Գո - րոմպի Անիւնի մասնաճիւղը ընդհանուր Բողոզի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ - ան - դամուսները Երկուշաբթի, Յունիս 9, Ժամը 20.45-ին

Centre Administratif d'Asnières:

LE CENTRE DE VACANCES DE LA CROIX ROUGE ARMENIENNE

Encouragés par le succès des vacances d'été 1995 et 1996, la Croix Rouge Arménienne qui ouvre les portes de son Centre de Vacances balnéaire en Normandie dès le 5 Juillet 1997, met à la disposition des mères arméniennes sa cuisine et sa salle de restaurant.

Pour retenir les chambres, veuillez téléphoner aux numéros suivants:

01 39 85 36 53
01 47 37 07 22 (après 20 h.).

et à partir du 5 Juillet, à STE-HONORINE-DES-PERTES, au numéro: 02 31 21 77 63.

Les places étant limitées et pour tous renseignements complémentaires, veuillez nous contacter dès à présent, sans attendre les derniers jours.

A. A. A. S.

ASSOCIATION ARMENIENNE D'AIDE SOCIALE

FETE CHAMPETRE TRADITIONNELLE

à la Maison de Retraite de MONTMORENCY

50, avenue Charles de Gaulle, MONTMORENCY

le Dimanche 15 Juin à partir de 11 heures 30

PARTIE ARTISTIQUE

Marten Yorgantz

La CHORALE TEBROTZASSERE

Bar - Buffet arménien

Toutes les dispositions sont prévues en cas de mauvais temps.

L'Ecole de la Langue et de la Culture Arméniennes

« Khatchadour ABOVIAN »

de la Cathédrale Apostolique Arménienne de Marseille

vous invite à sa

Kermesse annuelle

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ

Dimanche 8 Juin

de 14h30 à 20h30

Dans la cour de la Cathédrale SERPOTZ TARKMANTCHATZ 339, ave du Prado - Marseille 8^e

Tirage de la TOMBOLA sur place, avec de nombreux lots

Venez nombreux, pour encourager nos élèves et déguster nos nouvelles spécialités dans une ambiance familiale.

Քաջալիքեցե՛ք ՀԱՅ ԼԵՂՈՒՆ եւ Ազգային Դաստիարակութիւնը

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

NUIT DE LA MUSIQUE TRADITIONNELLE

SAMEDI 7 JUIN

Salle des Fêtes, rue Voltaire

organisée par la VILLE d'ALFORTVILLE

avec la participation de la Maison de la Culture Arménienne

à partir de 18 heures

Musique indienne

Chœurs de Femmes Berbères

Ensemble de Musique Traditionnelle Arménienne

JEAN-PIERRE NERGARARIAN

de 20h à 21h30

Buffet - Dégustation

A partir de 21 h 30

Flamenco

Musique Traditionnelle libanaise

Elie Achkar

Entrée : 50 f.

Tarif réduit : 30 f. pour les -15 ans.

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél.: 01 43 76 55 89 - Fax: 01 43 78 66 64

ԳԱՇՏԱՀԱՆԴԻՍ

Կապոյտ Ռաչի Վիէնի Սեւան մասնաճիւղին տարեկան դաշտահանող Յունիս 8, Կիրակի ամբողջ օրը Ժէմանի մէջ, ձոխ պիւֆէ հայկական ճաշերով: Կը նուազէ Անի նուազախումբը: Տեղւոյն վրայ մեր աշակերտները կը ցուցադրեն իրենց զծաղրութիւնները. նիւթ՝ «Հայաստանը ըստ ձեզի»: Առաջնութիւն շահող երեք աշակերտները կը վարձատրուին նուէրով մը: Եկէ՛ք քաջալերելու մեզ եւ մեր զպրոցի աշակերտները:

Անձրեւի պարագային սրահ մը ապահովուած է:

L'Ecole TARKMANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux

organise

SA PREMIERE

FÊTE

CHAMPÊTRE

Dimanche 29 Juin à partir de 12 h.

dans les jardins de l'Ecole 19-27, Sentier des Epinettes, Issy-les-Moulineaux

animée par le chanteur SOUREN et son orchestre

Buffet: Spécialités arméniennes.

Stands de jeux -

loteries -

attractions -

surprises...

— Entrée gratuite —

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Section Helen Puzant d'Alfortville organise

une

SORTIE à REIMS

(Visite de la Ville, de la Cathédrale et d'une cave)

Dimanche 15 Juin

Départ et retour autocar Place Acharak

Pour tous renseignements et inscriptions téléphoner au:

01 - 43 - 76 - 99 - 11

Date limite d'inscription: Le 8 Juin.

CAMP ITINERANT EN ARDECHE du 8 au 29 juillet

Nombreuses activités sportives et découvertes de la région destinées aux adolescents nés en 1981 et 1982.

Prix: 3 600 F. + voyage.

Date limite d'inscription: 15 juin.

Places limitées.

Inscriptions:

C.B.A.F.: 17, rue Bleue, 75009 Paris
Tél.: 01. 48. 24. 46. 57.

SEJOURS D'ETE

RECHERCHE

La Croix Bleue des Arméniens de France recherche pour son séjour du mois de juillet 1997 pour son Centre de Bellefontaine:

• ASSISTANT SANITAIRE

(étudiant en médecine en 1ère année du 2ème cycle ou infirmière diplômée d'Etat ou élève infirmier de 2ème année).

Ecrire à: C.B.A.F. —

Conseil d'Administration — 17, rue Bleue — 75009 PARIS.

ՏԱՐԵՎԵՐԶԻ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

Իսիի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Տուրքարձուութիւնն ու Կրթական Մարմինը կը ծանուցանեն թէ Եկեղեցւոյ Միջոցառումները աշակերտութեան տարեկան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Կրթական Յունիս 8-ին Իսի քաղաքի «Փասի»-ի պարտէզի մէջ

25, avenue Victor Cresson, 92130 Issy-les-Moulineaux

1) - Ժամը 13-ին ճաշ (երաժշտական միջնորդա):

2) - Ժամը 15-ին աշակերտութեան հանդէսը, երգեր, արտասանութիւններ (մանկապարտէզի եւ մեծերու 3 դասարաններու մասնակցութեամբ):

3) - Ժամը 17-ին երոյթ Կունենայ պարտիւմեր:

le Centre Culturel SAINT MESROB

vous invite

à UNE

CONFERENCE

du

Rév. P. Charles RENOUX

sur le thème:

LES RITUELS ARMÉNIENS DU BAPTEME

(Vente du livre et signature)

Le Jeudi 5 Juin à 20 heures 45

au Centre Culturel ST-MESROB 10 bis, rue Thouin, Paris 5^e

Me Cardinal Lemoine ou Monge.

— Entrée libre —

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

UNIVERSITE D'ETE D'ETUDES ARMENIENNES

Le HOM (Hay Oknoutian Mioutiou) de la Côte Est des Etats-Unis organise une université d'été d'études intensives arméniennes dispensées en langue anglaise, de 3 semaines, destinée aux jeunes étudiants de niveau universitaire, âgés de 18 à 25 ans et diplômés d'études secondaires.

Date: du 20 juillet au 9 août 1997

Lieu: Université Bradford — à Bradford (Massachusetts)

Direction: M. Barlow Der Mugrdchian
Professeur du programme d'études arméniennes à l'Université d'Etat de Californie à Fresno.

Programme

Langue
Histoire
Littérature
Musique
Cinéma
Danse
Histoire de l'art et autres...

Conditions:

- Hébergement pris en charge par le HOM Côte Est;
  - Frais d'inscription, non remboursables. 350 USD, en plus des frais de voyage à la charge du participant.
- Places limitées: S'adresser à la CBAF. Tél.: 01. 48. 24. 46. 57.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Միլլաիէ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը Սուրբ Յարութեան ամիսին առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է Իւզազիւնի հետեւեալ նուէրները. —

- Օր. Վիլիմի Ասատուրեան 200 ծր.
- Տէր եւ Տիրբան Գաւաֆեան 300 ծր., Տէր եւ Տիրին Մ. Մարտիրոսեան 150 ծր., Պր. Շառլ Կաւարեան, Զատէկեան 100-ական ծր., Պր. Էմանուէլ Թէրզեան 300 ծր., Պր. Բէմոն Փարիզէ 1000 ծր., Տէր եւ Տիրին Փառքալ Գարմոն 200 ծր., Տէր եւ Տիրին Ժերար Սայրին, Տէր եւ Տիրին Գառլ Գլազէն, Պր. Կարէն Պետրոսեան 300-ական ծր., Տէր եւ Տիրին Զիւլիկէ 300 ծր., Տէր եւ Տիրին Յակոբ Սալեան 300 ծր.:

Տիկին Օլիա Փափազեան, Տիկին Այա Փափազեան - Ռէն և Պ. Թիէրի Ռէն, Տէր և Տիկին Միքայէլ Փափազեան, Նայրի, Շուշան, Գայեանէ և Անոյշ և ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր և մեծ-հօր՝

ՍՈՒՐԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Յունիս 1-ին, 73 տարեկանին: Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Իսիի Հայ Աւետարանական եկեղեցին՝ 28, avenue Bourgain Զորեքարթի, Յունիս 4, ժամը 15-30-ին, ուրիշ մարմինը կը փոխադրուի Cimetière Intercommunal de Clamart: Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպսակ: Փոխան ծաղիկի նուէրներ՝ Coopération Arménie-ի:

LA CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE
à «Cartes sur Table» sur AYP FM le Samedi 7 juin à 10 heures 15.
Soyez à l'écoute.

UGAB — UGAB — UGAB —

William SAROYAN :
l'homme, l'écrivain
Primé 6 fois aux Etats-Unis
Médaille d'or du meilleur documentaire
Ecrit, dirigé et produit par PAUL KALINIAN
Un documentaire exceptionnel d'une heure sur la vie et les œuvres de WILLIAM SAROYAN
Commenté par Mike Connors
Film suivi d'un débat, avec PAUL KALINIAN
Un timbre anniversaire dédié à WILLIAM SAROYAN sera mis en vente lors de cette soirée.
Dates et lieux de projection :
le mercredi 11 juin à 20h30 précises, au Centre Culturel Alex Manoogian de l'UGAB, 118, rue de Courcelles, 75017 PARIS (M° Courcelles)
Participation aux frais : 25 F. Réservations au : 01. 45. 20. 03. 18
le Vendredi 13 juin à 20h30 précises, au Centre Culturel de l'UGAB 327, Bd Michelet, 13009 MARSEILLE
Participation aux frais : 30 F. Réservations au : 04. 91. 22. 10. 45.
UGAB — UGAB — UGAB —

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՑ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ՎԱԼԱՆՍԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՑԻՑ

ՀՐԱԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Վարանի Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ ԸՆՏՐՈՂԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻ և ՀՈ-ԳԱՅԱՐՁՈՒԹԵԱՆ 1995 - 97 տարուան նստաշրջանը լրացած ըլլալով, կը հրաւիրենք ՎԱԼԱՆՍԻ և շրջանի հաւատացեալները ընտրելու նոր ընտրողական մարմին մը, նոր նստաշրջանի մը համար: Ժողովը տեղի կ'ունենայ Ս. ՍԱՀԱԿ Եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ ՈՒՐԲԱԹ, ՅՈՒՆԻՍ 6, ժամը 20-30-ին

Օրակարգ. —
— Բարոյական գեղարուժ,
— Նիւթական Հաշտութեամբիւն,
— Ընտրութիւն նոր Ընտրողական Մարմին:
ՀՍՅԱՍՏԱՆԵԱՑՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

TELEVISION FRANCE 2

Dimanche 8 Juin à 9 heures 30
Karékine Ier et le renouveau de la foi en Arménie.

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Մարտէլ Սէն — Ժերմի Զաւօ Շանթ մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յարմէ իր վարչական անդամներէն Տիկին Միքայէլ Մանուկեանի և զաւակներուն իրենց ամուսնոյն և հօր՝ Մանուկ Մանուկեանի մահուան առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները: Մանուկեան ընտանիք 600 Ֆր., Տիկին Հ. Մէտան, Տէր և Տիկին Նարպանտեան, Օր. Մ. Սիլվալեան, Տէր և Տիկին Ա. Սիլվալեան, Տիկին Ա. Պիլիկիւրեան, Օր. Տ. Խաչատուրեան, Տիկին Մ. Տըսիմօն, Տէր և Տիկին Յ. Հօթօթեան, Տէր և Տիկին Փ. Իօրտէքեան, Տէր և Տիկին Խոզեան, 100-ական Ֆր., Տիկին Թ. Զաթալեան 50 Ֆր.:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Իսիի Տիրուհի Սէրէն-Կիւլեան մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները. — Օր. Անահիտ Գորբինեան 200 Ֆր. և իշխատակ իր մօր՝ Նուարդ Գորբինեանի: Օր. Արարիկ Գորանեան 500 Ֆր. հօրը իշխատակին:

L'Ecole de la Langue et de la Culture Arméniennes
« Khatchadour ABOVIAN »
de la Cathédrale Apostolique Arménienne de Marseille
vous invite à sa
Kermesse annuelle

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ

Dimanche 8 Juin
de 14h30 à 20h30
Dans la cour de la Cathédrale
SERPOTZ TARKMANTCHATZ
339, ave du Prado — Marseille 8^e

Tirage de la TOMBOLA sur place, avec de nombreux lots

Venez nombreux, pour encourager nos élèves et déguster nos nouvelles spécialités dans une ambiance familiale.

Քաջալիքեցէ՛ք ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ և Ազգային Դաստիարակութիւնը

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին Ժողովը, Յունիս 7, Շարաթ օր, ժամը 16-ին, Հայ Մշակոյթի Տունը 17, rue Bleue, Paris 9^e

ԿԱՊՈՑՑ ԽԱՉԻ ԱՆԻՔՆԻ — Պուս — Գու — Լոմպի Ակնունի մասնաճիւղը ընդհանուր Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ — անդամուհիները Երկուշաբթի, Յունիս 9, ժամը 20-45-ին
Centre Administratif d'Asnières:

ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Իսիի Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնն ու Կրթական Մարմինը կը ծանուցանեն թէ Եկեղեցւոյ Միօրեայ դպրոցի աշակերտութեան տարեկերթի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Կրթակի, Յունիս 8-ին Իսի քաղաքի «Փասի»-ին սրահին մէջ
25, avenue Victor Cresson, 92130 Issy-les-Moulineaux
1) — Ժամը 13-ին ճաշ (Երաժշտական միջնորդ):
2) — Ժամը 15-ին աշակերտութեան հանդէսը, երգեր, արտասանութիւններ (մանկապարտէզի և մեծերու 3 դասարաններու մասնակցութեամբ):
3) — Ժամը 17-ին ելոյթ կ'ունենայ պարախումբը:

le Centre Culturel SAINT MESROB
vous invite
à UNE
CONFERENCE
du
Rév. P. Charles RENOUX
sur le thème :
LES RITUELS ARMÉNIENS DU BAPTEME
(Vente du livre et signature)
Le Jeudi 5 Juin à 20 heures 45
au Centre Culturel ST-MESROB
10 bis, rue Thouin, Paris 5^e
M° Cardinal Lemoine ou Monge.
— Entrée libre —

MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE D'ALFORTVILLE
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ

AGENDA M.C.A.
Samedi 7 Juin à 16 h., M.C.A.
AUDITION DE MUSIQUE
des élèves de Piano - Violon - Guitare
Samedi 14 Juin à 20h45, Salle des Fêtes
GALA M.C.A. 97
Troupe de danses HAIG -enfants- de TIFLIS
Samedi 28 Juin à 15 heures, M.C.A.
EXPOSITION ATELIER DESSIN
EXPOSITION EVEIL A L'IDENTITE
GOUTER DE FIN D'ANNEE.
9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél.: 01 43 76 55 89 - Fax: 01 43 78 66 64

ՊԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ
Կապոյտ Խաչի Վիէնի Սեան մասնաճիւղին տարեկան դաշտահանդէսը Յունիս 8, Կրթակի ամբողջ օրը ժեմար մէջ, ձոն պիւֆէ հայկական ճաշերով կը նուագէ Անի նուագախումբը: Տեղաթիւ կը զբաղուի իրենց «Հայաստան» տանը ըստ ձեռքի: Առաջնութիւն շարքէն երեք աշակերտները կը վարձատրուին նուէրով մը: Եկէ՛ք քաջալերելու մեզ մեր դպրոցի աշակերտները: Անձրեւի պարագային սրահ մը անցնելու համար է:

UN VOYAGE MEMORABLE A VIENNE
FESTIVAL INTERNATIONAL DE MUSIQUE
RECITAL DE PIANO
Vardan Mamikonian
MUSIKVEREINE
Le 17 Juin 1997
Un voyage qui vous fera découvrir Vienne dans le cadre du Festival International de Musique. Vous aurez par la même occasion la joie d'assister au concert de gala et Récital unique du Pianiste Vardan Mamikonian dans l'une des plus prestigieuses salles de concert du monde, la Musikvereine.
Avion + Hôtel*** pour 2 nuits à partir de 2100,00 Frs.
Les programmes de la semaine des Opéras de Vienne :
• Le Barbier de Séville, Rossini, le 14 juin;
• Don Pasquale, Donizetti, le 15 juin;
• Faust, Gounod, le 16 juin;
• Récital Piano, VARDAN MAMIKONIAN, le 17 juin
au programme : Bach — Ravel — Chopin — Liszt.
Renseignements et inscriptions :
Marie, Alice et Karen
S A B E R A T O U R S
31, rue d'Argenteuil, 75001 PARIS
Tél. : 01 42 61 51 13 — Fax : 01 42 61 94 53.

UNION DES ANCIENS ELEVES MOORAT - RAPHAEL
Dimanche 8 Juin
à partir de 12 heures
GRANDE FETE CHAMPETRE
Dans les Jardins du Collège Arménien SAMUEL-MOORAT
— 26, rue Troyon — 92310 SEVRES —
— Entrée libre —
• Animation musicale •
— Brochettes — Mézès — Boissons —
T o m b o l a
Accueil prévu en cas d'intempéries.
Venez nombreux pour passer un bon moment entre amis.

ՀՈԳԵՆԱՆԳԻՍ

Տէր Եւ Տիկին Էմիլ Ասլանեան Եւ զաւակները, Տէր Եւ Տիկին Արմէն Սամուէլեան Եւ զաւակները... Կը ծանուցանեն որ հողահանգստեան պաշտօն կը կատարուի Կիրակի, Յունիս 8-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Եկեղեցոյ մէջ, իրենց հօր Եւ մեծ-հօր՝

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԻ

մահուան քսաներորդ տարելիցին ի յիշատակ: Ի գիտութիւն ողբացելից յիշատակը յարգողներուն:

Այս առթիւ, Ասլանեան Եւ Սամուէլեան ընտանիքները 5000 Ֆր., կը նուիրեն «Յառաջ»ին:

TELEVISION FRANCE 2

Dimanche 8 Juin à 9 heures 30 Karékine Ier et le renouveau de la foi en Arménie.

LA CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

«Cartes sur Table» sur AYP FM le Samedi 7 juin à 10 heures 15.

Soyez à l'écoute.

MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE D'ALFORTVILLE

AGENDA M.C.A.

Samedi 7 Juin à 16 h., M.C.A. AUDITION DE MUSIQUE des élèves de Piano - Violon - Guitare

Samedi 14 Juin à 20h45, Salle des Fêtes GALA M.C.A. 97 Troupe de danses HAIG -enfants- de TIFLIS

Samedi 28 Juin à 15 heures, M.C.A. EXPOSITION ATELIER DESSIN EXPOSITION EVEIL A L'IDENTITE GOUTER DE FIN D'ANNEE.

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville Tél.:01 43 76 55 89 - Fax:01 43 78 66 64

A. A. A. S. ASSOCIATION ARMÉNIENNE D'AIDE SOCIALE

FETE CHAMPETRE TRADITIONNELLE

à la Maison de Retraite de MONTMORENCY 50, avenue Charles de Gaulle, MONTMORENCY le Dimanche 15 Juin à partir de 11 heures 30... PARTIE ARTISTIQUE Marten Yorgantz La CHORALE TEBROTZASSERE Bar - Buffet arménien

Toutes les dispositions sont prévues en cas de mauvais temps.

Imprimé sur les presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 Paris Commission Paritaire : N° 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 7, Տօն Է Սրբոցն Ներսիսի Մեծի Հայրապետի եւ Խաթայ Եպիսկոպոսի:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի:

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Ելիզ Հարվար Պէրպէրեանի մահուան առթիւ Գրմբղեան ընտանիքը 2000 Ֆրանք կը նուիրէ «Դպրոցապետ» վարժարանին (ստանալ՝ «Յառաջ»ին) Եւ 1000 Ֆրանք «Յառաջ»ին:

Իր դարձուհիին՝ Ելիզ Հարվար - Պէրպէրեանի մահուան առթիւ Արգիթ Թոթոյեան 500 Ֆր. կը նուիրէ «Հայաստան» հիմնադրամին Դարարագի մանուկներու Փոնտին (ստանալ՝ «Յառաջ»ին):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Եկեղեցոյ հոգաբարձութիւնը Սուրբ Յարութեան տօնին առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է Իզղազիին հետեւեալ նուէրները. -

- Տիկին Եպրաքի Զազմազեան, Տէր Եւ Տիկին Արմէնակ Փափազեան 100-ական Ֆր., Պր. Յակոբ Ճիրեան 200 Ֆր., Պր. Լորիս Մոստիշեան 100 Ֆր., Տէր Եւ Տիկին Բ. Տարազեան 500 Ֆր., Պր. Արմէն Մուրատեան, Պր. Նուպար Պալեան 200-ական Ֆրանք, Տէր Եւ Տիկին Նուպար Փափազեան 400 Ֆր., Տիկին Վահրամ Գրմբղեան 300 Ֆր., Տիկին Ալիս Իսրայէլեան 1000 Ֆր., Տէր Եւ Տիկին Փիէտ Ակոբեան 500 Ֆր., Տէր Եւ Տիկին Գէորգ Ալէքսանեան 250 Ֆր., Պր. Ժան Սարաֆեան, Օր. Մ. Պալմեան 200-ական Ֆր., Պր. Ռուբէն Նորտիեան 150 Ֆր., Տէր Եւ Տիկին Միհրան Շաքարեան 500 Ֆր., Պր. Վարդէն Փափազեան 200 Ֆր., Տէր Եւ Տիկին Ժողէֆ Պաղտասարեան 150 Ֆր., Տիկին Աշիշէն Սվաճեան 200 Ֆր., Տիկին Սոնա Գուրոմեան 100 Ֆր., Պր. Տրդատ Արանեան 200 Ֆր.:

(Շաբ.)

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ

Կապոյտ իրաւի վիճի Սեւան մասնաճիւղին տարեկան դաշտահանդէսը Յունիս 8, Կիրակի ամբողջ օրը ժէմանի մէջ, ձօն պիւժէ հարկական ճաշերով: Կը նուազէ Անի նուազախումբը: Տեղւոյն վրայ մեր աշակերտները կը ցուցադրեն իրենց զծագրութիւնները. նիւթ «Հայաստանը ըստ մեզ»: Առաջնութիւն շահող երեք աշակերտները կը վարձատրուին նուէրով մը: Եկէք քաջալերելու մեզ Եւ մեր դպրոցի աշակերտները:

Անձրեւի պարագային սրահ մը սպասուած է:

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Իրենց հօրեղբոր՝ Սուրբն Փափազեանի յիշատակին, Տէր Եւ Տիկին Վիգէն Փափազեան 2000 Ֆրանք կը նուիրեն «Յառաջ»ին:

Ի ՅՈՒՍԱԿ

ՄՐՍՈՒՅԼ. - Տիկին Էօժէնի Յովսէփեան, զաւակներն ու թոռները իրենց աւանդին, հօր Եւ մեծ - հօր՝ Յովհաննէս Յովսէփեանի մահուան 5-րդ տարելիցին ի յիշատակ 500 Ֆրանք կը նուիրեն «Յառաջ»ին:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

COMMUNIQUE

Le Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France, en la personne de sa Présidente et de sa Trésorière, s'est rendu en Arménie du 8 mai 1997 au 15 mai 1997 pour une semaine de travail, de rencontres et de prospections.

Durant cette semaine, les représentantes du Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France ont rencontré :

1 - Le Président de la Commission Nationale de l'Action Humanitaire M. R. Bagoyan.

Pour l'organisation et la mise en place de l'aide humanitaire que la Croix Bleue des Arméniens de France réalisera très prochainement à l'orphelinat de Noubarachen. Cette aide qui fut concrétisée grâce à une subvention du Conseil Régional PACA, sera communiquée en détail ultérieurement.

Pour la mise en œuvre d'un projet de deux jours de repas protéinés par semaine à l'orphelinat de Nork.

2 - Monsieur Ardachès Bedrossian, Ministre de l'Éducation et des Sciences en Arménie, en vue de :

conclure un accord bilatéral entre la Croix Bleue des Arméniens de France et le Ministère de l'Éducation Nationale pour une isolation thermique de 6 écoles et 2 maternelles dans le quartier défavorisé du Tavtatchène à Erevan dans le cadre d'une subvention à obtenir de l'Union Européenne.

créer la possibilité de prise en charge partielle de la réédition des manuels d'arménien, les autres manuels étant déjà subventionnés par la banque mondiale.

doter les bibliothèques des deux écoles françaises d'Erevan, et des Instituts Supérieurs de langues, des livres de lecture, de manuels et de dictionnaires en français.

3 - Son Excellence M. Jacques Legras, Ambassadeur de France en Arménie.

Cette rencontre très cordiale, s'est avérée utile et nécessaire pour les deux parties, notamment pour les actions présentes et futures de la Croix Bleue des Arméniens de France.

L'Ambassadeur nous a fait part de la situation en Arménie, des problèmes socio-éducatifs, de la place de la femme dans la société arménienne ainsi que la situation alarmante de la population vieillissante et il a fait appel à la solidarité de la Croix Bleue des Arméniens de France en tant que Organisation Non Gouvernementale française.

Les leaders des associations féminines tels que «la ligue des femmes votantes», «le Conseil républicain des femmes», «les mères des soldats», «les femmes universitaires», «fonds contre les violations de la loi».

Enfin, les représentants arméniens de la banque mondiale, ainsi que les représentants de l'Union Européenne.

Les représentantes de la Croix Bleue des Arméniens de France ont profité de cette visite pour se rendre dans la région d'Ararat, pour distribuer personnellement avec le HOKH, les 120 USD à chaque orphelin des 36 villages de cette région. Près de 10.000 USD ont été distribués.

La Croix Bleue des Arméniens de France informera le public de la réalisation de chacun de ces projets.

le Conseil d'Administration Croix Bleue des Arméniens de France

FRANCE - CULTURE

Lundi, 9 Juin 12 h. - 12h30 Emission Panorama, consacré aux Arméniens et aux Kurdes avec la participation d'Anahit Ter-Minassian.

L'Ecole de la Langue et de la Culture Arméniennes

« Khatchadour ABOVIAN » de la Cathédrale Apostolique Arménienne de Marseille

vous invite à sa

Kermesse annuelle

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ

Dimanche 8 Juin de 14h30 à 20h30

Dans la cour de la Cathédrale SERPOTZ TARKMANTCHATZ 339, ave du Prando - Marseille 8^e

Tirage de la TOMBOLA sur place, avec de nombreux lots

Venez nombreux, pour encourager nos élèves et déguster nos nouvelles spécialités dans une ambiance familiale.

Քաջալերեցէ՛ք ՀԱՅ ԼԵՁՈՒՆ Եւ Ազգային Դաստիարակութիւնը

ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Իսիի Հայ Առաքելական Եկեղեցոյ հոգաբարձութիւնն ու Կրթական Մարմինը կը ծանուցանեն թէ Եկեղեցոյ Միջնակ դպրոցի աշակերտութեան տարեկան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, Յունիս 8-ին Իսի քաղաքի «Փասի»ին սրահին մէջ

25, avenue Victor Cresson, 92130 Issy-les-Moulineaux

- 1) - Ժամը 13-ին ճաշ (երաժշտական մթնոլորտ):
- 2) - Ժամը 15-ին աշակերտութեան հանդէսը, երգեր, արասասնութիւններ (մանկապարտէզի Եւ մեծերու 3 դասարաններու մասնակցութեամբ):
- 3) - Ժամը 17-ին ելոյթ կ'ունենայ պարախումբը:

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ժողովը, Յունիս 7, Շաբաթ օր, ժամը 16-ին, Հայ Մշակութիւնի Տունը 17, rue Bleue, Paris 9^e

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Անիէրի - Պուա - Գուլմպի Ակնունի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ - անդամուհիները Երկուշաբթի, Յունիս 9, ժամը 20.45-ին Centre Administratif d'Asnières:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Section Helen Puzant d'Alfortville organise

une SORTIE à REIMS (Visite de la Ville, de la Cathédrale et d'une cave)

Dimanche 15 Juin

Départ et retour autocar Place Acharak Pour tous renseignements et inscriptions téléphoner au :

01 - 43 - 76 - 99 - 11

Date limite d'inscription : Le 8 Juin

ՌԻՐԱԹ
ՅՈՒՆԻՍ 6
VENDREDI
6 JUIN
1997

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01.47.70.86.60 FAX : 01.48.00.06.70
C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5,00 F.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԾԱԽԱՐԵ ՄԻԱՔԵԱՆ (1925-1957)

72րդ ՏԱՐԻ - ԹԻԻ 19-130

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

72e ANNEE — N° 19.130

ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ 26 ԱՆԴԱՄ ՈՒՆԻ

ԿԻՆԵՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԳԼՈՒԽԸ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ

Առանց ժամանակ կորսնցնելու Լիոնի Ժողովին կազմեց իր կառավարությունը եւ այն համապատասխան է իր խոստումներուն: Ութ կիններ մաս կը կազմեն դասընթացին, նաեւ Կանաչները, Բազաբազները, Շարժումը, արժատականները եւ համայնավարները: Կինները ոչ միայն մուտք կը գործեն համեմատաբար մեծ թիվով, այլեւ անոնցմէ երկուքը շատ կարեւոր նախարարություններ կը գրասեն եւ կը զանազան կառավարության թիւ 2-ը եւ 3-ը: Ստորեւ ցանկը —

Տնտեսութեան, ֆարտաբարութեան եւ լուս. մաս (3) Մ. Լ. ԼՂՊԱՆՇԻԻ
Տնտեսութեան, ֆարտաբարութեան եւ լուս. մաս (4) Գ. ՓԻԷՐԷ
Պաշտպանութեան մաս Ժ. Փ. ՄԱՍՐԸ
Կազմածի, Փոխադրութեան մաս ՄԻՇԷԼԸ ՏՐՄԵՍԻՆ

Ինչպէս ըսինք, այս կառավարության ամէնէն յատկանշական կէտը կը վերաբերի երկու կարեւոր նախարարութեան յանձնումին երկու կիններու (Արդարադատութեան պարագային անհարկնայ է) եւ Աշխատանքի նախարարութեան տըրւած կարեւորութիւնը ժողովին կողմէ, քանի ան առաջին դերքի վրայ է: Կարեւոր նախարարութեան մը կը տիրանայ նաեւ Տոմինիք Վուանէ (ամէնէն երիտասարդն է, 38 տարեկան) որ չի գոհանար Շրջապատով, քանի անոր կցուած է Տարածքային կարգաւորումը: Գալթին Թրոթման պիտի հրաժարի Սթրազբուրգի քաղաքակառուցիչ իր պաշտօնէն եւ մնայ միայն նախարար, հատուաբար մնալով քաղաքակառուցութեան դէմ արուած որոշումին: Կին մըն է նաեւ (համայնավար) Երիտասարդութեան նախարարութեան:

Այլ նորութիւններ ալ կան: Օրինակ Ներքին նախարարութիւնը կը յանձնուի Երվանդի մը որ ժողովին մը չէ եւ հետեւաբար Ընդհանրական կուսակցութեան հիմնեց իրը (Բազաբազներու Շարժում): Շատ ծանր բեռ մըն է գոր պէտք է տանի Տոմինիք Սթրոս-Քահն, որ գլուխն է երեք նախարարութեան եւ իր տրամադրութեան տակ ունի չորս ենթանախարար: Երկուր ատեն է որ կուսակցութեան անտեսազէտը կը նկատուի: Անցեալին դէմ եղած է Պէրէկովուայի անտեսական խոստակեաց քաղաքակառուցութեան: Առողջապահութիւնը կը գաղթի նախարարութիւնը ըլլալէ եւ կը դառնայ ենթանախարարութիւն որու գլուխը կ'անցնի Քուչէն (արժատական) հակառակ անոր որ դեռ վերջերս յայտարարած էր որ կը քաշուի քաղաքակառուցութեան: Քաղաքի նախարարութիւնը չկայ: Սեկուլէն Ռուսայալ չկրցաւ ոչ մեծ նախարարութիւն մը ձեռք ձգել ոչ ալ Արք. Ժողովին յանձնարարութեան, որ պիտի յանձնուի Լորան Ծապիլիւսի: Գլխաւոր հարցը, անշուշտ, կը վերաբերի երեք համայնավարներու ներկայութեան: Այս պարագան եզակի է Արեւմտեցի մէջ, մասնաւոր երբ նկատի առնուի որ Ֆրանսայի Համայնավար կուսակցութիւնը միտակ է, Սորձ. Միութեան փրկուածէն ետք, որ ոչ անուն փոխած է ոչ ալ բարենորոգած կառոյցը: Այս նոր դասընթացին մէջ ուրեմն երկու համայնավար նախարար կայ, մէկը կին, միւսն ալ հեղինակը իր անունը կրող օրէնքին որ կը վերաբերի միայն Բ. Աշխարհամարտի ցեղասպանութեան, եւ մէկ ենթանախարարութիւն: Նոր Արտաքին նախարարը երկար տարիներ աշխատած է Ելիզա Միթթանին հետ եւ ձեռնհաս անձ մըն է արտաքին հարցերու համար:

Յտականական է Ընկերակցական կուսակցութեան «փրկուած» ինչպէս կ'ըսուի բացակայութիւնը: Արդարեւ, ոչ Տըլլոր, ոչ Ռոբար, ոչ ձէք Լանկ, ոչ Էմմանուէլի մաս կը կազմեն այս կառավարութեան, որու ղեկավարը աւելի երիտասարդ եւ իրական է:

Նախարարաց Սորձուրդի առաջին նիստը տեղի կ'ունենար Յունիս 5-ին, էլիզա, լրիւ կազմով: Ժողովին որոշած է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ՎՐՄԵՆՓՐԷՍ

(Յունիս 4 / 5)

Ա. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
ՎԱՐՁԱՊԵՏԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ

Վարչապետ Ռ. Քոչարեանի Յունիս 4-ի որոշումով խորհրդական նշանակուած է Ալեքսան Գարուսիանեան, որուն յանձնուած են վարչապետի աշխատակազմի ղեկավարի պարտականութիւնները: Ան ծնած է 1965-ին ԼՂՀ Մարտունի շրջանի Գիշի գիւղը: 1991 — 1992 աշխատած է Հայաստանի հեռուստերկրի մէջ: 1992 — 1993 եղած է Հայաստանի նախագահի աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ: 1993 — 1995 մաս կազմած է Հայաստանի Փառքի դեպարտաման ղեկավարութեան, իսկ 1995-էն ի վեր կը վարէր ԼՂՀ-ի Հայաստանի ներկայացուցչութիւնը:

ԳԱՐԵԳԻՆ ԶՈՒՒՄԱԶԵԱՆ
ԳՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԵԱՆ
ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏ

Վարչապետ Ռ. Քոչարեանի Յունիս 3-ի որոշումով նոր ստեղծուած տեղեկատուութեան եւ գրահարստարակցութեան վարչութեան պետ նշանակուած է Գ. Զուրաբեան: Ան ծնած է Երեւան, 1961-ին ու պաշտօններ վարած Գիտութիւններու ակադեմիային, Գերագոյն Սորձուրդի վերլուծական բաժնին մէջ. աշխատած է

սակայն որ հերթական նիստերուն այլեւս միայն նախարարները մասնակցին: Ծ. Հոլանտ կուսակցութեան պատասխանատուն դարձաւ, Ա. քարտուղարի տեղակալ (Ժողովին անուանապէս կը պահէ քարտուղարի պաշտօնը, բայց իրականութիւնները փոխանցած է Հոլանտի):

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐԿԻՆՅՈՒՅ ՌԵՓՈՐՄԸ կը մերժէ գործադրել Ապահովութեան Ազգային Սորձուրդի այն միջոցները որոնց նպատակն էր արդէն հանդիսանալ իսլամականութեան յառաջադրացման, երկրին զանազան մարզերու մէջ (բանակ, դպրոց, համայնական եւ այլն): Քաղաքական ճակատումը կը շարունակուի Թուրքիոյ մէջ, ուր, Յունիս 4-ին, Ֆայսալ Աբձան անուն անձ մը 22-ուկէս տարի բանտարկութեան դատապարտուած է Անդարալի Պետութեան Ապահովութեան Ատենանի կողմէ: Իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնը այն էր որ քրտաբնի կուսակցութեան համագործակցութեան արտաքին գերակշիռ նետած էր եւ տեղը կախած էր ՓԲԲ-ի դրոշակը:

ԻՐԱՆԻԻԻ աշխատաւորական կուսակցութեան գլուխը ընտրուեցաւ Էհսա Պարաք, յաջորդելով Փերէսի: Նախապէս պայքարողի պետ էր, կը նկատուի պատերազմի անձ մը, կողմնակից ուժի:

ԹՐԿԻՆԻ ղեկավարական ուղղութիւն մը վար առնուած է իրաքեան տարածքին վրայ, մինչ կը մասնակցէր Քրտերու դէմ կատարուած գործողութիւններուն: Մահացած են մէկը գոնուող 11 ղեկավարականներ: Թրքական աղբիւրներու համաձայն, Իրաքի հիւսիսարեւմտեցի թրքական ուժերու գործողութիւնները 22 օրուան մէջ պատճառ եղած են աւելի քան 1800 քրտ մարտիկներու մահուան:

Նախագահի աշխատակազմին մէջ որպէս առաջ փորձադէտ, աւելի ետք անցած մասնաւոր հիմնարկներու մարզին:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է 1700-ԱՄ ԵՄԿԻ
ԾՐԱԳԻՐԸ

1700-ամեակի տոնակատարութեան պետական յանձնաժողովը Յունիս 4-ի նիստին հաստատած է 1700-ամեակի միջոցառումներուն ծրագիրը: Յանձնաժողովի նախագահ Գ. Գարուսիանեան յայտնած է որ ծրագիրը մշակուած է ու պիտի գործադրուի Հայաստանեայց Եկեղեցիին, անոր յորելնական յանձնաժողովին ու այլ կազմակերպութիւններու գործակցութեամբ: Ան նաեւ քննադատած է Հայ Առաքելական Եկեղեցին, երկրին մէջ ծաւալող աղանդաւորական շարժումին առնչութեամբ: Նշած է Երեւանէն ոչ հեռու գիւղի մը պարագան ուր բնակչութեան 60%-ը հետեւորդ է աղանդաւորներու:

ՆՈՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Այս անունով Բարեօրոշման նոր միութիւն մը հիմնուած է Կարինէ Արարեցեանի կողմէ: Նպատակն է երախաներու ազատ ժամանցի պահելը աւելի արդիւնատուր ձեւով դործածակը:

ՀԱՅՐԻԿԱՆԻ ԳԱՆՆԱԿԻՑԸ ՀՅԻՆ Է

Պ. Հայրիկեան Յունիս 4-ի մամուլի ատուլի մը ընթացքին ներկայացուցած է իր կուսակցութեան յայտարարութիւնը: ԻՄ-ը կը հաւատայ որ Հայաստանի արտաքին քաղաքականութիւնը պէտք է հիմնուի 1915 — 1923 թուականներու ցեղասպանութեան դատապարտումին ու անոր հետեւանքներու ջնջումին ռազմավարութեան վրայ: Պ. Հայրիկեան Հայ դատը ուրանալու եւ Հայաստանի ղեկավարութեան իրեն անելի մատնելու ամբաստանութիւնը ուղղած է ներկայ իշխանութեան: Աւելցուցած է թէ նոյն ինչըրին պատճառով չի կրնար ԱԺՄ-ի նախագահ Վաղդէն Մանուկեանը իր կուսակցութեան ռազմավարական դաշնակիցը նկատել, քանի որ ան այս ուղղութեամբ ոչինչ ըրած է իր վարչապետութեան օրով: Հայրիկեան իրենց դաշնակից համարած է Հ. Յ. Գ. -ն:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԷՄ Է ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ — ԲԵԼԱՌՈՒՍ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱՍՏԱՑՈՒԹԵԱՆ

Հայաստանի Հանրապետական կուսակցութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակած է, որու շարժառիթը եղած է Ռուսաստան — Բելառուս հաւանական միութեան Հայաստանի անդամակցութեան ի նպատակ Հայաստանի քաղաքական օրոշ շրջանակներու մէջ ծաւալած քարոզչութիւնը:

Յայտարարութեան մէջ ըսուած է թէ Համայնավար կուսակցութիւնը եւ համայնավարամիտ կարգ մը այլ ուժեր (որոնց միացած են նաեւ մտաւորականներ) ակնյայտ կերպով ունին այլ ձգտումներ, ինչպէս օրինակ ներկայի քաղաքիւր գրեւորութիւններն ու թերացուցները վերադարձնել անկախութեան. եւ այլուկէսով խորհրդային վարչակարգի կարծող բորբոքել: Հանրապետականները կը մեղադրեն Հայաստանի իշխանութիւնները, որ հարկ եղած ձայնը չեն բարձրացներ այս ուժերուն վտանգաւոր գործունէութեան դէմ: ՀՀԿ յայտարարած է թէ ինք անհաշտ պայքար կը մղէ պետութեան գերիշխանութեան ուղղուած բոլոր ոտնձգութիւններուն դէմ, ով ալ ըլլայ անոնց նախաձեռնողները:

- Ն Ա Ա Ր Ա Ր Ն Ե Ր
- Աշխատանքի եւ Զօրակցութիւն ՄԱՐԹԻՆ ՕՊՐԻ
- Արդարադատութիւն ԷԼԻԶԱՊԷԹ ԿԻԿՈՒ
- Ազգ. կրթութիւն, Հետազոտութիւն, Թէֆլուրի ԳԼՕՏ ԱԼԵԿՍ
- Ներքին Ժ. Փ. ՇԼՎԷՆԸՄԱՆ
- Արտաքին Հ. ՎԵՏՐԻՆ
- Տնտեսութիւն, Ելմտական Տ. ՍԹՐՕՍ-ՔԱՀՆ
- Պաշտպանութիւն ԱԼԷՆ ՌԻՇՍԻՐ
- Կազմած, Փոխադրութիւն եւ Բնակարան Ժ. Գ. ԿԵՍՕ
- Մշակույթ, Հայորդակցութիւն եւ կառավարութեան Բանքեր ԳԱԹՐԻՆ ԹՐՕԹՄԱՆ
- Գիւղատնտեսութիւն եւ Զինուորութիւն Լ. ԼԸ ՓԷՆՍԷՔ
- Տարածքային կարգաւորում եւ Շրջապատ Տ. ՎՈՒԱՆԷ
- Կրթութեան եւ Կրթութեան ինտեգրութիւններ Տ. ՎԱՅԱՆ
- Հանրային պաշտօն, Պետութեան բարեօրոգում եւ Ապակեդրոնացում Է. ԶԻՒՔԱՐԷԼԻԻ
- Ֆինանսարարութիւն եւ Մարզական ՄԱՐԻ-ԺՈՐԺ ՊԻՒՅԷ
- ՊԱՏՈՒՐԱԿ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ Արտաքին նախարարութեան մօտ պատասխանատու Երազական հարցերու Փ. ՄՈՍԿՈՎԻԶԻ
- Աշխատանքի նախարարութեան մօտ պատասխանատու դպրոցական ուսման ՍԵԿՈՒԷՆ ՌՈՒԱՅԱԼ
- ԵՆԹԱՆԱՆԱՐԱՐՆԵՐ Ներքին նախարարին մօտ պատասխանատու անդրծովեան հարցերու Ժ. Փ. ԲԷՅՐԱՆ
- Աշխատանքի նախարարութեան մօտ անողջապահութեան պատասխանատու Պ. ՔՈՒՇԷՆՈ
- Արտաքին նախարարութեան մօտ պատասխանատու համագործակցութեան Շ. ԺՈՒԼԷՆ
- Կազմածի նախարարութեան մօտ պատասխանատու ընկերակցութեան Տ. ՏՈՒՆՈՒ
- Տնտեսութեան, ֆարտաբարութեան եւ լուս. մաս (1) Ժ. ՏՈՒՆՈՒ
- Տնտեսութեան, ֆարտաբարութեան եւ լուս. մաս (2) Գ. ՍՕԹԷ

UGAB — UGAB — UGAB —

Պ. Սիմոն, Փէշարմալճեան, Տէր Եւ Տիկին Գանիէլ ձիկէրեան եւ զաւակները եւ թոռները (Պէյրուիթ), Տէր Եւ Տիկին Յակոբ Ատալեան զաւակներն ու թոռները, Տէր Եւ Տիկին Յակոբ Նիքոթեան, Օր. Գլէր Ամբրիանեան եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր դառով կը ծանուցանեն իրենց մօր, քրոջ, հօրաքրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ

ԶԱՊԷԼ ՓԷՇՏՐՄԱԼՃԵԱՆ-Ի

(Ծննդաւ՝ ձիկէրեան)

մահը որ պատահեցաւ Յունիս 3-ին, 91 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Երկուշաբթի, Յունիս 9, ժամը 15-ին Փարիզի Ս. Յովհ. — Մկրտիչ Եկեղեցին 15, rue Jean-Goujon, 75008 PARIS ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Սէն — Գլուի գերեզմանատունը ամփոփուելու համար ընտանեկան զամբարանը:

Որեւէ մահազոյ դրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իրբեւ այլ նկատել:

«ՅԱՌԱՋ». — Մեր ցաւակցութիւնները Պ. Սիմոն Փէշարմալճեանի:

ՏԱՐԵՎԵՐՁԻ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Իսիկ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հոգարարձութիւնն ու Կրթական Մարմինը կը ծանուցանեն թէ Եկեղեցւոյ Միօրեայ դպրոցի աշակերտութեան տարեկերջի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, Յունիս 8-ին Իսի քաղաքի «Փասի»-ին սրահին մէջ

25, avenue Victor Cresson, 92130 Issy-les-Moulineaux

- 1) — ժամը 13-ին ճաշ (Երաժշտական մթնոլորտ):
2) — ժամը 15-ին աշակերտութեան հանդէսը, երգեր, արտասանութիւններ (մանկապարտէզի եւ մեծերու 3 դասարաններու մասնակցութեամբ):
3) — ժամը 17-ին ելուիթ կ'ունենայ պարախումբը:

ՊԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ

Կապույտ կաշի վիէնի Սեւան մասնաճիւղին տարեկան դաշտահանդէսը Յունիս 8, Կիրակի ամբողջ օրը ժէմանի մէջ, ձոխ պիւֆէ հայկական ճաշերով: Կը նուազէ Անի նուազախումբը: Տեղւոյն վրայ մեր աշակերտները կը ցուցադրեն իրենց գծազրութիւնները. նիւթ՝ «Հայաստանը ըստ ձեզի»: Առաջնութիւն շահող երեք աշակերտները կը վարձատրուին նուէրով մը: Եկէք քաջալերելու մեզ եւ մեր դպրոցի աշակերտները: Անձրեւի պարագային սրահ մը ապահովուած է:

William SAROYAN :

l'homme, l'écrivain

Primé 6 fois aux Etats-Unis Médaille d'or du meilleur documentaire

Ecrit, dirigé et produit par PAUL KALINIAN

Un documentaire exceptionnel d'une heure sur la vie et les œuvres de WILLIAM SAROYAN

Commenté par Mike Connors

Film suivi d'un débat, avec PAUL KALINIAN.

Un timbre anniversaire dédié à WILLIAM SAROYAN sera mis en vente lors de cette soirée.

Dates et lieux de projection :

le mercredi 11 juin à 20h30 précises, au Centre Culturel Alex Manoogian de l'UGAB,

118, rue de Courcelles, 75017 PARIS (M° Courcelles)

Participation aux frais : 25 F.

Réservations au : 01. 45. 20. 03. 18

le Vendredi 13 juin à 20h30 précises, au Centre Culturel de l'UGAB

327, Bd Michelet, 13009 MARSEILLE

Participation aux frais : 30 F.

Réservations au : 04. 91. 22. 10. 45.

UGAB — UGAB — UGAB —

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ

NUIT DE LA MUSIQUE TRADITIONNELLE

SAMEDI 7 JUIN

Salle des Fêtes, rue Voltaire

organisée

par la VILLE d'ALFORTVILLE

avec la participation de la Maison de la Culture Arménienne

à partir de 18 heures

Musique indienne

Chœurs de Femmes Berbères

Ensemble de Musique Traditionnelle Arménienne

JEAN-PIERRE NERGARIAN

de 20h à 21h30

Buffet — Dégustation

A partir de 21 h 30

Flamenco

Musique Traditionnelle libanaise

Elie Achkar

Entrée : 50 f.

Tarif réduit : 30 f. pour les -15 ans.

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville Tél.: 01 43 76 55 89 - Fax: 01 43 78 66 64

ՓՈՒԱՆ ԾԱՆԿԵՊԱԿԻ

Իր սաղարջ՝ Սուրէն Փափագեանի մահուան առթիւ, Տիկին Անահիտ Փափագեան 1500 Ֆր. կը նուիրէ Փօօփերալինո Արմէնիի (ստանալ՝ «Յառաջ») եւ 1500 Ֆր. «Յառաջ»ին:

Տէր Եւ Տիկին Ալտո Շիրվանեան 200 Ֆրանք կը նուիրեն «Յառաջ»ին Սուրէն Փափագեանի յիշատակին:

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 7, Տօն Է Սրբոցն Ներսիսի Մեծի Հայրապետին եւ Խաթայ Եպիսկոպոսին:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս — Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի:

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղին ժողովը, Յունիս 7, Շաբաթ օր, ժամը 16-ին, Հայ Մշակոյթի Տունը 17, rue Bleue, Paris 9e

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ Անիէր — Պուա — Գուլմպի Ակնունի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրահարէ բոլոր անգամ — անգամուհիները Երկուշաբթի, Յունիս 9, ժամը 20-45-ին Centre Administratif d'Asnières:

L'Ecole de la Langue et de la Culture Arméniennes

« Khatchadour ABOVIAN » de la Cathédrale Apostolique Arménienne de Marseille

vous invite à sa

Kermesse annuelle

ՏՕՆԱՎԱՃԱՌ

Dimanche 8 Juin de 14h30 à 20h30

Dans la cour de la Cathédrale SERPOTZ TARKMANTCHATZ 339, ave du Prando — Marseille 8e

Tirage de la TOMBOLA sur place, avec de nombreux lots

Venez nombreux, pour encourager nos élèves et déguster nos nouvelles spécialités dans une ambiance familiale.

Քաջալերեցէ՛ք ՀԱՅ ԼԵՋՈՒՆ եւ Ազգային Դաստիարակութիւնը

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire : N° 55935

UN VOYAGE MEMORABLE A VIENNE

FESTIVAL INTERNATIONAL DE MUSIQUE RECITAL DE PIANO

Vardan Mamikonian

MUSIKVEREINE

Le 17 Juin 1997

Un voyage qui vous fera découvrir Vienne dans le cadre du Festival International de Musique. Vous aurez par la même occasion la joie d'assister au concert de gala et Récital unique du Pianiste Vardan Mamikonian dans l'une des plus prestigieuses salles de concert du monde, la Musikvereine.

Avion + Hôtel*** pour 2 nuits à partir de 2100,00 Frs.

Les programmes de la semaine des Opéras de Vienne :

- Le Barbier de Séville, Rossini, le 14 juin;
• Don Pasquale, Donizetti, le 15 juin;
• Faust, Gounod, le 16 juin;
• Récital Piano, VARDAN MAMIKONIAN, le 17 juin au programme : Bach — Ravel — Chopin — Liszt.

Renseignements et inscriptions :

Marie, Alice et Karen

SABERATOURS

31, rue d'Argenteuil, 75001 PARIS

Tél. : 01 42 61 51 13 — Fax : 01 42 61 94 53.

UNION DES ANCIENS ELEVES MOORAT - RAPHAEL

Մ Ո Ւ Բ Ա Տ — Ռ Ա Փ Ա Յ Է Լ Ե Ա Ն Ն Ա Ն Կ Ի Ն Ա Շ Ա Կ Ե Ր Տ Ա Յ Մ Ի Ո Ւ Թ Ի Ն

Dimanche 8 Juin à partir de 12 heures

GRANDE FETE CHAMPETRE

Dans les Jardins du Collège Arménien SAMUEL-MOORAT — 26, rue Troyon — 92310 SEVRES —

— Entrée libre —

• Animation musicale •

— Brochettes — Mézés — Boissons —

T o m b o l a

Accueil prévu en cas d'intempéries.

Venez nombreux pour passer un bon moment entre amis.

SABERATOYAGES

PARIS • EREVAN • PARIS VOLS HEBDOMADAIRES

- ASSISTANCE A L'AÉROPORT
ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT
RÉSERVATION D'HÔTEL
LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR
EXCURSIONS GUIDÉES
VOYAGES ORGANISÉS EN GROUPE

SERVICE FRET PARIS • EREVAN

SABERATOURS 19, RUE ST. ROCH - 75001 PARIS TEL 01 42 96 10 10 - FAX 01 42 96 18 77

SEVAN VOYAGES 48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON TEL 04 78 60 13 66 - FAX 04 78 60 92 26

EREVAN 37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10 EN COLLABORATION AVEC ARMEANIAN AIRLINES TEL 52 54 48 - FAX 56 40 30

A votre service pour toutes destinations

dans le monde!

PRIX PARIS-EREVAN-PARIS A PARTIR DE 3950 F RENSEIGNEMENTS ET RESERVATIONS SUR SIMPLE APPEL

ՕՐՈՒՆ ԻՍՄԵԼ

«ԱՐՄԷՆՓՐԷՍ»

(Յուլիս 5 / 6)

ԲԱՅԱԿԱՆԵՐԸ

Ամեն անգամ որ տարեկիցներ կ'ոգեկոչվենք, կը տարուենք նոյն լավալիտեան հաստատումները ընելու: Տարիները անցան արագ — արագ, առանց որ անդրադառնանք, առանց որ զգանք:

Դեռ քանի մը ամիս առաջ էր կ'ոգեկոչվեինք Շաւարշի մահուան քառասնամեակը, այսօր արդէն մահուան քառասնամեակն է Հրանտ — Սամուէլի, զալ տարի մահուան երեսնամեակն է Շ. Նարզուհիի, այլ խօսքով տարեկիցները անոնց որոնք, կէս դարու երկայնքին, սիւններ եղան այս թերթին, անփոխարինելի երբորդուներն մը:

Մեկնոցներ կան, արդարեւ, որոնք անփոխարինելի են որքան ալ յոռետես եւ անիրաւ նկատուի նման արտայայտութիւն մը եւ երբեմն վերաւորական ալ հանդէպ անոնց որոնք, Սիւրբի ապերախտ պայմաններու մէջ, նուիրուած կը մնան ազգային կեանքին, կը շարունակեն ծառայել հայ լեզուին, մամուլին, մշակոյթին, զպոլստին: Բայց, մեկնոցները անփոխարինելի կը մնան անով որ իրենց հետ տարին ամբողջ անցեալ մը ու որը թողուցին Սիւրբի իրերաշարժը սերունդները: Իրոք մը պատահեցաւ:

Այսօր անկասկած որակաւոր մտաւորականներ ունինք, որոնց մէկ կարեւոր մասը սակայն հետու կը մնայ իր մայրենիին: Չի կարգար իր գրականութիւնը, չի հետեւի իր մամուլին, կապ չի պահեր դադարեալ կեանքին հետ, բայց, ի պահանջեալ հարկին, առանց բարեփոխի քառու կը կարոյայ, դաս կուտայ, քաղաքականութենէ կը ճառէ:

Տարիները, երբ թաւալուր անցնին, հինգու անուններն ալ կը մոռցուին: Չեն յիշուիր անոնք որոնց շնորհիւ դադարեալները դիմադրիւ ստացան, առաջին սերունդները դաստիարակուեցան, ծանօթացան իրենց անցեալին, մշակոյթին, պատմութեան, լեզուին:

Այդ փառանքին կը պատկանէր Հրանտ — Սամուէլ, որ աւելի քան կէս դար անխնայ ծառայեց իր ազգին, քաղաքական, հրապարակաբանական, կուսակցական եւ մըլավութեան գեանի վրայ: Հ. Հ. պատմաբանական մարմիններու անգամ, Հրանտ — Սամուէլ կենդանի հանրապետութեան մըն էր որու կարելի էր դիմել որեւէ ատեն, Հայոց եւ Հայաստանի վերաբերող արեւէ հարցի համար: Արթուր միտք, հմուտ բաղմամբիւ լեզուներու, մասնագէտ Հայ Դասին, արտակարգ յիշողութեան տէր մինչեւ իր վերջին օրերը, ան կողմի դեր կատարեց այս դադարեալ մէջ: «Յառաջ»ի խմբագրի անոր ծննդեան առաջին օրերուն, Շաւարշի մահէն ետք ալ, մինչեւ իրը քան տարի ետք, հաւատարմորէն ապահովեց թերթին խմբագրական սիւնակը, լատինական թարգմանաբանական լեզուներու իր գրատունէն:

Մահերը կրնան արամարանական թրուել մանաւանդ երբ ենթակայն հասած է իր կեանքի լրումին: Բացակայութիւնն է որ անհանդուրժելի է շատ յաճախ: Եւ օրէ օր Սիւրբը կ'ամայանայ, կորսնցնելով իր մեծ դէմքերը, քաղաքական, մշակութային, կրթական եւ հրապարակագրական գեանի վրայ: Վերջինը՝ Մինաս Թէօֆան:

Պէտք է լեցուին այս բացերը, որպէսզի պարապի չլեւերուին եւ Սիւրբը ներկայանալով, գոնէ մասամբ, փոխարինէ այս մեծ բացականները:

« Յ Ա Ռ Ա Ջ »

ՖՐԱՆՍԱ ԿՐ ՍՊԱՌՆԱՅ ՔԱՇՈՒԻԼ ՄԻՆՍԿԻ ԽՈՒՄԲԷՆ

Մինակի խումբին նախագահներուն շըրջան այցելութենէն ետք Հայաստանի Ֆրանսայի դեսպանատան քաղաքական կըցորդը ըսած է որ իր երկիրը Միացեալ — Նահանգներու եւ Ռուսաստանի հետ առաջարկներ ներկայացուցած է երեք կողմերուն եւ կը սպասէ որոշ պատասխանի: Առաջարկները ոչ ազդեցունամէտ, ոչ ալ հայամէտ, կամ դարարդամէտ են: Կըցորդը ըսած է որ եթէ կողմերը չհամաձայնին այդ առաջարկները լրջօրէն ուսումնասիրելու, Ֆրանսա պիտի քաշուի Մինակի խումբէն:

«Ղարարողը շահած է պատերազմը, բայց Ֆրանսան կը փախաբի օդնել Անդրկովկասին՝ վերագտնելու խաղաղութիւնը» ըսած է կըցորդը:

ԱԶԳ. ԴԱՇԻՆՔԻ ՀԱՆՐԱՀԱՒԱԲԸ ԳԻՒՄՐԻԻ ՄԷՋ

Գիւմրիի թատերական հրապարակին վրայ Յունիս 4-ին տեղի ունեցած է Ազգ. համաձայնութեան Դաշինքին նախաձեռնած հանրահասարակ: Ելոյթներ ունեցած են Սէյրան Ասադեան (ԱԺՄ), Ներսէս Զէյնաբեան (ԻՄ — նախկին՝ ԱԻՄ), Վարդան Պողոտեան (ՀՅԴ), Դաւիթ Վարդանեան (ԱԺՄ), Արմէն Յովսէփեան (ՀԴԿ) եւ ուրիշներ: Հաւաքուածներուն տեղեկացուած է, որ Դաշինքը Յունիս 13-ը կը հռչակէ բողոքի օր եւ այդ օրը ժողովուրդին կը արուի ազատ խօսելու եւ իշխանութիւններուն իր բողոքները ներկայացնելու հնարաւորութիւն: Այդ օրը միասնաբար կը սկսի պայքարը, իր յաղթական աւարտին հասցնելու համար մարտավարութիւնը: Ելոյթներու զլխաւոր նիւթերը եղած են Հանրապետութեան նախադասի եւ Ազգային Ժողովի նոր ընտրութիւններ կազմակերպելու, ազգային համաձայնութեան սահմանադրութիւնը ընդունելու, սեփականաշնորհումները դադարեցնելու առընդօրէ պահանջներ, ինչպէս նաեւ նուազագոյն աշխատավարձի անբաւարարութեան նման երեւոյթներու մասնանշումը:

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ «ՆՈՐ ԿԵԱՆՔԻ» ԱՐՏՈՆԱՏԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ՇԷՆԵԱՆԻ ՎՐԱՅ

Յունիս 5-ին «Արմէնփրէս» արձագանգ կը հանդիսանար լուրի մը ըստ որուն Գալիֆոնիոյ «Նոր Կեանք» շաբաթաթերթի արտոնատէրը յարձակման ենթարկուած է եւ լրջօրէն վերաւորուած: Այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կրցանք առնել Կլէնտէյլէն. Ուրբաթ, Մայիս 30-ին, Գրիգոր Շէնեան եւ իր կինը տուն կը հասնին կէս գիշերի մօտ եւ մինչ Տիկին Շէնեան կ'առաջ կը տեղաւորէր, Գր. Շէնեան ծանր յարձակման մը կ'ենթարկուի անծանօթի մը կողմէ: Ան սեւ հագուած, դէմքը ծպտուած եւ ձեռքին ալ մուրճ մը կը սկսի հարուածել Շէնեանի զլխուն եւ ուր որ կրնայ: Նախ կը կտորէ ալ դաստակին ոսկորը, ապա կը հարուածէ դէմքին, կզակին, կը վնասէ շարունակեալ: Կինը օդնութեան կանչեր կ'արձակէ, բայց անօրուտ: Անձանօթը կը յաջողի խոյս տալ: Գր. Շէնեան հիւանդանոց փոխադրուած է ուր դեռ կը մնայ, վերձակը բաւական ծանր է:

Գալիֆոնիոյ մեր առած տեղեկութիւններուն համաձայն, մամուլի այլ ըստ պատուիրներ ալ հեռաձայնային սպառնալիքներ ստացած են: Դժբախտաբար, անցեալին ալ, Գալիֆոնիոյ հայ մամուլը յարձակման թիրախ եղած է, գանդակաւ ձեւերով (խմբագրի, հրապարակագիրներու կառքեր, տպարան, եւլն., եւլն.), ինչ որ անուսակն այսպէսով երեւոյթ մըն է:

ԻՅ — ՊԻ — ԱՅ — քննութիւն բացած է:

ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

1891 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 24 — 1977 ՅՈՒՆԻՍ 7

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՓԱՐԻՉ

Կար ժամանակ, երբ Փարիզ առաջնակարգ գիրք մը կը գրաւէր Սիւրբի մէջ: Այս քաղաքին մէջ հաստատուած էին մեր գոյք մը Պատուիրակութիւնները («Հայաստանի Հանրապետութեան» ու «Ազգային»ը), որոնք Հայկական Դատ կը հետապնդէին դիւանապետական ճամբով: Տարագիր Հայութիւնը աչքերը ուղղած էր Փարիզի, անկէ յուսաւով իր փրկութիւնը:

Բայց մանաւանդ Փարիզ դարձած էր կեդրոն հայկական մշակոյթի, կոչուած փոխարինելու Պոլսին ու Թիֆլիսը: Այս լոյս քաղաքին մէջ համարմբուած էին Մեծ Եղեռնէն ճողովարած արեւմտահայ հանրային գործիչները, — ուսուցիչ, գրող, որոնց շարքին՝ պետական ծանօթ դէմքեր:

Համալսարանական ուսանողներու հոյլ մը կը կազմէր երիտասարդութեան ընտրանին: «Յառաջ» դարձած էր ժամադրալսյալը այս բոլորին, Անոր էջերը կը զարդարէին հիներէն՝ Աւետիս Ահարոնեան, Միքայէլ Վարանդեան, Արշակ Զամաթեան, Ռուբէն Տէր — Միսնասեան, Արթուր Գիւլիանդանեան, յիշելու համար մէկ մասը միայն անոնց մէջ, որ յաւէտ բաժնուած են մեզմէ:

Հիներու կողքին տեղ կը գրաւէին նորերը, որոնք ամէն քաղաքներու թիւն ստացան մեր ողբացեալ խմբագրապետին կողմէ:

Բաղմամբիւ երիտասարդ գրողներ իրենց տաղանդին առաջին ծիւղերը արձակեցին այս թերթին մէջ:

Կանխահաս մահը հնձեց անոնցմէ մէկ քանին, — Օհան Կարօ, Վաղգէն Շուշանեան, Փայլակ Միքայէլեան, Լուիզ Ասրանեան (Լաս), Երուսաղ Չահրէճեան (Բէնդուտցի): Շահան Շահնուր, իր առաջին վէպով իսկ (Նախաջը Առանց Երգի), որ իրեն թերթի հրատարակուեցաւ «Յառաջ»ի մէջ սկիզբի տարիներուն, յայտնուեցաւ իրեն արժէքաւոր գրող: Անորք հիւանդութիւն մը զինը հեռացուց հայկական շրջանակէն ու Շահան Քէրէսթէճեան դարձաւ Արմէն Լիւպէն, Ֆրանսագիր դը-

րագէտ, մրցանակներու արժանանալով:

Շաւարշ Նարզուհի սկզբնական քայլերը «Ճակատամարտ»ի մէջ առնելէ ետք, իր գրական լիութեան հասաւ «Յառաջ»ի մէջ: Ու շնորհիւ իր անխնայ ու յարատեւ պրպտումներուն, ձեռք բերաւ բազմակողմանի հմտութիւն, տաղանդաւոր գրագէտի անփոխելի համբաւին միացնելով ներհուն բանասէրի անուշ:

Իսկողոս Սարաֆեան ինքնալստահ գրագէտ է դարձած արդէն: Այսօր յիշեցնիք միայն այս քանի մը անունները: Ասոնք կը պատկանին այն սերունդին, զոր սովոր ենք «միջին» կոչել այսօր:

Այդ սերունդը ժամանակին գրական եռուղեւ ստեղծեց Յարդգաղով եւ Մեմֆոյ: Պատերազմէն առաջ, Փարիզի մտաւորական կեդրոնի մէկ սրահին մէջ (Ֆլորիա) տեղի ունեցած պարբերական գրական հաւաքութիւնները մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերին գրատէրներու շրջանակին մէջ:

Երկար շտեմեց սակայն այս շարժումը: Այդ օրերուն, գրական նոր եւ համեստ սերունդ մը կը ծագէր՝ Փարիզէն մինչեւ գաւառ, հովանաւորութեամբ Շաւարշ Միտաբեանի:

«Յառաջ»ի Սանիքն էին անոնք, մեծ մասամբ նախկին որբեր, որոնք կանոնաւոր դպրոց չէին տեսած եւ այս թերթին շնորհիւ կատարելագործեցին իրենց հայերէնը:

Անոնք մեզի տուին արդէն իրենց նախախաղերը 1939-ին՝ համեստ հատորով մը:

Ծառուր Պէրպէրեան, Տիգրանուհի, Միլաք Միրզէ, Ն. Շինական, Կարօ Միլիթարեւ ուրիշներ՝ Փարիզէն ու գաւառէն, այդ սերունդին կը պատկանին:

Յետպատերազմեան շրջանին նոր տաղանդներ չյայտնուեցան Փարիզի մէջ: Նոր սերունդը հայերէն չի գրեր: Փարիզեան շրջանի մեր երկու միջնակարգ դպրոցներու շրջանաւարտներն ալ հետամուտ չեն գրականութեան:

Հետզհետէ կը սփռուին հայկական Փարիզը, որ չարդարացներ այլեւս Մշակոյթի կեդրոն դառնալու իր առաքելութիւնը:

Փետրուար 24, 1957

LE FONDS ARMENIEN DE FRANCE
REGION SUD - MARSEILLE

**SOIRÉE
D'INFORMATION**

- Diffusion d'un document vidéo «ARMENIE 2000»;
- Débat : Les réalisations du Fonds Arménien;
- Signature d'un protocole d'accord entre
  - Le Conseil Général des Bouches-du-Rhône et
  - Le Fonds Arménien de France avec

Lucien WEYGAND

Président du Conseil Général 13 et

Pierre TERZIAN

Président du Fonds Arménien de France

pour le financement de l'achèvement des travaux de l'école maternelle «Mouch 2» à Gumri

En présence de son Excellence

Vahan PAPAZIAN

Ambassadeur de la République d'Arménie en France

- Cocktail de clôture.

JEUDI 12 JUIN A 20 H 30

Hôtel du Département — Salon d'Honneur
52, Avenue Saint-Just — 13004 MARSEILLE

— Entrée libre —

A. A. A. S.

ASSOCIATION ARMENIENNE
D'AIDE SOCIALE

FETE

**CHAMPETRE
TRADITIONNELLE**

à la Maison de Retraite de
MONTMORENCY

50, avenue Charles de Gaulle, MONTMORENCY

le Dimanche 15 Juin à partir de 11 heures 30

*

PARTIE ARTISTIQUE

La **CHORALE TEBROTZASSERE**
sous la direction de **Haig Sarkissian**

LA TROUPE DE DANSE **HAIG** DE GEORGIE

ANIMATION

Marten Yorgantz

Bar — Buffet — Ambiance arménienne

Toutes les dispositions sont prévues en cas de mauvais temps.

— Entrée gratuite —

**CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE**

Recherche

La Croix Bleue des Arméniens de France, pour sa colonie de Bellefontaine recherche donateurs pour appareils suivants

- 1 photocopieuse
- 1 cuisinière électrique (avec four électrique) pour activité cuisine.

Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽՍՁԻ ԱՆԻՔՆԻ — Պուա — Գուլոմպի Ակնունի մասնաճիւղը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ — անդամուհիները Երկուշաբթի, Յունիս 9, ժամը 20.45-ին
Centre Administratif d'Asnières:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Ս. Յովհաննէս — Մկրտիչ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը Սուրբ Յարութեան տօնին առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է Իզոլադիին հետեւեալ նուէրները. —

Տիկին Կիւմրիչկերտանեան, Պր. Մկրտիչ Հէքիմեան 100-ական Ֆր., Պր. Արման Ետիկարտաշեան 500 Ֆր., Տէր Է. Տիկին Ժիլյէն Գորտանեան, Պր. Միհրան Աւագեան 200-ական Ֆր., Պր. Գէորգ Մուրաբեան 100 Ֆր., Տիկին Սվետլանա Իշլէմէճեան 200 Ֆր., Տիկին Վերթինի Գաբայրիկեան 100 Ֆր., Պր. Արլէն Գալստեան 500 Ֆր., Տիկին Մարիլին Վէրթէ 100 Ֆր., Պր. Սուրէն Մարգրիտեան 1500 Ֆր., Տիկին Անի Իգնատոսեան, Եօրոփ Էքսփո 500-ական Ֆր., Տիկին Հովիտիմէ Մարկոսեան 100 Ֆր., Մարի Է. Ռոզմի Սարգեան 200 Ֆր., Տիկին Վարանիին Բարսեղեան 300 Ֆր., Տէր Է. Տիկին Ժորժ Պէրլեան 200 Ֆր., Պր. Արման Բէշլեան 100 Ֆր., Տէր Է. Տիկին Մարտիրոս Զափարեան, Տիկին Արսինէ Սիմոնեան 300-ական Ֆր., Պր. Սիմոն Պէրպէրեան 100 Ֆր., Տիկին Անիճա Ալեքսանեան 1000 Ֆր., Տիկին Յարութիւն Թէքիչեան 500 Ֆր. : (Շար.)

UGAB — UGAB — UGAB —

William SAROYAN :
l'homme, l'écrivain

Primé 6 fois aux Etats-Unis
Médaille d'or du meilleur documentaire

Ecrit, dirigé et produit par
PAUL KALINIAN

Un documentaire exceptionnel
d'une heure sur la vie et les œuvres de
WILLIAM SAROYAN

Commenté par **Mike Connors**

Film suivi d'un débat,
avec **PAUL KALINIAN**

Un timbre anniversaire dédié à
WILLIAM SAROYAN
sera mis en vente lors de cette soirée.

Dates et lieux de projection :

le mercredi 11 juin à 20h30 précises,
au Centre Culturel Alex Manoogian
de l'UGAB,
118, rue de Courcelles, 75017 PARIS
(M° Courcelles)

Participation aux frais : 25 F.
Réservations au : 01. 45. 20. 03. 18

le Vendredi 13 juin à 20h30 précises,
au Centre Culturel de l'UGAB
327, Bd Michelet, 13009 MARSEILLE
Participation aux frais : 30 F.
Réservations au : 04. 91. 22. 10. 45.

UGAB — UGAB — UGAB —

Offre d'emploi

L'ECOLE TARKMANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux cherche pour sa grande section de maternelle une institutrice diplômée (Licence d'enseignement), de préférence sachant parler l'arménien.
Contacter : La Direction de l'Ecole Tarkmantchatz, tous les jours sauf Mercredi et Samedi de 10h à 16h en téléphonant au :
01 - 46 - 45 - 60 - 55.

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻԻ

Իսիւլէ-Մուլինոյի ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ վարժարանը կը փնտռէ վկայեալ մանկապարտիզպանուհի մը (Licence d'enseignement ունեցող), որ զբաղի մանկապարտիզի Ծաղիկ դասարանի աշակերտներուն հետ՝ Փրանսերէնով : Երկուշաբթի է որ ըլլայ հայտարարութիւնը : Գիմէլ դպրոցի Տնօրէնութեան, բացի Զորեքչարթիէ Է. Շարաթէ, ամէնօր, ժամը 10-16, հետեւեալ թիւին :
01 - 46 - 45 - 60 - 55 :
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

**MAISON DE LA CULTURE
ARMENIENNE D'ALFORTVILLE**
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԻ ՏՈՒՆ

AGENDA M.C.A.

**Samedi 14 Juin à 20h45, Salle des Fêtes
GALA M.C.A. 97**

Troupe de danses HAIG -enfants-
de TIFLIS

**Samedi 28 Juin à 15 heures, M.C.A.
EXPOSITION ATELIER DESSIN
EXPOSITION EVEIL A L'IDENTITE
GOUTER DE FIN D'ANNEE.**

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél.: 01 43 76 55 89 - Fax: 01 43 78 66 64

Ceux qui ont assisté au précédent ont déjà retenu leurs places,
ceux qui ont raté le précédent vont se précipiter pour retenir
leurs places, nous irons tous au

dîner dansant

de l'Association Ste Croix

animé par l'Orchestre Spita k

le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30

au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne)
(Bd de la Gare, à la sortie du R.E.R.)

- Repas oriental
- Ambiance familiale
- Accueil chaleureux

Réservez dès maintenant votre soirée

Participation aux frais : 200 F.

Réservations: 01. 44. 59. 23. 50 (Paroisse) ou 01. 45. 69. 25. 60 (Tamaris)

**COLONIE DE VACANCES
à SAINT-GERVAIS-LES-BAINS**

L'Association SIPAN des Arméniens catholiques des France
organise cet été

**un séjour
de colonie de vacances**

dans sa superbe propriété «Résidence Sipan»
sise à Saint-Gervais-les-Bains (Haute-Savoie) à 15 kms de Chamonix,
pour les enfants de 6 à 12 ans,

du 2 au 22 juillet.

Les dossiers d'inscription peuvent être retirés auprès de nos paroisses
ou demandés au Secrétariat de l'Association,
10 bis, rue Thouin, 75005 PARIS.

Tél. : 01 40 51 11 90, du lundi au vendredi, de 14h30 à 18h30.

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

ՄԱՐՍԻՅԱ. - Տէր Է. Տիկին Գեորգ Զալեզեան 500 Ֆր. կը նուիրեն «Յառաջ»-ին իրենց սիրելի ուսուցչին, սաղան-սաղարկի հրապարակագիր Է. Բեճեմեանի մասնակցութեամբ Երևանի մասնաճիւղի մասնակցութեամբ Երևանի մասնակցութեամբ Երևանի մասնակցութեամբ Երևանի մասնակցութեամբ...

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 14, տօն է Գիւտի նըշ-խարաց Սրբայն Գրիգորի Լուսաւորչին Մերոյ: Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին, պատարագ կը մատուցուի:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԸՆԿԻ

Եկեղեցիական ՍՆՈՒՄԱՆՍԻՅԱՆ ԸՆԿԻ

Յունիս 15, Կիրակի օր առաւօտեան ժամը 10-ին, անուանակոչութեան տօնն է Շաբաթի Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Եկեղեցի-ւոյ:

Հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ ու կը քարոզէ Վիճակիս Հայրապետական Պատուիրակ Է. Փարիզի Հայոց Առաջնորդ ԳԻՒՏ ԱՐՔ. ՆԱԳԻՍՏԵՆՍ

Յաւարտ պատարագի տեղի կ'ունենայ Եկեղեցիական պաշտօն, Եկեղեցւոյ հանդուցեալ հիմնադիրներու, քարերար-ներու եւ հոգաբարձուներու հոգիներուն ի հանդիստ:

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, տեղի կ'ունենայ ճաշ, Շաբաթի Եկեղեցւոյ կից՝ Ս. Պալատանեան սրահէն ներս, ժամը 13-ին:

Տեղերը ազահովելու համար, դիմել՝ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՊՈՍՈՆ

Յունիս 15, Կիրակի օր, թաղի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչի Եկեղեցւոյ անուան երջանիկ տօնին առթիւ, հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ ու կը քարոզէ Թեմիս Հարաւային Ֆրանսայի առաջնորդական տեղապահ՝

ՏԱՐՈՆ ԵՊԻՍԿ. ՃԻՐԷՃԵՆՍ ներկայ կ'ըլլայ Եկեղեցւոյ հովիւը՝ ՄՈՎՍԷՍ Ա. ՔՂԵՅ. ԳԱԼԵՆՏԻՐԵՆՍ Պատարագի երգեցողութիւնները եկեղեցւոյ Լուսաւորչի Գալատիոս երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ եւ երգչանահարութեամբ՝ Տէր Է. Տիկին Ռոպէր Արթիւնեանի:

Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի երջանակալիւստակ՝ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿՈՍ ՊԱՍՏԵՆՍԻ, քարերարներ՝ Վարուժան եւ Աղաւնի Պօգանեանի եւ յաւէտ ոգրացեալ Տիկին՝ Սիրվարդ Աթէշեանի քարի հոգիներուն համար:

Արարողութեան աւարտին՝ ճաշ եկեղեցւոյ կից սրահին մէջ: Պատարագ ժամը 9.45-ին:

ՇՆՈՐԱԿԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը Սուրբ Յարութեան տօնին առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է Իւզազիլի հետեւեալ նուէր-ները. -

Տէր Է. Տիկին Ժ. Գէաթիպեան 300 Ֆրանք, Պր. Պերճ Տէրունեան, Տէր Է. Տիկին Նուպար Եննճալը 150-ական Ֆրանք, Տէր Է. Տիկին Յակոբ Մէլէմէճեան 200 Ֆրանք, Պր. Ժան - Փիէր Պիւրթէ 100 Ֆրանք, Տիկին Սոնիա Տակիլճեան 500 Ֆրանք, Տիկին Սիրիլա Փրիկեան, Տիկին Մարիամ Թորուն 100-ական Ֆր., Տէր Է. Տիկին Ռուբէն Գրիգորեան 250 Ֆր., Տիկին Օֆէլիա Թուրեան 500 Ֆր., Պր. Ժան Գարակէօզեան 1500 Ֆր., Օր. Անն - Էլիզաբէթ Անդրէասեան, Տիկին Մարի Սաթմեան 100-ական Ֆր., Տէր Է. Տիկին Վահէ Մինասեան 200 Ֆր., Օրիորդ Իդալէլ Պալճեան 100 Ֆր., Պր. Էտուար Սիւրանեան 500 Ֆր., Տիկին Լուիզ Միքա-էլեան 100 Ֆր., Տիկին Սոնիա Նազարեան 200 Ֆր., Տիկին Անիւ Գալիլճեան 500 Ֆր., Տէր Է. Տիկին Էտուար Պետրոսեան 200 Ֆր.: (Շաբ.)

Այժմիկիւր Հայ Մշակույթի Տան վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր Է. Տիկին Մուսայեանէ 300 Ֆրանք Գրիգոր Փալապանի յիշատակին:

UGAB — UGAB — UGAB —

William SAROYAN : l'homme, l'écrivain Primé 6 fois aux Etats-Unis Médaille d'or du meilleur documentaire Ecrit, dirigé et produit par PAUL KALINIAN Un documentaire exceptionnel d'une heure sur la vie et les œuvres de WILLIAM SAROYAN Commenté par Mike Connors Film suivi d'un débat, avec PAUL KALINIAN Un timbre anniversaire dédié à WILLIAM SAROYAN sera mis en vente lors de cette soirée. Dates et lieux de projection : le mercredi 11 juin à 20h30 précises, au Centre Culturel Alex Manoogian de l'UGAB, 118, rue de Courcelles, 75017 PARIS (M° Courcelles) Participation aux frais : 25 F. Réservations au : 01. 45. 20. 03. 18 le Vendredi 13 juin à 20h30 précises, au Centre Culturel de l'UGAB 327, Bd Michelet, 13009 MARSEILLE Participation aux frais : 30 F. Réservations au : 04. 91. 22. 10. 45.

UGAB — UGAB — UGAB —

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓԵՏՈՒՆ

Միջին տարեքի կին մը, տարեց անձի մը ընկերակցութիւն ընելու համար, կամ առ ու ծախի մէջ զբաղելու, կամ Ռըքուշ եւայլն, ընելու համար: Աշխատանքի իրաւունք ունի:

Հեռաձայնէլ երեկոյեան ժամը 20-էն յետոյ՝ 01 - 43 - 75 - 26 - 68

Fête Champêtre

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une buvette.

Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA» En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire : N° 55935

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ֆրանսայի Հայկական Հիմնադրամը ուրախ է ծանուցելու որ Սօնա Է. Ստեփան Փափազեան, իրենց ամուսնութեան առթիւ 20.000 Ֆր. նուիրեցին Ղարաբաղի նահատակներու պատերազմին Որբերու ֆոնդին: Շնորհակալութիւն:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

Recherche

La Croix Bleue des Arméniens de France, pour sa colonie de Bellefontaine recherche donateurs pour appareils suivants

- 1 photocopieuse
• 1 cuisinière électrique (avec four électrique) pour activité cuisine

Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 51.

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE ALFORTVILLE GALA M.C.A. 97 Sous la présidence de Monsieur RENE ROUQUET Député-Maire d'Alfortville Dans le cadre du 20ème Anniversaire de l'inauguration de la M.C.A. Langue Arménienne Danses traditionnelles et académiques Musique d'ensemble Contes Pour la Première fois en France ! TROUPE ENFANTS HAIG de la Communauté Arménienne de TIFLIS - GEORGIE Direction : H. KHATCHADOURIAN Exposition —Stand de Livres 14 JUIN à 20h45 très précises SALLE DES FETES 22 RUE Voltaire - ALFORTVILLE Participation aux frais Renseignements : M.C.A. 01 43 76 55 89.

A.A.A.S. ASSOCIATION ARMENIENNE D'AIDE SOCIALE FETE CHAMPETRE TRADITIONNELLE à la Maison de Retraite de MONTMORENCY 50, avenue Charles de Gaulle, MONTMORENCY le Dimanche 15 Juin à partir de 11 heures 30 PARTIE ARTISTIQUE La CHORALE TEBROTZASSERE sous la direction de Haig Sarkissian LA TROUPE DE DANSE HAIG DE GEORGIE ANIMATION Marten Yorgantz Bar — Buffet — Ambiance arménienne Toutes les dispositions sont prévues en cas de mauvais temps. — Entrée gratuite —

LE FONDS ARMENIEN DE FRANCE REGION SUD — MARSEILLE SOIRÉE D'INFORMATION • Diffusion d'un document vidéo «ARMENIE 2000»; • Débat : Les réalisations du Fonds Arménien; • Signature d'un protocole d'accord entre — Le Conseil Général des Bouches-du-Rhône et — Le Fonds Arménien de France avec Lucien WEYGAND Président du Conseil Général 13 et Pierre TERZIAN Président du Fonds Arménien de France pour le financement de l'achèvement des travaux de l'école maternelle «Mouch 2» à Gumri En présence de son Excellence Vahan PAPAIZIAN Ambassadeur de la République d'Arménie en France • Cocktail de clôture. JEUDI 12 JUIN A 20 H 30 Hôtel du Département — Salon d'Honneur 52, Avenue Saint-Just — 13004 MARSEILLE — Entrée libre —

Տէր և Տիկին Տիգրան Հաճեան (նիս),
Տէր և Տիկին Փառազալ Տալիթա - Ռոժէ
Հաճեան ու զաւակները Ալեքսի, Սանահին
(Փարիզ),
Տէր և Տիկին Մանուէլ - Աննիկ Հաճե-
ան, ու զաւակները Սանտի, Կարին,
Աննո (Փարիզ),
ինչպէս նաեւ Փազարեան, Գէորգեան,
Աւետիսեան և Երնայեան ընտանիքները
(Պոլիպարիա, Արժանիքին, Միացեալ -
Նահանգներ),
խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր,
մեծ - մօր, հօրաբոջ, մօրաբոջ և ազ-
գականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ
ՎԵՐՃԻՆ ՄՍՐԻԱՄ ԳԸԼԸՃԵԱՆԻ
(Ծնեալ՝ Փաիպեան)

մահը որ պատահեցաւ Յունիս 8-ին, 94
տարեկանին:
Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի
Ուրբաթ, Յունիս 13, ժամը 10-15-ին,
Նիսի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ մէջ:
Մասնաւոր մահաղջ զրկուած չըլլալով,
կը խնդրուի ներկայ իր բն. այդ համարիլ:

«ՅԱՌԱՋ» - Մեր ցաւակցութիւնները
Տէր և Տիկին Տիգրան Հաճեանի և զա-
ւակներուն:

Madame Andrée Edgarian
son épouse
Mademoiselle Annie Edgarian
Mademoiselle Géraldine Edgarian
Monsieur Régis Edgarian
ses enfants
Madame Veuve Ginette Baltayan
sa soeur

Monsieur et Madame Christian Boueill
et leurs enfants Valentine, Jean-Bap-
tiste,
Madame Brigitte Baltat et sa fille Sarah
ses neveux et nièces

Les Familles Odabachian, Kinarian,
Abrahamian, Derderian et Vartanian
ses cousins

ont la douleur de vous faire part du
décès de

André EDGARIAN
survenu le 7 Juin 1997 à l'âge de 62 ans.

Les obsèques auront lieu en l'église
Saints Paul et Pierre, 4, rue Komitas,
Alfortville, le Jeudi 12 Juin 1997 à 14h45
et l'inhumation suivra au Cimetière de
St-Maur-les-Fossés.

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
ՊՕՄՆՆ

Յունիս 15, Կիրակի օր, թաղիս Սուրբ
Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ անուան
երջանիկ տօնին առիթով, հանգիստը
պատարազ կը մատուցանէ ու կը քարոզէ
Թեմիս Հարաւային Ֆրանսայի առաջնոր-
դական տեղապահ՝

ՏԱՐՕՆ ԵՊԻՍԿ. ՃԻՐԷՃԵԱՆ
ներկայ կ'ըլլայ Եկեղեցւոյս հովիւր՝
ՄՈՎՍԷՍ Ա. ՔՀՆՅ. ԳԱԼԵՆՏԷՐԵԱՆ
Պատարազի երգեցողութիւնները եկե-
ղեցւոյս Լուսաւորիչ Գաբրիէլ Գաբրիէլ
խումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ և
երգչոճանահարութեամբ՝ Տէր և Տիկին
Ռոպէլ Արթիմեանի:

Հողհանգստեան պաշտօն կը կատար-
ուի երջանիկ շաբաթ՝ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍ-
ԿՈՊՈՍ ՊԱՍՏՐԵԱՆԻ, բարերարներ՝ վա-
րուժան և Աղաւնի Պօգոսեանի և յաւէտ
ողբացեալ Տիկին՝ Սիրվարդ Արէշեանի
բարի հողիններուն համար:
Արարողութեան աւարտին՝ ճաշ եկե-
ղեցւոյս կ'ըլլայ սրահին մէջ:
Պատարազ ժամը 9.45-ին:

Imprimé sur les Presses
du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՍՈՅԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ
ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՆԱԶԱՐԲԷԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
հովանաւորութեամբ շրջանի
վարիչ մարմնի
հողհանգստեան պաշտօն կատարել կու-
տայ, Կիրակի, Յունիս 15-ին

ՀՆՁԱԿԵԱՆ
ՔՕԱՆ ԿԱՆԱՂԱՆՆԵՐՈՒ

Տէր և Տիկին Վարդի Վարդի շրջ-
անի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ:

Յաւարտ պատարազի հարաւորութիւն
տեղի կ'ունենայ Իսի լէ Մուլիոնյի Սուրբ
Մարիամ Աստուածածին Եկեղեցւոյ Նուր-
հան ձրէնկեան սրահին մէջ:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
ԵՄԻՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ
Յունիս 15, Կիրակի օր առաւօտեան
ժամը 10-ին, անուանակոչութեան տօն
է Շաբլի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեց-
ւոյ:

Հանգիստը պատարազ կը մատուցանէ
ու կը քարոզէ
Վիճակիս Հայրապետական Պատուիրակ
և Փարիզի Հայոց Առաջնորդ՝
ԳՐԻՏ ԱՐՔ. ՆԱԳԳԱՅԵԱՆ
Յաւարտ պատարազի տեղի կ'ունենայ
հողհանգստեան պաշտօն, Եկեղեցւոյս
հանգուցեալ հիմնադիրներու, բարերար-
ներու և հողաբարձուներու հողիններուն
ի հանգիստ:
Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք,
տեղի կ'ունենայ ճաշ, Շաբլի Եկեղեցւոյ
կից՝ Ս. Պարսպանեան սրահին ներս, ժա-
մը 13-ին:
Տեղերը ապահովելու համար, ղրմել՝
Եկեղեցւոյ հողաբարձութեան:

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉ
ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 14, տօն է Գիւտի Նշե-
լաբաց Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորիչի
Մեղոյ:
Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս -
Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը
10-ին, պատարազ կը մատուցուի:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Եկե-
ղեցւոյ հողաբարձութիւնը Սուրբ Յարու-
թեան տօնին առիթիւ շնորհակալութեամբ
ստացած է Իւզազի Նետեալ նուէր-
ները:

Պր. Ստեփան Բրմբեան 200 Ձր., Տէր
և Տիկին Յակոբ Պէրպէրեան 250 Ձր.,
Բժիշկ Խաչիկ Մարգարեան 200 Ձր., Տէր
և Տիկին Գրիգոր Կայծակեան, Պր. Խա-
ւարտ Պետրոսեան, Տիկին Ա. Խաչատուր-
եան 200-ական Ձր., Տէր և Տիկին Եր-
ուանդ Պարզեան 1000 Ձր., Տէր և Տի-
կին Ճօզղունեան 200 Ձր., Տիկին Սոֆի
Տուգմանեան 100 Ձր., Տէր և Տիկին Ճէյ
Չամիչ 200 Ձր., Օր. Սելվա Գիլիբեան
500 Ձր., Օրիորդներ՝ Էլիզապէթ և Սի-
մոնա Պօգոսեան, Տէր և Տիկին Հրայր
Քէօրոզեան 200-ական Ձր., Տէր և Տի-
կին Լևոն Չարգալաթեան 2500 Քրանք,
Տիկին Իւզաբեր Եղապեան 50 Ձր., Օր-
թանիս Թաճիրեան 500 Ձր., Տիկին Մա-
լէն Փաիպեան 500 Ձր., Տէր և Տիկին
Էրիք - Վան Լօլ 150 Ձր., Տիկին Մա-
րուսի Դադարոսեան, Տիկին Գիլյը Խաչի-
եան 200-ական Ձր., Օր. Օտէթ Օտէ
100 Ձր., Պր. Կարապետ Օղանեան 200
Քրանք, Տէր և Տիկին Հրայր Չամիչե-
ան 1000 Ձր., Պր. Ժազ Դաւիթեան 10
Քրանք, Տիկին Արփիլէ Աւետիսեան 30
Քրանք, Օր. Անի - Ռոյ Գանճեան 2-500
Քրանք, Տէր և Տիկին Սերժ Եղապեան
100 Քրանք, Տիկին Վերդին Գորգիլեան
300 Ձր., Բժիշկ Սեդա Խրիսեան 1000
Քրանք, Պր. Կարապետ Գորգիլեան 300
Քրանք, Տէր և Տիկին Պետրոս Աստուր-
եան 1000 Ձր., Տէր և Տիկին Անի Գան-
ճեան 2500 Ձր.: (Շար.)

FETE
DE FIN D'ANNEE

La Direction et l'Association des
Parents d'élèves de l'Ecole bi-hebdoma-
daire SAMUEL-MOORAT vous invitent à
la FETE DE FIN D'ANNEE
le 21 JUIN
16h : Spectacle des élèves;
17h30: Buffet.
— 26, rue Troyon, 92310 SEVRES —

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ալֆորդիլի Ս. Պօղոս - Պետրոս Եկե-
ղեցւոյ հողաբարձութիւնը Երուանդ Սա-
րալի մահուան առիթով ստացած է հե-
տեւեալ նուիրատուութիւնները: -
Սուրբ Խաչ Դպրեվանքի Ընկերակցու-
թիւնը 700 Ձր., Պր. Արսէն Գարոզլու
300 Ձր., Պր. Յակոբ Կէօնճիւ 200 Ձր.,
Պր. Անդրանիկ Գարոզլու 500 Ձր., Պր.
Սիմոն և Պէթի Սարալլը 250 Ձր., Պր.
Արմենակ Գարոզլու 500 Ձր., Պր. Դաւիթ
Թաշճան 200 Ձր., Պր. Մուրատ Գարոզլու
200 Ձր., Պր. Դուկաս Պուպիլեան 100
Քրանք, Խորէն Քէլիշեան 100 Ձր., Պր.
Ժիրայր Գարակէօղ 200 Ձր.:

A. A. A. S.
ASSOCIATION ARMENIENNE
D'AIDE SOCIALE

FETE
CHAMPETRE
TRADITIONNELLE

à la Maison de Retraite de
MONTMORENCY
50, avenue Charles de Gaulle, MONTMORENCY

le Dimanche 15 Juin à partir de 11 heures 30

PARTIE ARTISTIQUE

La **CHORALE TEBROTZASSERE**
sous la direction de **Haig Sarkissian**

LA TROUPE DE DANSE **HAIG DE GEORGIE**

ANIMATION
Marten Yorgantzian

Bar — Buffet — Ambiance arménienne

Toutes les dispositions sont prévues en cas de mauvais temps.

— Entrée gratuite —

ԳՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՄԱՎԵՐՉԻ ՀԱՆԴԵՍԸ
TEBROTZASSERE EN FETE

RENDEZ-VOUS LE DIMANCHE 22 JUIN à partir de 11 heures
spectacle réalisé par les élèves de l'école

— Chants — Danses — Sketches
La Chorale Tebrotzassère dirigée par Haig Sarkissian
Distribution des Prix
Tombola et mille autres surprises

DEGUSTATION DE SPECIALITES ARMENIENNES A PARTIR DE 11 HEURES

COLLEGE TEBROTZASSERE
1, Boulevard du Nord — 93340 Le Raincy — Tél. : 01 43 81 01 72
(Accès par la Gare de l'Est, Direction Gargan, Gare de Pavillons sous bois)

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE
ALFORTVILLE

GALA
M. C. A. 97

Sous la présidence de **Monsieur RENE ROUQUET**
Député-Maire d'Alfortville

Dans le cadre du 20ème Anniversaire
de l'inauguration de la M.C.A.

Langue Arménienne
Danses traditionnelles et académiques
Musique d'ensemble
Contes

14 JUIN

à 20h45 très précises
SALLE DES FETES
22 RUE Voltaire - ALFORTVILLE

Participation aux frais
Renseignements :
M.C.A. 01 43 76 55 89.

Pour la Première fois
en France
TROUPE ENFANTS HAIG
de la Communauté
Arménienne
de **TIFLIS - GEORGIE**
Direction :
H. KHATCHADOURIAN
Exposition — Stand de Livres

SUPPLÉ

ՕՐԱԲԵՐՔ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԵ ՄԻԱՔԵԱՆ (1925-1957)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 1.100 ֆ. — Վեցամսեայ : 560 ֆ.
Արտասահման : Տար. 1.400 ֆ. (ամէկօրեայ առաքում)
1.250 ֆ. (շաբաթակամ առաքում) — Հատը : 5,00 ֆ.

LES CITOYENS FRANÇAIS D'ORIGINE ARMÉNIENNE ATTENDENT DE LEURS GOUVERNANTS LE RESPECT DES ENGAGEMENTS

La France a voté et s'est donné un nouveau gouvernement. Le Parti Socialiste et le Parti Communiste en sont les principales composantes. A la veille des élections législatives, ces deux formations ont présenté leurs programmes respectifs. Elles ont pris des engagements face à leurs électeurs dans tous les domaines de la vie politique, sociale, économique et internationale.

Parti Socialiste et Parti Communiste — au même titre que le RPR ou l'UDF — ont également pris des engagements à l'égard des citoyens français d'origine arménienne. En plus de leurs soucis de citoyens français, ceux-ci ont en propre deux préoccupations majeures : 1) le sort du Haut-Karabagh; et 2) la non reconnaissance du génocide de 1915. Maintenant que Lionel Jospin a formé son gouvernement, «Haratch» a jugé utile de rappeler aux Socialistes et aux Communistes les promesses faites aux citoyens français d'origine arménienne. Ceux-ci sont en droit d'attendre de leurs gouvernants le respect de leurs engagements.

1 — SUR LE HAUT-KARABAGH

— Lionel Jospin, réponse à une lettre adressée au nom de la communauté arménienne de France, parue dans La Lettre de l'UGAB du 7 juin 1997.

«J'ai bien noté vos interrogations sur les principes contradictoires avancés par la communauté internationale pour trouver une solution au conflit du Haut-Karabagh. Vous avez raison de souligner cette incohérence formelle entre une position de droit donnant satisfaction à la partie arménienne et une autre qui répond à ce qu'attend l'Azerbaïdjan. «Toute l'ambiguïté du conflit est là. Son règlement peut difficilement reposer sur la prise en compte d'un seul de ces principes, sauf à vouloir l'imposer par la force et perpétuer l'état de guerre. La communauté internationale, l'OSCE, ont pris acte dans leurs contradictions des valeurs universelles avancées, d'un côté comme de l'autre, parce qu'ici comme dans d'autres conflits, la paix ne pourra être acquise sans un compromis négocié directement par les premiers intéressés. La communauté internationale peut et doit en favoriser les conditions. Les socialistes, bien évidemment, souhaitent et veulent y contribuer».

— Pierre Guidoni, Secrétaire national aux Relations internationales du Parti Socialiste, même réponse aux «Nouvelles d'Arménie» de mai 1997 et au Fonds Arménien de France («Le Courrier», printemps 1997).

«Sur la question de la défense de la population arménienne du Haut-Karabagh, le P.S. a eu l'occasion récemment de discuter avec les représentants de ce territoire, notamment avec Robert Kotcharian, alors président du Haut-Karabagh.

«La position du P.S. consiste à soutenir le "droit des peuples à disposer

d'eux-mêmes", d'une part et d'affirmer notre soutien aux efforts de paix entrepris par l'OSCE, d'autre part.

«Je pense également qu'une solution durable du problème du Haut-Karabagh nécessite le renforcement de la paix et de la démocratie dans l'ensemble de cette région».

— Robert Hue, Premier secrétaire du Parti Communiste Français, réponse aux «Nouvelles d'Arménie».

«Avec la révision du tracé des frontières, nous touchons à une question extrêmement sensible, d'autant que l'histoire a laissé un héritage tragique dans cette région du Caucase. Face à une telle situation, nous sommes convaincus que seule la négociation peut ouvrir une voie à une solution satisfaisante et durable. Elle permettrait d'éviter que le respect du droit fondamental des peuples à disposer de leur destin ne débouche sur un affrontement dont les populations — et en tout premier lieu le peuple arménien — seraient une nouvelle fois les victimes. L'OSCE pourrait offrir un cadre de discussion pertinent pour avancer vers une solution à la fois conforme à la Charte de l'ONU et aux principes de l'acte final d'Helsinki, qui prennent en compte les aspirations de la population du Karabagh, et qui soit acceptable par l'ensemble des parties concernées».

2 — SUR LE GENOCIDE ARMÉNIEN

— Lionel Jospin, réponse déjà mentionnée.

«Concernant la reconnaissance du génocide, le Parti Socialiste reste fidèle à la position qui a été celle que le Président de la République avait exprimée le 29 avril 1981. «Il n'est pas possible d'effacer les traces du génocide (...). Il faut que cela s'inscrive dans la mémoire des hommes (...), que ce sacrifice (...) puisse servir d'enseignement». Dès la première session parlementaire, à l'automne 1981, le gouvernement de la gauche signalait publiquement que, désormais, la France «en ce qui la concernait, reconnaissait la réalité du génocide de 1915».

«Dans le cadre de l'Assemblée nationale, comme vous le savez sans doute, les députés socialistes ont défendu deux propositions de loi. L'une déposée le 24 octobre 1994, concerne la reconnaissance du génocide arménien, l'autre, enregistrée le 16 mai 1995, vise à renforcer la lutte contre les thèses révisionnistes et à permettre les poursuites contre les négateurs de génocide, et notamment du génocide arménien.

«Ces propositions témoignent sans ambiguïté de la reconnaissance du génocide arménien par le Parti Socialiste».

— Pierre Guidoni, réponse sus-mentionnée.

«Le groupe socialiste a déposé, conformément aux engagements pris par Lionel Jospin, le 5 avril 1995, comme candidat à la Présidence de la République, une proposition de loi, le 16 mai 1995, complétant la loi Gaysot, tendant à renforcer la lutte contre les thèses révisionnistes et à permettre les poursuites à l'encontre des négateurs de génocides reconnus comme tels par la France et notamment du génocide arménien. Le Bureau national du Parti Socialiste a souhaité, dans un communiqué public, le 24 avril 1996, que le gouvernement qui, s'appuyant sur la non-rétroactivité de la loi pénale n'a pas souhaité institutionnaliser cette reconnaissance, et a remis jusqu'à ce jour l'examen de ces propositions de

ԲԱՆԻՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ սկսած է աչքը կանգնել իր խոստումներուն եւ առաջին առթիւ տուաւ կարգ մը որոշումներ այդ ուղղութեամբ: «Առանց թուղթի» միջոցառումները Մաթինոն ներկայացան Յունիս 10-ին եւ պատուիրակութիւն մը ընդունուեցաւ պաշտօնատարներու կողմէ: Յայտնուեցաւ իրենց թէ իւրաքանչիւր պարագայ պիտի քննուի եւ ապահով է որ 40 հարցը անձերու հարցը պիտի կարգադրուի: Անոնք սակայն 100 հարցը պարզապէս մոտին կը խօսին: Նախապատուութիւն պիտի տրուի անոնց որոնք Ֆրանսայի պիտի արժանանանք եւ, տարիներէ ի վեր Ֆրանսա կ'ապրին, հիւանդ են, եւայլն: Ժ. Գ. Կէսօ առկա չէր նաեւ ԱՅ1 կառուցելի ծրագիրը: Ան պիտի սպասուէր Կրեմլուը — Սիսթերոն, ճամբան եւ որու դէմ էին կանանչները:

ՈՒՐՈՅԻ ՎԻՂՂՈՐԱԻ (ՊԵՂԺԽ) գործատան փակումը ժամանակաւորապէս առկա չէ եւ անկախ փորձագէտ մը նշանակուած հարցը ուսումնասիրուած համար: Բանուորները շատ լուստես չեն, բայց զոնէ փոքր յոյս մը կայ այլ ձեւի կարգադրութեան մը:

loi, affirme enfin sa volonté de reconnaître officiellement le massacre du peuple arménien et participe à la commémoration de ce qui fut le premier génocide du XXe siècle».

— Robert Hue, réponse sus-mentionnée et au journal «Achkhar» du 17 mai.

«Le P.C.F. s'est toujours prononcé pour la reconnaissance du génocide dont fut victime le peuple arménien. C'est pour nous une question de principe. Le reconnaître, c'est en effet se prononcer pour que ce crime contre l'humanité s'inscrive dans les mémoires et serve d'enseignement pour empêcher qu'il ne se reproduise. Les parlementaires communistes n'ont cessé de la réclamer au travers de plusieurs propositions de loi, comme tout dernièrement à l'Assemblée nationale.

«En France, des déclarations de hauts responsables ont été faites au cours des années passées condamnant ce crime contre l'humanité. Mais nous regrettons qu'aucun acte gouvernemental ou législatif ne soit venu encore les confirmer. Le P.C.F. est donc tout à fait déterminé à agir pour l'application de la résolution qu'il a votée en 1987 et qui a été adoptée par le Parlement européen, résolution qui faisait de la reconnaissance par la Turquie du génocide arménien, une condition de son intégration dans l'Union européenne».

Voilà pour les textes. Au-delà des tournures alambiquées, les engagements suivants ressortent clairement :

— Respect du principe d'auto-détermination du peuple du Haut-Karabagh, oublié par la France à Lisbonne.

— Recherche d'une solution par des négociations directes entre les parties du conflit.

— La nécessité de réviser la loi Gaysot.

— La reconnaissance du génocide arménien.

Les citoyens français d'origine arménienne sont en droit d'attendre que le PS et le PC, majoritaires à l'Assemblée nationale, proposent et votent les textes législatifs nécessaires (reconnaissance du génocide et loi Gaysot) et que la diplomatie française, au sein du «groupe de Minsk», prône le droit à l'auto-détermination du Haut-Karabagh et des négociations directes.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱԿՈՏ

Ե Ր Ե Ի Ա Ն

ՄԷԿ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ, ԵՐԿՈՒ ԽԵՂԴԱՄՍԷ

Մայիս 30-ին ինքզինքը կախելով անձնատան եղած է Նորքի 4-րդ զանգուածի բնակիչներէն մէկը: Հարցազատները զբոսանքը երկուսը մը դատած են որմէ պարզուած է թէ ենթակա այդ քայլին դիմած է դորձ զանկու անյաջող փորձերէ ետք:

Յունիս 1-ին ալ Երեւանեան լիճէն երկու խեղդամահի դիակ հանուած է: Մէկը՝ Ալեք Մանուկեան, 23 տարեկան, միւսը՝ Արմինէ Աւթանդիլեան (22): Ականատեսները պատմած են թէ երկու երիտասարդները Մայիս 30-ի իրիկունը զանուած են չըջակայ սրճարան մը, յետոյ նաակ վարձած, լիճին վրայ բացուած ու չեն վերադարձած:

«ԱՐՄԷՆՓՐԷՍ»

(Յունիս 10 / 11)

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ
ՆՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նախագահ Լ. Տէր — Պետրոսեանի Յունիս 10-ի շարք մը հրամանագրերով նոր փոփոխութիւններ տեղի ունեցած են կառավարութեան մէջ: Նախ միացած են Առեւտրի, Սպասարկումներու եւ Զբոսաշրջութեան նախարարութիւնը եւ Արդիւնաբերութեան եւ Տնտեսութեան նախարարութիւնները. նորաստեղծ նախարարութիւնը կոչուած է Արդիւնաբերութեան եւ Առեւտրի նախարարութիւն որուն նախարար նշանակուած է Գրանտատի նախկին ղեկավար Գրանտատի ղեկավարը:

Ֆինանսներու նախարարութիւնը վերածուած է Ֆինանսներու եւ Տնտեսութեան նախարարութեան, նախարարուն նենալով Արմինէ Դարբինեանը: Սեփական նշանործման եւ արտասահմանեան ներդրումներու նախարարութիւնը դարձած է սեփական նշանործման, նախարարութիւն, Նորայր Սաչատրեանի ղեկավարութեամբ: Կատարուած փոփոխութիւններուն բերումով իրենց պաշտօններէն հեռացուած են նախարարներ Վահրամ Աւանէսեան (Տնտեսութիւն) եւ Աշոտ Սաֆարեան (Արդիւնաբերութիւն):

ԳԱՇԻՆՔԻ ՆՍՍԱՅՈՅՑԸ

Ազատութեան հրապարակին վրայ Յունիս 6-էն Դաշինքի կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներ նստացոյցի սկսած են որպէս բողոքի ձեւ: Կը պահանջուին նախագահի, Ազգային Ժողովի, տեղական ինքնակառավարման մարմիններու նոր ընտրութիւններ, նոր Սահմանադրութիւն, քաղաքական գաղափարութիւններու դադար, եւայլն: Նոյն ատեն Դաշինքի խումբեր հանրահասարակ կը կարգադրուին Երեւանի տարբեր շրջաններուն եւ մարզերու մէջ:

Լ. Տէր — ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ — Պ. ՀԱՅՐԻԿԵԱՆ
ՀԱՆԳԻՊՈՒՄԸ

Յունիս 10-ին նախագահ Լ. Տէր — Պետրոսեան հանդիպում ունեցած է ԻՄՆ-ի նախագահ Պ. Հայրէպետի հետ: Նիւթ եւ դած են կարգ մը ներքաղաքական խնդիրներ:

Տէր և Տիկին Արթուր Գեորգեան և զաւակները՝ Իզապէլ և Ալիքս,
 Տէր և Տիկին Յակոբիկ Գեորգեան և զաւակը՝ Սեդիկ,
 Տոբթոր և Տիկին Աւետիս Իյնէճեան և զաւակը՝ Սուզիկ,
 Պր. Ստեփան Իյնէճեան,
 Տէր և Տիկին Յարութիւն Իյնէճեան և զաւակները՝ Թիէրի և Օլիվիէ,
 Պր. Յովհաննէս Տօնէլեան և ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ - մօր, քրոջ, հօրաքրոջ և ազգակալներին՝

ՏԻԿԻՆ ԱԶՆԻԻ ԳԷՈՐԳԵԱՆԻ

(Ծննդաւ) Իյնէճեան

մահը որ պատահեցաւ Յունիս 10-ին, 84 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Ուրբաթ, Յունիս 13, ժամը 14-ին Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Եկեղեցին 15, rue Jean-Goujon, 75008 Paris ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Փարիզի Սու - Պուայի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը:

Մահագո չտուածողներէն կը խնդրուի ներկայ իրեն այդ նկատել:
 Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպսակ:
 Փոխան ծաղիկի նուէրներ հայկական հաստատութեանց:

«ՅԱՌԱՋ» - Մեր ցաւակցութիւնները սրբապատիւ գաւազներու և իյնէճեան եղբայրներու:

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊԱԱԿԻ

Սուրբն Փափագեանի մահուն առթիւ հետեւեալ նուէրները եղած են. -
 Coopération Arménie-ի -

Օր Տընիզ Գահակեան 500 Ֆր., Տէր և Տիկին Վահէ և Նատիա Էօրթէյի 250 Ֆրանք, Տէր և Տիկին Սերգէյ և Սեդա Ղազարեան - Փափագեան 1000 Ֆր., Անահիտ Տէր - Մինասեան 300 Ֆր., Տէր և Տիկին Անրի Զամոյրուեան 1000 Ֆր., Տիկին Ժանէթ Պոն 500 Ֆր., Ասողիկ Շինկիթեան 250 Ֆր., Արամ և Լիլիան Տարօնեան 300 Ֆր., Անանու 600 Ֆր.:

«Յաւազ»-ին -
 Տէր և Տիկին Գրիգոր Գահակեան 500 Ֆրանք, Գլաւ Լորէնեան 100 Ֆր., Զամոյրուեան ընտանիք 300 Ֆր., Ասողիկ Շինկիթեան 250 Ֆր., Արամ և Լիլիան Տարօնեան 300 Ֆր., Անանու 600 Ֆր.:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
 SIRET: 51027317 A R. C. Paris
 Commission paritaire : N° 55935

ՀՈԳԵՇԱՆԳԻԱՏ

ՍՈՅԻՍԱԼ ԳԵՄՈԿՐԱՏ

Հնչուեալն ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱԶԱՐԲԷԿ ԵՐԻՏՍԱՍՍՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻԻՆԸ

հովանաւորութեամբ շրջանի վարիչ մարմին հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել կուտայ, Կիրակի, Յունիս 15-ին

Հնչուեալն

ՔՍԱՆ ԿԱՆԱՂԱՆՆԵՐՈՒ

82-րդ տարեկիցին առթիւ, Փարիզի շէր-Ղանի բոլոր եկեղեցիներուն մէջ:

Յաւազ պատարագի հիւրասիրութիւն տեղի կ'ունենայ Իսի լէ Մուլինոյի Սուրբ Մարիամ Աստուածածին Եկեղեցոյ Նուրհան Ծրէնկեան սրահին մէջ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Փ Ա Ր Ի Ջ

Գրական - Մշակութային յանձնախումբ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Յակոբ Պալեանի

«Ընթերցում»ը

ԳՐԻԳՈՐ ՊԸԼՏԵԱՆԻ

«Սեմեր» հատորին - 1997 -

Երկուշաբթի, Յունիս 23, Երեկոյեան ժամը 20-30-ին Հայ Մշակոյթի Տան Տիգրան և Զարուհի Տէմիրեան սրահը 17, rue Bleue, 75009 PARIS M° CADET

Դասախօսութիւնը կը սկսի որոշեալ ժամուն:

UGAB — UGAB — UGAB —

UGAB — PARIS

Ile-de-France

CONFERENCE

Le Comité de Paris Ile-de-France de l'UGAB

organise une conférence

sur le thème :

«LA RESISTANCE ARMENIENNE

A OURFA,

DE 1915 A 1923»

Projection de diapositives

avec le Prof. Carlos BEDROSSIAN,

le Mardi 17 Juin à 20 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian

118, rue de Courcelles, Paris 17°

(Métro Courcelles)

— Entrée libre —

UGAB — UGAB — UGAB —

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՑ ԵԱԻԼ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԱՆՈՒԱՆՍԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

Յունիս 15, Կիրակի օր առաւօտեան ժամը 10-ին, անուանակոչութեան տօնն է Շաւիի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ:

Հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ ու կը քարոզէ

Վիճակիս Հայրապետական Պատուիրակ և Փարիզի Հայոց Առաջնորդ ԳԻԻՏ ԱՐԲ. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Յաւազ պատարագի տեղի կ'ունենայ հեղեհանգստեան պաշտօն, Եկեղեցոյ ճանաչեալ հիմնադիրներու, բարերարներու և հոգաբարձուներու հոգիներուն ի հանգիստ:

Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, տեղի կ'ունենայ ճաշ, Շաւիի Եկեղեցոյ կից՝ Ս. Պալապանեան սրահէն ներս, ժամը 13-ին:

Տեղերը ապահովելու համար, դիմել՝ Եկեղեցոյ հոգաբարձութեան:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՑ ՊՕՍՈՆ

Յունիս 15, Կիրակի օր, թաղի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ անուանակոչութեան տօնին առթիւ, հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցանէ ու կը քարոզէ Թեմիս Հայրապետի Պատարագի պատարագի տեղապահ:

ՏԱՐՕՆ ԵՊԻՍԿ. ՃԵՐԷՅԵԱՆ

Ներկայ կ'ըլլայ Եկեղեցոյ հովիւը՝ ՄՈՎՍԷՍ Ա. ՔՇՆՅ. ԳԱԼԷՆՏԵՐԵԱՆ

Պատարագի երգեցողութիւնները կ'ընկերայ Լուսաւորիչ Դպրաց Դաս երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ և երգչոճանահարութեամբ՝ Տէր և Տիկին Ռուզլէ Արթիւնեան:

Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի երջանակաշատակ՝ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿՈՍ ՊԱՍԿԱՆԵԱՆԻ, բարերարներ՝ վարժարան և Աղաւնի Պօգոսեանի և յաւանդուած Տիկին՝ Սիրվարդ Արեշեանի բարի հոգիներուն համար:

Արարողութեան աւարտին՝ ճաշ կ'ընկերայ կից սրահին մէջ:

Պատարագ ժամը 9-45-ին:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Սաշի Իսի Տիրօհի Այնլի կիւրեան մասնաճիւղը շորհակալութեամբ ստացած է հեռուեալ նուէրները -

Շաքէ Գալայեան 300 Ֆր., Իսի իրենց հօր յիշատակին Շաքէ Կիրակոսեան, Պր. Արմաղանեան 200-ական Ֆր.:

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Թատերական ընթերցումներու Գ. շորհին առթիւ Դիմակ Թատերախումբը և Հայ Թատրոնի ընկերակցութիւնը շնորհակալութեամբ 1000 Ֆր. ստացած են Տիկին Միլիթիլեանէն:

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE ALFORTVILLE

GALA M. C. A. 97

Sous la présidence de Monsieur RENE ROUQUET Député-Maire d'Alfortville

Dans le cadre du 20ème Anniversaire de l'inauguration de la M.C.A.

Langue Arménienne
 Danses traditionnelles et académiques
 Musique d'ensemble
 Contes

14 JUIN

à 20h45 très précises
 SALLE DES FETES
 22 RUE Voltaire - ALFORTVILLE

Participation aux frais
 Renseignements :
 M.C.A. 01 43 76 55 89.

Pour la Première fois en France!
TROUPE ENFANTS HAIG
 de la Communauté Arménienne
de TIFLIS - GEORGIE
 Direction :
 H. KHATCHADOURIAN
 Exposition — Stand de Livres

A. A. A. S.

ASSOCIATION ARMENIENNE D'AIDE SOCIALE

FETE CHAMPETRE TRADITIONNELLE

à la Maison de Retraite de MONTMORENCY
 50, avenue Charles de Gaulle, MONTMORENCY

le Dimanche 15 Juin à partir de 11 heures 30

PARTIE ARTISTIQUE

La CHORALE TEBROTZASSERE sous la direction de Haig Sarkissian

LA TROUPE DE DANSE HAIG DE GEORGIE

ANIMATION

Marten Yorgantz

Bar — Buffet — Ambiance arménienne

Toutes les dispositions sont prévues en cas de mauvais temps.

— Entrée gratuite —

SABERATOURES

PARIS • EREVAN • PARIS
 VOLS HEBDOMADAIRES

- ASSISTANCE A L'AÉROPORT
- ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT
- RÉSERVATION D'HÔTEL
- LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR
- EXCURSIONS GUIDÉES
- VOYAGES ORGANISÉS EN GROUPE

SERVICE FRET PARIS • EREVAN

SABERATOURES
 19, RUE ST. ROCH - 75001 PARIS
 TEL 01 42 96 10 10 - FAX 01 42 96 18 77

SEVAN VOYAGES
 48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON
 TEL 04 78 60 13 66 - FAX 04 78 60 92 26

EREVAN
 37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10
 TEL 52 54 48 - FAX 56 40 30

EN COLLABORATION AVEC **ARMENIAN AIRLINES**

A votre service pour toutes destinations dans le monde!

PRIX
 PARIS-EREVAN-PARIS A PARTIR DE **3950 F**
 RENSEIGNEMENTS ET RÉSERVATIONS SUR SIMPLE APPEL

**ՀԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱԿԱՑՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ՇՆՈՐՀԱՎԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱՆԻՔ**

ՓԱՐԻՉ. — Պր. Նուպար Դաւիթեան 200
Փրանք Հրահոս — Սամուէլի յիշատակին:

**Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ
ՓԱՐԻՉ**

Հիմնադրվել է Յունիս 19, տոն է Սրբոց
Թարգմանչացն Մերոյ՝ Սահակայ եւ Մես-
րոպայ:

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս —
Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը
10-ին պատարագ կը մատուցուի:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻՔ

Փարիզի եւ Շրջակայից Հայաստանեայց
Առաքելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկե-
րակցութեան վարչութիւնը շնորհակա-
լութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէր-
ները. —

Տէր եւ Տիկին Համբար Սուքիասեան
200 Փր. իրենց զաւակին՝ Ստեփանի մկրդ-
տութեան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Թիէրի
Պողոսեան 300 Փր., Տէր եւ Տիկին Մարգ
Ջէրլէեան 1000 Փր., Պր. Մելիք Մինաս-
եանց 700, Տէր եւ Տիկին Կոստան Աղամ-
եան 3000 Փր., Տիկին Ազատուհի Թոյնեան
500 Փր., Տէր եւ Տիկին Սուրէն Սարգիս-
եան 10-000 Փր.: Թէրէզ Յարութիւն
Խանցի յիշատակին՝ Տէր եւ Տիկին Յա-
րութիւնեանց 1000 Փր. Օր. Մաքրուհի
Գրիգորեան 300 Փր., Պր. Ժառ Ճամճամ-
եան 500 Փր., Տէր եւ Տիկին Միքայէլ
Յակոբեան 10-000 Փր., Տիկին Նուարդ
Պոյաճեան 500 Փր. եւ իրենց վերջիններէն՝
Հայկի մկրտութեան առթիւ՝ Տէր եւ Տի-
կին Նուարդեթ Սահաթեան 1000 Փր.:

**

Կապույտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը
շնորհակալութեամբ ստացած է 200 Փր.
Իր դպրոցին ի նպաստ, Տիկին Արփինէ
Սերոբեանէ, Տիկին Իզապէլ Փէշուրմալ-
նեանի մասնաճիւղի առթիւ:

Ի ՅԻՇՄԱԿ

Իրենց քրոջ՝ Ելիզ Հորվարթի յիշատա-
կին, Տէր եւ Տիկին Պերնար Է. Շէյլա
Բիւրքեան 1000 Փր. կը նուիրեն «Յա-
նաջ»ին:

**VOYAGE en ARMENIE
et au KARABAGH**

DU 21 AOUT AU 4 SEPTEMBRE
organisé par la Section «SEVAN»
de Vienne
de la Croix Bleue des Arméniens
de France

Comprenant les prestations suivantes :
— Transport aérien: Paris/Erevan/Paris
— Transfert en car : Aéroport/Hôtel/
Aéroport

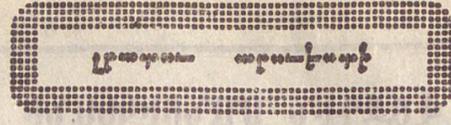
— Hébergement :
* 10 nuits à l'hôtel Arménia — Ere-
van (tout confort);
* 2 nuits à Goris
* 2 nuits à Stépanakert;
* compris petit-déjeûners et dîners.
— Excursions avec visites guidées :
Erevan, Etchmiadzine, Khor Virab,
Sardarabad, Sevan, Dilidjan, Zvartnotz,
Garni, Gueghard, Gumri, Spitak, Vana-
dzor;
Goris: Portes de Zangueour, Noravank,
Tatev, Sissian;
Karabagh: Chouchi, Amaras, Gantzassar,
Latchine.
— Non compris : Visa et voyage jusqu'à
Paris.

Renseignements et inscriptions :
Tél. : 04. 74. 53. 25. 91.
Date limite d'inscription : 15/07/97.

**ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ
ՀԱՆԴԵՍ**

Կապույտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղ-
ին տարեկերջի հանդէսը՝
SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot,
Métro : Richelieu - Drouot
(MAIRIE)

Յունիս 29, Կիրակի, ժամը 3-էն սկսեալ:
Վիճակահանութեան տոմսեր ծախ-
են աշակերտներուն մօտ:

ԱՆՐԻ ԱԼԵՍԵԱՆ

Կը նուարէ Պախի 2, 3 եւ 5 սիւրբ մերը
Թաշութակի համար, Զորեքարթի, Յու-
նիս 18, ժամը 20-30-ին
Eglise Saint Julien Le Pauvre
1, rue St-Julien-Le-Pauvre, 75005 PARIS

L'ECOLE
TARKMANTCHATZ
d'Issy-les-Moulineaux
organise

**SA PREMIERE
FÊTE
CHAMPÊTRE**

Dimanche 29 Juin à partir de 12 h.
dans les jardins de l'Ecole
19-27, Sentier des Epinettes,
Issy-les-Moulineaux

animée par le chanteur SOUREN
et son orchestre

Buffet : Spécialités arméniennes.

Stands de jeux —
loteries —
attractions —
surprises...

— Entrée gratuite —

Venez gagner
un week-end
à Eurodisney
pour 4 personnes

Fête Champêtre

La Croix Bleue des Arméniens de
France, Section «Archag Djamalian» de
Décines organise une FETE CHAM-
PETRE le Dimanche 29 Juin à partir de
12 heures. Il y aura des stands de jeux
pour les enfants, un buffet et une bu-
vette.

Cette fête sera animée
par l'Orchestre «ARMENIA»
En cas de mauvais temps elle aura
lieu à la Salle des fêtes de Décines.

**LE CENTRE DE VACANCES
DE LA CROIX ROUGE
ARMENIENNE**

Encouragés par le succès des va-
cances d'été 1995 et 1996, la
Croix Rouge Arménienne qui ouvre
les portes de son Centre de Va-
cances balnéaire en Normandie
dès le 5 Juillet 1997, met à la dis-
position des mères arméniennes sa
cuisine et sa salle de restaurant.

Pour retenir les chambres, veuil-
lez téléphoner aux numéros sui-
vants :

01 39 85 36 53
01 47 37 07 22 (après 20 h.).

et à partir du 5 Juillet, à STE-HO-
NORINE-DES-PERTES, au numéro :
02 31 21 77 63.

Les places étant limitées et pour
tous renseignements complémen-
taires, veuillez nous contacter dès
à présent, sans attendre les der-
niers jours.

**ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
ՓԱՐԻՉ**

Գրական — Մշակութային
յամանախումբ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Յակոբ Պախախի
«Բնեքցում»ը
ԳՐԻԳՈՐ ՊԸՆՏԵԱՆԻ
«Սեմեր» հատորին — 1997 —

Երկուշաբթի, Յունիս 23, Երեկոյան,
ժամը 20-30-ին Հայ Մշակութի Տան
Տիւրքան եւ Զարուհի Տէմիրեան սրահը
17, rue Bleue, 75009 PARIS
M° CADET

Դասախօսութիւնը կը սկսի որչափ
ժաման:

UGAB — UGAB — UGAB —

**UGAB — PARIS
Ile-de-France**

CONFERENCE

Le Comité de Paris Ile-de-France
de l'UGAB

organise une conférence
sur le thème :

«LA RESISTANCE ARMENIENNE
A OURFA,
DE 1915 A 1923»

Projection de diapositives
avec le Prof. Carlos BEDROSSIAN,
le Mardi 17 Juin à 20 heures 30

au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles, Paris 17°
(Métro Courcelles)

— Entrée libre —

UGAB — UGAB — UGAB —

**ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ**

Յ-ՐԴ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՍ

ՅՈՒԼԻՍ 19 — ՕԳՈՍՏՈՍ 4

ՊԵՅՐՈՒԹ — ԼԻԲԱՆԱՆ

Քաղաքներում Համազգայինի կողմէ
կազմակերպուած առաջին եւ երկրորդ
մշակութային համախմբումներու յաջ-
ողութենէն, ուրախութեամբ կը յայտա-
բարենք որ երկրորդ համախմբումի ա-
ճանադրութիւնները սկսած են:

Համախմբումի մասնակցութիւնը բոլր
է զանազան երկիրներու մշակութային
ազգեցողութեանց տակ մեծցած հայ ուսա-
նողներուն, քոլէժական եւ համալսարան-
նական:

Անցնող տարի 50-է աւելի հայ ուսանող
եւ ուսանողուհիներ իրենց մասնակցու-
թիւնը բերին երկրորդ համախմբումին
Մասնակցողները եկան Ամերիկայէն, Գա-
նատայէն, Աւստրալիայէն, Ֆրանսայէն,
Անգլիայէն, Իտալիայէն, Պուլիարիայէն,
Կիպրոսէն, Սուրիայէն, Լիբանանէն:

Մասնակցողները պիտի վայելեն Պէշու-
րութի Ն. Փալանճեան ճեմարանի բնա-
կարանային լրիւ յարմարութիւնները:
Ճեմարանը օժտուած է զով — օրեայ սը-
րահներով, սենեակներով եւ մարզադա-
տով:

Երկու շաբաթ տեւող այս համախմբու-
մին համար մշակուած է յայտադրել մը որ
կը պարունակէ մասնազէտ դասախօսու-
րու ելույթներ, դրական, գեղարուեստա-
կան եւ պատմական նութիւն, վիճարան-
նական ասուլիսներ, ծովեզերեայ պտու-
ներ, եւայլն:

Մշակութային այս համախմբումը բա-
ցառիկ առիթ մըն է հայ երիտասարդու-
թիւնը իրար ծանօթացնելու, ընկերանա-
լիւնը իրարու ծանօթացնելու, ընկերա-
նալու եւ ջերմ հայկական մթնոլորտ մը
ապրելու:

Արձանագրութեան համար դիմել՝
Փ Ա Ր Ի Չ

Տիկին Մարի Սուրբեան — 01 48 78 76 88
Տիկին Հուրիկ Պաղասարեան —
01 42 29 10 24

Լ Ո Ն Տ Ո Ն

Տիկին Սէլլա Թեմուկեան
37, Holand Villas Road
London W148 DH — ENGLAND
Tél. : 0171 60 38 452
Fax : 0171 60 39 518

Ceux qui ont assisté au précédent ont déjà retenu leurs places,
ceux qui ont raté le précédent vont se précipiter pour retenir
leurs places, nous irons tous au

dîner dansant

de l'Association Ste Croix

animé par l'Orchestre Spitak

le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30

au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne)
(Bd de la Gare, à la sortie du R.E.R.)

• Repas oriental • Ambiance familiale • Accueil chaleureux

Réservez dès maintenant votre soirée

Participation aux frais : 200 F.

Réservations: 01. 44. 59. 23. 50 (Paroisse) ou 01. 45. 69. 25. 60 (Tamaris)

**ԳՊՐՈՑԱՍԵՐԻ ԱՄԱՎԵՐՉԻ ՀԱՆԴԵՍԸ
TEBROTZASSERE EN FETE**

RENDEZ-VOUS LE DIMANCHE 22 JUIN à partir de 11 heures
spectacle réalisé par les élèves de l'école

— Chants — Danses — Sketches
La Chorale Tebrotzassère dirigée par Haïg Sarkissian

Distribution des Prix
Tombola et mille autres surprises

DEGUSTATION DE SPECIALITES ARMENIENNES A PARTIR DE 11 HEURES

COLLEGE TEBROTZASSERE
1, Boulevard du Nord — 93340 Le Raincy — Tél. : 01 43 81 01 72
(Accès par la Gare de l'Est, Direction Gargan, Gare de Pavillons sous bois)

ՎԱՍԱՆՍ - Ս. ՍԱՀԱԿ
12, rue de la Cécile

Հայաստանից Առաքելական Եկեղեցւոյ կրօնական Ընկերակցութիւնը կը հազարէ որ յանաշիրայի կիրակի Յունիս 22-ին տօն է Ս. Աստուածածնի Տիրոյ Գոման:

Այս առթիւ հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի - ժամը 10-ին, Ս. Սահակ Եկեղեցւոյ մէջ:

Կը պատարագէ եւ կը բարոզէ՝
ՏԱՐՕՆ ԵՊԻՍԿՈՍ ԶԵՐԷՆԻԱՆ
Հայրապետական Պատուիրակի Փոխանորդ Մարտէյի եւ Հարաւային Շրջանի

ՅԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ
ՀԱՄԱՐ
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՍԲ ՍՏԱՑԱՆԲ

ՆԻՍ. - Տէր եւ Տիկին Տիգրան Հաճեան Իրենց Տօր՝ Վերթին-Մարիամ Գլըլեմանի (Տնեալ՝ Փափազեան) մահուան առթիւ 1000 Ձր. կը նուիրեն «Յատաջ»ին:

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

ԱՌՆՈՒՎԻԼ. - Տիկին Ռոզա - Փերուզ Տուրպարի մահուան առթիւ Ստաա Կազարեան 100 Ձր. կը նուիրէ «Յատաջ»ին:

VOYAGE en ARMENIE
et au KARABAGH

DU 21 AOUT AU 4 SEPTEMBRE
organisé par la Section «SEVAN»
de Vienne
de la Croix Bleue des Arméniens
de France
Comprenant les prestations suivantes :
— Transport aérien: Paris/Erevan/Paris
— Transfert en car : Aéroport/Hôtel/Aéroport

- Hébergement :
* 10 nuits à l'hôtel Arménia — Erevan (tout confort);
* 2 nuits à Goris
* 2 nuits à Stépanakert;
* compris petit-déjeuners et diners.
  - Excursions avec visites guidées :
Erevan, Etchmiadzine, Khor Virab, Sardarabad, Sevan, Dilidjan, Zvartnotz, Garni, Gueghard, Gumri, Spitak, Vanadzor;
Goris: Portes de Zanguezour, Noravank, Tatev, Sissian;
Karabagh: Chouchi, Amaras, Gantzassar, Latchine.
  - Non compris : Visa et voyage jusqu'à Paris.
- Renseignements et inscriptions :
Tél. : 04. 74. 53. 25. 91.
Date limite d'inscription : 15/07/97.

CROIX BLEUE
DES ARMÉNIENS
DE FRANCE

Fête Champêtre

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une buvette.

Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA»
En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

CAMP ITINERANT
EN ARDECHE

Pour son camp itinérant qui se déroulera cette année en Ardèche du 8 au 29 Juillet, la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles.

Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

CENTRE DE VACANCES
DE BELLEFONTAINE

Pour son séjour du mois d'août qui se déroulera du 30 juillet au 23 août, à la colonie de Bellefontaine (Jura), la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places son encore disponibles.

Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

Recherche

La Croix Bleue des Arméniens de France, pour sa colonie de Bellefontaine recherche donateurs pour appareils suivants

- 1 photocopieuse
- 1 cuisinière électrique (avec four électrique) pour activité cuisine.

Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ
ՓԱՐԻՉ

Հինգշաբթի, Յունիս 19, տօն է Սրբոյ Թարգմանչացն Մերոյ՝ Սահակայ եւ Մնատրայ :

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս-Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին պատարագ կը մատուցուի:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
ՓԱՐԻՉ

Գրական - Մշակութային
յանձնախումբ

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Յակոբ Պալեանի
«Ընթերցում»ը

ԳՐԻԳՈՐ ՊԸՆՏԵԱՆԻ
«Սեմեր» հատորին - 1997 -

Երկուշաբթի, Յունիս 23, Երեկոյան ժամը 20:30-ին Հայ Մշակութի Տան Տիգրան եւ Չարուհի Տէմիրեան պահը

17, rue Bleue, 75009 PARIS
M° CADET

Դասախօսութիւնը կը սկսի սրտեալ ժամին:

L'École
TARKMANTCHATZ
d'Issy-les-Moulineaux

organise

SA PREMIERE

FÊTE
CHAMPÊTRE

Dimanche 29 Juin à partir de 12 h.

dans les jardins de l'École
19-27, Sentier des Epinettes,
Issy-les-Moulineaux

animée par le chanteur SOUREN
et son orchestre

Buffet : Spécialités arméniennes.

Stands de jeux -
loteries -
attractions -
surprises.

— Entrée gratuite —

Venez gagner
un week-end
à Eurodisney
pour 4 personnes

ԳՊՐՈՅԱՍԵՐԻ ԱՄԱՎԵՐՉԻ ՀԱՆԴԵՍԸ
TEBROTZASSERE EN FETE

RENDEZ-VOUS LE DIMANCHE 22 JUIIN à partir de 11 heures
spectacle réalisé par les élèves de l'école

— Chants — Danses — Sketches
La Chorale Tebrotzassère dirigée par Haïg Sarkissian
Distribution des Prix
Tombola et mille autres surprises

DEGUSTATION DE SPECIALITES ARMENIENNES A PARTIR DE 11 HEURES

COLLEGE TEBROTZASSERE
1, Boulevard du Nord — 93340 Le Raincy — Tél. : 01 43 81 01 72
(Accès par la Gare de l'Est, Direction Gargan, Gare de Pavillons sous bois)

COLONIE DE VACANCES
à SAINT-GERVAIS-LES-BAINS

L'Association SIPAN des Arméniens catholiques des France
organise cet été

un séjour
de colonie de vacances

dans sa superbe propriété «Résidence Sipan»
sise à Saint-Gervais-les-Bains (Haute-Savoie) à 15 kms de Chamonix,
pour les enfants de 6 à 12 ans,
du 2 au 22 juillet.

Les dossiers d'inscription peuvent être retirés auprès de nos paroisses
ou demandés au Secrétariat de l'Association,
10 bis, rue Thouin, 75005 PARIS.

Tél. : 01 40 51 11 90, du lundi au vendredi, de 14h30 à 18h30.

Ceux qui ont assisté au précédent ont déjà retenu leurs places,
ceux qui ont raté le précédent vont se précipiter pour retenir
leurs places, nous irons tous au

dîner dansant

de l'Association Ste Croix

animé par l'Orchestre Spitak

le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30

au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne)
(Bd de la Gare, à la sortie du R.E.R.)

- Repas oriental • Ambiance familiale • Accueil chaleureux

Réservez dès maintenant votre soirée

Participation aux frais : 200 F.

Réservations: 01. 44. 59. 23. 50 (Paroisse) ou 01. 45. 69. 25. 60 (Tamaris)

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Տէր Է. Տիկին Յովհաննէս Գուրամ-ճեան Է. Դաւակները 500 Փրանք կը նուիրեն Մարտէլի Հայ Մշակոյթի Տան, Յովհաննէս Յովսէփեանի մահուան 5-րդ տարելիցին առթիւ:

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

ԳԱՇԱՆ. - Տիկին Արմենուհի Գեորգեան Հրանտ Սամուէլի մահուան 20-րդ տարելիցին առթիւ 100 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին:

ՎԱՆԱՆՍ - Ս. ՍԱՅԱԿ

12, rue de la Cécile

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութիւնը կը հազորդէ որ յառաջիկայ Կիրակի Յունիս 22-ին տօն է Ս. Աստուածածնի Տփոյ Գոման:

Այս առթիւ հանդիսարար պատարագ կը մատուցուի - Ժամը 10-ին, Ս. Սահակ Եկեղեցւոյ մէջ:

Կը պատարագէ Է. կը շարուէ՝ ՏԱՐՕՆ ԵՊԻՍԿ. ՃԷՐԷՃԵԱՆ Հայրապետական Պատուիրակի Փոխանորդ Մարտէլի Է. Հարաւային Շրջանի

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE Ա.Լ.Ֆ.ՈՐՎԻԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏՈՒՆ L'ARTSAKH AU JOURD'HUI Rencontre avec Dr Jean-Michel EKHERIAN Avec la participation de : Dr Véronique AGOUDJIAN, Pharmacienne Dr Manoug ASLANIAN Cardiologue Achod CHEMAVONIAN, A.S.P.A. Guy SANOYAN VENDREDI 20 JUIN, à 20 heures 45 Diaporama Exposés Débat 9, rue de Madrid, 94140 Alfortville Tél.:01 43 76 55 89 - Fax:01 43 78 66 64

ՀԱՅ ԱՂՔԱՍԱՆՆԱՄ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱԻԷՐ Հայ Աղքատահնամ Ընկերակցութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը այս տարի տեղի կ'ունենայ Չորեքշաբթի, Յունիս 25, Ժամը 20:30-ին Ընկերակցութեան կեդրոնը 77, rue La Fayette, 75009 Paris Անդամներէն կը խնդրուի ճշգրտագոյն ըլլալ:

Association Arménienne d'Aide Sociale COMMUNIQUE Le Conseil d'Administration de l'Association Arménienne d'Aide Sociale remercie chaleureusement la nombreuse assistance et en particulier le grand nombre de jeunes qui sont venus à la Fête Champêtre du 15 Juin malgré l'incertitude du temps. Les attractions et la brillante animation de Marten Yorgantz ont créé une belle ambiance et assuré le succès de cette manifestation donnée au profit des œuvres sociales.

l'INALCO et la Société des Etudes Arméniennes ont le plaisir de vous convier à la sixième JOURNEE ETUDES ARMENIENNES EN FRANCE Lundi 23 Juin de 9h30 à 17h dans les salons de l'INALCO, 2 rue de Lille, 75007 PARIS notamment consacrée à la présentation de travaux de troisième cycle en cours Invité d'honneur : l'écrivain Clément Lépidis 9h30 Relations ethniques à Smyrne à la fin de l'Empire Ottoman Hervé Georgelin, 3° Cycle à l'E.H.E.S.S. 10h15 Le miniaturiste Hovannes Khizantsi, style et authentification Anna Leyloyan, 3° Cycle à l'E.P.H.E. 11h Le droit canon et les hérésies en Arménie médiévale Aram Mardirossian, Doctorant, Paris X Nanterre 11h45 (sous réserve) La correspondance de Zabel Essayan Léon Ketchéyan, Doctorant, E.P.H.E.

UGAB — UGAB — UGAB — UGAB — MARSEILLE SOIREE Greco-Arménienne Le Samedi 28 Juin à 20 heures au son du bouzouki Spécialités grecques et arméniennes animée par le chanteur YANIS Réservez dès maintenant votre soirée Réservation au : 04. 91. 22. 10. 45 327, Bd Michelet, Marseille 9° UGAB — UGAB — UGAB —

ՏԱՐԵՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ Կապույտ Սաշի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան ճանաչողական ժամը 29, Կիրակի, Ժամը 3-էն սկսեալ: Վիճակահանութեան տոմսեր ծախուին աշակերտներուն մօտ: SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot, Métro : Richelieu - Drouot (MAIRIE)

l'Ecole TARK MANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux organise SA PREMIERE FÊTE CHAMPÊTRE Dimanche 29 Juin à partir de 12 h. dans les jardins de l'Ecole 19-27, Sentier des Epinettes, Issy-les-Moulineaux animée par le chanteur SOUREN et son orchestre Buffet : Spécialités arméniennes. Stands de jeux — loteries — attractions — surprises... Entrée gratuite Venez gagner un week-end à Eurodisney pour 4 personnes

Cocktail-lunch 14h Les Arméniens de l'Azerbaïdjan Iranien pendant la première guerre mondiale Alina Golnazarian, Doctorante, Paris 3 Sorbonne-Nouvelle 14h45 Représentation de la communauté arménienne en Iran Nouchine Yavari d'Hellencourt, Chercheur C.N.R.S. - Monde iranien 15h30 Les Arméniens d'Ethiopie Boris Adjémian, 3° Cycle Paris I 16h15 Rencontre avec Clément Lépidis, auteur du roman «l'Arménien», autour du thème: vision des Arméniens dans le Belleville de l'entre deux guerres. Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire : N° 55935

FETE DE FIN D'ANNEE La Direction et l'Association des Parents d'élèves de l'Ecole bi-hebdomadaire SAMUEL-MOORAT vous invitent à la FETE DE FIN D'ANNEE le 21 JUIN 16h : Spectacle des élèves; 17h30: Buffet. — 26, rue Troyon, 92310 SEVRES — ԵՆՈՐԶԱԿԱԼԻՔ Իսիի Ս. Մարիամ Աստուածածնի եկեղեցւոյ միօրեայ վարժարանը չորհրդակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նըստիքներով ճանաչողական խորհրդակցութիւնները, Յունիս 8-ի առթիւ կը իրականացուի: Պայծառութեան Տիկնայց Մարմինը, Տիկին Տիւրուհի Պոյաճեան, Պր. Մելքոն Թաթոս, Բարեկամեան ընտանիք 1.000 աւանդ, Ս. Գ. Հնչակեան Կուսակցութիւն, Կարապետ Երուստեան, Գրքերու Գործարարական ընտանիք 500 աւանդ, Պայտիկեան ընտանիք 250 Ֆր.:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՐԻԶ Գրական - Մշակութային յանձնախումբ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Յակոբ Պալեանի «Ընթերցում»ը ԳՐԻԳՈՐ ՊԸՆՏԵԱՆԻ «Սեմբը» հատորին - 1997 - Երկուշաբթի, Յունիս 23, Էրեկոյան Ժամը 20:30-ին Հայ Մշակոյթի Տան Տիւրան Է. Զարուհի Տէմիրեան սրահը 17, rue Bleue, 75009 PARIS M° CADET Դասախոսութիւնը կը սկսի որչափ Ժամուսն:

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE Fête Champêtre La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une buvette. Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA» En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

CAMP ITINERANT EN ARDECHE Pour son camp itinérant qui se déroulera cette année en Ardèche du 8 au 29 Juillet, la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

CENTRE DE VACANCES DE BELLEFONTAINE Pour son séjour du mois d'août qui se déroulera du 30 juillet au 23 août, à la colonie de Bellefontaine (Jura), la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

Recherche La Croix Bleue des Arméniens de France, pour sa colonie de Bellefontaine recherche donateurs pour appareils suivants • 1 photocopieuse • 1 cuisinière électrique (avec four électrique) pour activité cuisine. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

ՊՐՈՑԵՍՍԻՆԻ ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ TEBROTZASSERE EN FETE RENDEZ-VOUS LE DIMANCHE 22 JUIN à partir de 11 heures spectacle réalisé par les élèves de l'école — Chants — Danses — Sketches La Chorale Tebrotzassère dirigée par Haïg Sarkissian Distribution des Prix Tombola et mille autres surprises DEGUSTATION DE SPECIALITES ARMENIENNES A PARTIR DE 11 HEURES COLLEGE TEBROTZASSERE 1, Boulevard du Nord — 93340 Le Raincy — Tél. : 01 43 81 01 72 (Accès par la Gare de l'Est, Direction Gargan, Gare de Pavillons sous bois)

Ե կ ա մ ս ա ր ե ր

Լ ե ն ի ն

Գ Ա Ղ ՈՒ Թ Է Գ Ա Ղ ՈՒ Թ

ԿԻՊՐՈՍԻ ԼՕՄ-ին Սոս Ժամանակագրի Մշակութային յանձնարումը Մայիս 9-ին կազմակերպած է Ե. Չարեցի Ծը- նընդհան 100-ամեակի ոգեկոչում մը, Նիկոսիոյ Նարեկ վարժարանին սրահին մէջ: Բանախօսած է «Բագին» խմբագիր Պօղոս Մնացեան: Երեկոյթը ունեցած է երգի, արտասանութեան բաժին մըն ալ:

անդամ Մկրտիչ Մկրտիչեան: Վերջին մասին մէջ կիրթտի ընկերակցութեամբ սպալիս յեղակոխական Երգեր երգած է Վահագն Նաճառեան: Թուականը նշուած է Լիմասոլի մէջ ալ, Մայիս 28-ին, Հոն բանախօսած է Հ.Յ.Դ. Կիւրոսի Կոմի- տէին Արթուր Դաւիթեան:

ՆԻԿՈՍԻՈՅ մէջ Մայիս 15-ին հանդէս եկած է Չիլիկիերեան քառեակը: Նախա- պէս դրոյց մը տեղի ունեցած է քառեակին ղեկավար Լեւոն Չիլիկիերեանի ու երաժշտագետ Անտոնեա Եակովիտիսի միջեւ: Երեկոյթը մեծապէս սպաւորու- ուած են Ս. Ասրամպեանի երգերուն ներկայացումով: Բ. մասին մէջ արուեստագէտները նուազած են Շուրպիթի թիւ 15 յարային քառեակը:

ՆԻԿՈՍԻՈՅ մէջ Մայիս 31-ին մօտ 250 հոգիի ներկայութեան նշուած է Հայաստանի առաջին անկախութեան 79-րդ տարեկարծը, կազմակերպուած կիւրահայ եօթը խմբաւորումներու կողմէ: «Համազգային» տեղւոյն վարչութեան ներկայացուցիչ Գրիգոր Մկրտիչեանի բացման խօսքէն ետք Չարա Բարխուդարեան եւ Յարութ Տէր - Պետրոսեան երգած ու արտասանած են, ապա Հ.Յ.Դ. «Արցախ» եւ «Քրիստոսփոք» պատանեկան պարախումբերը ներկայացուցած հայկական պարեր: Դասախօսած է Հ. Յ. Դ. Բիրոյի

ՊՈՒՐԾ ՀԱՄՈՒՏԻ (Լիբանան) քաղաքակտարանի մարդաբանութեան վրայ Յունիս 1. Կիրակի, հաղարատը գիտողներու ներկայութեան տեղի ունեցած է Հ. Մ. Ը. Մ. -ի աւանդակաւ փառատօնը: Ան հովանաւորուած է Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսին, իսկ նախագահած է առաջնորդ Գեղամ Մ. Վրդ. Ոսէ չեբեան: Պատուոյ օթեակէն մէջ տեղ գրուած են համայնքին, պետութեան, կրօնաւոր ու մշակութային մարդի գէմքեր: Բացումը կատարած է Ստեփան Տէր- Պետրոսեան, ապա տեղի ունեցած են մարդկան խօսքեր, բաժակներու յանձնում, տողանցք՝ լիբանանայ 14 վարժարաններու աշակերտներու մասնակցութեամբ, փողերախումբի բաժին, եւ այլն: Պօք առած են Լիբանանի առաջնորդ Գեղամ Մ. Վրդ. Ոսէ չեբեան, ապա իր պատգամը տուած է Արամ Ա.:

ՊՈՒՍՆ Միթիթարեան Սանուց Միութեան մանկանց 19 հոգիները երգչախումբը Յունիս 4-ին յաջող համերգ մը սարքած է, խմբավարութեամբ երգչուհի

Թիննեան ձեռնարկէ: Միջավայրը լեցուն է անարդարութեամբ ու խժողութեամբ: Քիչ չէ թիւը անոնց որոնք կը հաւատան թէ ընկերութիւնը իր առողջութիւնը վերադարձնելու համար անպայման պէտք է թողէ Լեւինը: Թիմոֆէե հակառակ թէզը կը պաշտպանէ. այդ անհրաժեշտ մարմինը երկար ատենէ ի վեր հոգին խաղաղութիւնը դառն պիտի ըլլար, եթէ ընկերութիւնը յաջողած ըլլար անոր տիրոջ սուտերը մերժել, չհաւատալ անոնց: Եթէ զաղափարական հաշիշին շուկան վերջնականապէս փակուած ըլլար, իր տեղը ձգելով բնականոն շուկայի մը յարաբերութիւններուն:

Համայնավարութեան կարօտով սպառողներուն ձգել դամբարանին հողին, չէնքին, անոր տարուած խնամքին ծախքը վճարելու դործը, ընկերութիւնը առողջացնելու ազգակ մը պիտի ըլլայ: Այդ մարմինը կրնայ կարեւոր եկամտաւոր մը ազդելու ըլլալ անոնց համար: Կրնան յիշատակի առարկաներ ծախել, դամբանին մուտքի վճարում պահանջել, եւն.: Օր մը անպայման պիտի նմանան թէ Լեւինի դամբարանն ալ վաճառու- տան վերածուած է: Ու այդ օրը միայն, ափսոսանքի հառաչով մը կարելի պիտի ըլլայ ըսել թէ Ռուսաստան փրկու- ւած է:

Շուրան Գալաթայի ու զահնակի ընկերակցութեամբ Հայկ Բէլէճի: Փոքրիկ- ները մենեդժմեն, արտասանած, մեծ խանդավառութեան ստեղծելով: Հուսկ Բանքը արտասանած է Միթիթարեան Հայ- բերէն Սարգիս Վրդ. Էրմէն:

ՊԵՏՐՈՒԹ դաջած է Հայաստանի «Փա- րոս» երգ ու նուագի խումբը որ կազմու- ւած է 1988-ի երկրաշարժէն ու Արցախի պայքարներէն մարմնակալ մնալու կրած անձերէ: Ուսմբը Յունիս 13-ին առաջին այցելութիւնը տուած է Մեծի Տանն Կա- թողիկոսութեան ուր Արամ Ա. ընդունած է զիրենք:

ՊՈՒՍՆ մէջ լոյս տեսած է Օսմանեան շրջանի արձագանքներու սուլթանական կնիքներու մասին հատոր մը, Կարօ Քիւրքմաշի աշխատանքութեամբ: Դրան մագէս Տեղիւնակը պատմական մէջբերում- ներով հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը հազարգէ նիւթին մասին: Հատորը արձագանգ ունեցած է թուրք մամուլին մէջ ալ:

ՊՈՒՍՆ մէջ Յունիս 7-ին վախճանած է Կիրակոս Բահանայ Թոքաթլեան: Ան եղած է Տիգրանակերտի, Մարաթիոյ, Էլազըղի, Մարաինի ու Սղբերի հովիւ, նաեւ պաշտօնավարած է Պոլսոյ Նաւրը- պարուի, Պիւլիքթէքի եկեղեցիներուն մէջ:

ՊՈՒՍՆ թաւջութեամբ Գարուին էօլէքը Միջերկրականի երկիրներու եր- դահաններու փառատօնին Բ. մրցանակի արժանացած է: Ան նուազած է արդիա- կան թուրք յորինող Ճ. Թանշի թաւջութե- թակի քունչէթոն: Մասնակցած են 12 երկիրներէ երաժիշտներ:

ՓՈՒՎՏԻԻ Բանակի տան սրահին մէջ տեղի ունեցած է «Ճիւղիթի» մանկական երգչախումբը - նուագախումբին տարեկան համերգը, խմբավարութեամբ Հոլիսիմէ Թովմասեանի: Հայերէն, պուլիարեթէն անդիւրէն երգերով երախաները մեծ խան- դավառութեան ստեղծած են:

ՌՈՒՍԻ (Պուլկարիա) Հայկական տան մէջ Մայիս 4-ին սկսած է դործել կը- րակնօրեայ դպրոցը, 17 աշակերտներով: Ուսուցչուհին է Տոնարա Սորասանձեան: Յաջորդ օրն ալ աշխատանքի վերսկսած է «Գարուն» մանկապարտէզը որուն պա- տասխանատուն է Ռվաննա Յիլիբեան:

ՊՈՒՎԱՐԻՍ այցելած է Մեղրեանի սնորհաւոր Անի Լաչինեան, Մարիս Բ. կէսին: Ան հանդիպումներ ունեցած է Սոֆիայի, Փլովաիւի, Վառնայի մէջ, ծանօթացնելու համար վարժարանը ու լուծելու համար հոն ուսանող պուլկարու- հայ պատանիներու պուլկարեթէնի ու սուցման հարցը:

Կերս: Մեղմայր՝ Սեդեք քակեց եւ կապեց Լուկէն, հրամայելով: Մէկ ոտքի, եթէ ոչ... Զեռն ալ խարաղան մը ունէր: Չուր մը: = Ոչ: Դու ու պիտի ելլեմ: = Ոչ: Քիչ մը նստիմ: Ո՛չ: Պիտի խօսիս: Ի՞նչ պիտի խօսիմ: Անոնց ի՞նչ է: Շաւարջ: Սուտ կը խօսիս, այդպէս չէ: Սուտ չեմ, ճիշդ է: Սուտ ես, Ք. Ա., ուրիշ անուն ու- նիս: Նոյն անցուկարծը ինչ որ առտուն: Եթէ երկու ոտքերս գետին դրած կամ փոխի ի փոխ վերցուցած ըլլայի, հարուածը կ'իջնէր զլսուտ կամ կողերուս:

ԶԱՒԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ ԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ Բ. ՄԱՍ ՏԵՐԵԻՆԵՐ ԴԵՂՆԱԾ ՅՈՒՇԱՏԵՐԷ ՄԸ

- Քեզի կարգ մը բաներ պիտի հարցը- նեմ, շխտակ պատասխան տուր: Կ'ուզես դուն ըսէ, ես գրեմ, կ'ուզես ես հար- ցումներ գրեմ, դուն ալ պատասխան- ները գրէ զու ձեռքով: Կ'ուզես թրքերէն գրէ, կ'ուզես հայերէն:
- Ես չեմ կրնար գրել, հարցուր, դիտ- ցածս կրնամ:
- Պարապ տեղը մի ուրանար, օգուտ չունի, ահագին փաստեր կան ... մեղք ես ... ճողոք ունիս:
- Ո՛ր են հարցումներդ:
- Գիտակը ո՞վ է:
- Չեմ գիտեր:
- Ռուզանը ո՞վ է:
- Չեմ գիտեր:
- Ինչպէս թէ չես գիտեր, Տիկին այ- պի՛նչ չէ:
- Ես չեմ գիտեր, եթէ դուն գիտես ինչ՞ կը հարցնես:
- Այս տեսակը քուկը չէ՞:

- Ոչ, իմա չէ:
- Ինչո՞ւ կը յամառիս, տղաս, ուրա- նալով չէ որ պիտի ազատիս, այլ ճշմար- տութիւնը խօսելով:
- Ես գիտցածս ըսի, ուրիշ բան չեմ գիտեր:
- Պատկերութիւնը կը շարունակէր այս փոխասացութեամբ (կարծեմ տասը վայր- կեան չտեսց), երբ յանկարծ ներս մը- տաւ պաշտօնատար մը.
- Այս որքան հայերէն խօսեցաք, ի՞նչ կ'ըսէ, կը խոստովանի՞ կոր:
- Յար. Մկրտ. - Բան մը չըսեր:
- Այն ատեն նորէն վար տարէք:
- Կրկին գետնաբարկն ենք, ամխանոց կամ մառան:
- Գիշերուան փամը երկուքը անցած ըլլա- լու էր:
- Այս անգամ ոտքի վրայ բռնելով, փայ- տերը իջեցուցին զլսուտ: Ընդհատ ընդ- հատ կը գրանցէին, միջանկեալ հարցնե- լով:
- Տեղորակը որո՞ւնն է:
- Արշաւերը ո՞վ է:
- Ռուզանը ո՞վ է:
- Չեռք միշտ կապ, զլուխ թմբած, աչքերս խաւարած, կ'ոռնայի.
- Սատկեցուցէ՛ք:
- Ինչո՞ւ պիտի սատկեցնենք, դուն մեզի պէտք ես, քիչ մը կը հիւանդանաս, քիչ մը կ'աղէկնաս, միջնէս որ խեղդ գլուխդ դայ:
- Հարուածները արագացան, սաստկա- ցան, եւ փոռեցայ գետին, բոլորովին ուշաթափ:
- Իրարանցում: Չայնը. - «Չո՛ւր, չուր»: Մնացեալը չեմ գիտեր: Կը լիւեմ մի- այն որ, յանկարծ ապօ օդի հոսանք մը պղտար: Դուրս հանում, եւ անդամալոյժ վիճակի մէջ փոխադրած էին բանտի սեն- եակս:
- Ի՞նչպէս անցուցի, ե՞րբ արթնցայ: Չեմ յիշեր:

(Շար. Ա. Էջեմ)

միլիոն մարդ խոյս տուած է մարդկային իրաւանց բռնաբարումներու հետեան...

ԻՐԱՆԻ հիւսիս-արեւելեան շրջանին մէջ պատահած երկրաշարժ մը Մայիս 10ի...

ՎԱՏԻԿԱՆԻ Ֆրանսիոյ նախարարը կարգին...

Լեւ ԲՈՓԵԼԵԻ խորհրդային այլախոհ մեծ...

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS

ՀՈԳԵԶԱՆԳԻՍ

Օր. Բերբերիա Տէր - Սարգիսեան (Պէյ-րուժ), Տէր Ե. Տէրիկ Վիլչէն - Գեղամ Տէր - Սարգիսեան և զաւակները...

ՕՐ. ԼԵՆԱ ՏԷՐ-ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ մասը որ պատահեցաւ Լը Մանի մէջ: Թաղումը կը կատարուի Լը Ման Յունիս 20-ին...

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

ՀԱՅ ԱՂԲԱՏԱՆՆԱՄ ԸՆԿԵՐԱԿՅՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱԻՔ Զայ Աղքատախնամ Ընկերակցութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը...

ՎԱՍԱՆՍՈՒՍԱՆԱԿ

12, rue de la Cécile

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութիւնը կը հաղորդէ որ յառաջիկայ Կիրակի Յունիս 22-ին...

Այս առթիւ հանդիսարար պատարազ կը մատուցուի - Ժամը 10-ին, Ս. Մահակ Եկեղեցւոյ մէջ:

ՅԱՐՕՆ ԵՊԻՍԿՈՍ ԺԵՐԷՃԵԱՆ Հայրապետական Պատուիրակի Փոխանորդ Մարտիկի և Հարաւային Շրջանի

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՐԻԶ Գրական - Մշակութային յանձնախումբ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Յակոբ Պալեանի «Ընթերցում» ԳՐԻԳՈՐ ՊՐԸՏԵԱՆԻ «Սեմեր» հատորին - 1997 -

Offre d'emploi L'ECOLE TARKMANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux cherche pour sa grande section de maternelle une institutrice diplômée (Licence d'enseignement)...

UGAB - UGAB - UGAB UGAB - MARSEILLE SOIREE Greco-Armenienne Le Samedi 28 Juin à 20 heures au son du bouzouki

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE Fête Champêtre La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures...

ԳՊՐՈՅԱՍԷՐԻ ԱՄԱՎԵՐԶԻ ՀԱՆԴԵՍԸ TEBROTZASSERE EN FETE RENDEZ-VOUS LE DIMANCHE 22 JUIN à partir de 11 heures spectacle réalisé par les élèves de l'école

SABERATOURS SEVAN VOYAGES

PARIS • EREVAN • PARIS VOLS HEBDOMADAIRES ASSISTANCE A L'AÉROPORT ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT RÉSERVATION D'HÔTEL LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR EXCURSIONS GUIDÉES VOYAGES ORGANISÉS EN GROUPE

dîner dansant de l'Association Ste Croix animé par l'Orchestre Spita k le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30 au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne)

ՀԱՐԱՐՇ - ԿԻՐԱԿԻ
ՅՈՒՆԻՍ 21.22
SAMEDI - DIMANCHE
21.22 JUIN
1997

ՀԱՐԱՐՇ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01.47.70.86.60 FAX : 01.48.00.06.70
C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5,00 F.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԸ՝ ՄԻՍԱԿԻԱՆ (1925-1957)

72° ANNEE — N° 19.141

Հիմնադրված է 1914 թ.

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ԳՐԱՐԵԳՐԻՆ Ա.
ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՅԻ
ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ
ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ

Գարեգրին Ա. ի գլխավորությամբ էջ-
վածների պատուիրակությունը մեր կը մաս-
նակցի Եւրոպական Եկեղեցիներու համա-
կողմին որ տեղի կ'ունենայ Աւստրիոյ
կրպակէն մէջ, Յունիս 23 - 29:
Սանտա Զայոց կաթողիկոսը նաեւ պիտի
խառնուի նիւթ ունենալով «Եկեղեցի-
ներու ջրհասանելիութեան դոյզով ճակն ու
տաքելութիւնը արդի աշխարհին մէջ»:
Գարեգրին Ա. անկէ Յունիս 26-ին կ'անց-
նի Վիեննա, անդրանիկ այցելութիւնը
տալու աւստրիական գաղութին: Վերա-
դարձի ճամբուն վրայ անցնելով Մոս-
կովային, ան Ալեքսի Բ. Համայն Ռուսիոյ
պատրիարքին հետ պաշտօնական բացումը
պիտի կատարէ հայ եկեղեցական արուես-
տի գանձերու ցուցահանդէսին:

ՕՐՈՒՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

Լ. ԺՈՍՓԷՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՏԱՀՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒԷ ՍՏԱՅԱԻ

Վարչապետ Լ. Ժոսփէն Յունիս 19-ին
Ազգ. Ժողովին ներկայացուց իր կառա-
վարութեան հնգամեայ ծրագիրը եւ վըս-
տահանութեան քուէ ստացաւ: 297 երես-
փոխան թեր քուէարկեցին, 252 դէմ:
Բացարձակ մեծամասնութիւնը 275 քուէ
էր:

Լ. Ժոսփէնի ժամուան մը ճառէն թե-
լադրուած գլխաւոր կէտերը կը վերաբե-
րին գործազրկութեան դարձանին, նը-
ւազգայն աշխատավարձի յաւելումին,
տուրքերու, սեփականաշնորհումներու,
ընտանիքներու տրուած նպաստներու,
ընկերային ապահովութեան, ներգաղ-
թին, քաղաքական կեանքին, պաշտպա-
նութեան, Եւրոպական Միութեան:

Ինչ կը վերաբերի գործազրկութեան
հարցին, ան ամէնէն ծանրն է նոր կա-
ռավարութեան ստացած ժառանգու-
թեան. վարչապետը վճարեցաւ է ինչպէս
ընտրապաշտի կոտորումները եւ երկ-
տասարդներու համար 700 հազար աշ-
խատանք ստեղծելու: Յատուկ կ'ըն-
դուն մարդին նախարարը Մ. Օպրի պի-
տի սկսի քննարկել թէ որ մարդի-
նունք մէջ կարելի է առաւելագոյն պայ-
մանները ունենայ նոր աշխատանք ըս-
տեղծելու: Յատուկ է այս մասին որ ու-
տիկանութեան շարքերուն մէջ 35 հազար
նոր պաշտօն պիտի բացուի: Հանրա-
յին մարդի պետական սպասարկումներէն
պաշտօններ պիտի չնջուին:

Նուազագոյն աշխատավարձը Յունիս
1-էն պիտի աւելնայ 4% համեմատու-
թեամբ, ինչ որ ամսական պիտի վճա-
րումին վրայ շուրջ 250 Ֆր. ի յաւելում
կը նշանակէ: Աշխատանքի շարժական
ժամերը 39-էն 35-ի պիտի զեղչուին հինգ
տարուան ընթացքին:

Կառավարութիւնը իր նպատակներէն
ըրած է յաւելնել արժէքի տուրքին
(ԹէՎԷՄ) համար զեղչ մը: Այդ առու-
մով պիտի քննուին կարելիութիւնները,
տեսնելու համար թէ կարելի կ'ըլլայ այդ
զեղչը:
Կառավարական ծրագրին մէջ կարեւոր
տեղ զբաղած են նպաստները. Լիւնէլ
Ժոսփէն յայտնեց թէ զարգացական
վերամուտի յատկացումները 420 Ֆր-
րանքին պիտի բարձրանան 1600 Ֆրան-
քի. իսկ այն ընտանիքները որոնք 25
հազար Ֆրանքին աւելի եկամուտ ունին,
պիտի չկարենան պետական նպաստնե-
րէ օգտուիլ:

Ներգաղթի նիւթին մէջ Լ. Ժոսփէն
յայտնեց թէ կը վերահաստատուի հողի
իրաւունքը. այս հիման վրայ քաղաքա-
ցիութեան, օտարականներու իրաւուն-
քին եւ ներգաղթի մասին օրէնքի բանա-
ձեւ մը պիտի ներկայացուի Մորհրդա-
բանին:
Խնդրոյ առարկայ է Սահմանադրու-
թեան վերամտեսութիւն մըն ալ. նպատա-
կը քաղաքական կեանքին մէջ կիրնելու եւ
այլերու հաւասարութեան ապահովում
է: Որոշուած է որ 18 տարեկանը լրացը-

ՕՐԸ ՕՐԻՆ Ո՛Վ ԿԱՐԴԱՅ «ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ 40 ՕՐԵՐ» ՈՒՆ ԹՐՔԵՐԵՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հայկական նիւթով — պատմութիւն,
մշակույթ, Հայ դատ, Եւայն կամ հրա-
տարակութիւններ — ոչ Հայերու կողմէ,
կամ ոչ Հայերու համար կազմակերպուած
ձեռնարկներու առթիւ ներկայ ըլլալու,
պարսպ աքոն չձգելու հրաւերներ կ'ուզ-
դուին մեզի, սովորականէն աւելի շեշտ
ուով մը: Գրքեր հրամայական բանով
այդ հրաւերները մեր կողմէ բացակայու-
թիւն մը ի յատապարհուէ կը նկատեն ազ-
գային դասաւանդութեան համագոր:

Այդ հրաւերները կ'ուզուին միշտ իբ-
րեւ թէ ազգային նախնախնորութեան
մը տըր հայկական հասցէներէ: Անոնք
չեն նկատու անգամ թէ անպայման ներ-
կայ ըլլալու էրեւն պնդումին մէջ մեզ կը
վերածեն Ֆիլիւրաններու որովք պէտք է
այս կամ այն արահիք մէջ արքա գրասե-
ն, մտիկ ընելու համար մեզի մեր գիտցածը
պատուիրակներ. իսկ այս վերջինները յա-
մայն շատ աւելի անձեռնմաս կը յայտնը-
ւին, քան մեր ուժերը. պատմաբան, գը-
րագետ, կամ արուեստներու մասնագետ,
Եւայն:

Կը բաւէ որ կազմակերպիչ կամ կըսք
ունեցող հայ չըլլան որպէսզի բոլոր չա-
փանիւնները շրջուին, տրամաբանութիւն
կուցուածք մէկդի դրուի ու մոտցուի այն
հիմնական իրականութիւնը թէ հայկա-
կան շրջանակը զանցող ձեռնարկ մը ար-
պէսի յարգած նկատուի, պայման է որ
բան մը ըսէ թիւրապ առնուած յարանի-
քով. այսինքն ոչ Հայուն որ ծանօթ չէ
հրատարակած նիւթին:

Նման պարագաներու Հայուն մէջ ամէն
բանէ առաջ ու յաճախ միայն Ֆիլիւրանը
տեսնող մտայնութիւնը դժգոհութիւն կը
յայտնէ երբ օրինակ՝ հայկական հարտորի
մը փրանսերէն քարտուկութիւնը բա-
ւարար պատում չունենայ, հայկական
նիւթով փրանսական արտադրութեան ապ-
րանք ժապատէ մը սկզբնաւում հասոյթը
չարձանագրէ, Եւայն: Եւ անկորը է ը-
սել որ դժգոհներու ամբաստանութիւննե-
րը կ'ուզուին միշտ Հայուն որ թերացած
է Ֆիլիւրանի իրեն պարտադրուած դերին
մէջ:

Այս մտայնութիւնը վարժուած էրեւն
տեսնել արեւմտեան շրջանակներու մէջ
ուր ստորակայութեան բարդացքը պատէն
աւելի պատրաստներու առատ հունձ
կուտայ: Բայց, անցեալ շաբաթավերջին
փաստը արուեստը թէ այդ մտայնութիւ-
նը նաեւ արեւելի փոխանցուած է, ան-
շուշտ, ո'չ առանց մեզմէ մասնակցութիւն
ներու:

Լսել էինք թէ կրկին Փարիզ կը գտնուի
թուրք հրատարակիչ Ռ. Զարաֆօյու որ

Պոլսոյ մէջ քրքրեմով լոյս ընծայած է
բայու հատարներ, ինչպէս՝ Ի. Թէրնուի,
Վ. Տարտանի գործերը Հայերու ցեղա-
պանութեան մասին: Ան կրած է բնակա-
նաբար նման նախաձեռնութեան մը եւ-
թաղթի բոլոր հետեւաններն ալ. դատ —
դատաստան, պատիժ, տուգանք, գիբբը
ցրուելու արգելք, Եւայն: Անկեղծօրէն,
կարելի չէ հիացում ու յարգանք չունենալ
անոր կեցածքին ու վաստակին. այդ
հիացումն ու յարգանքը սակայն չի վե-
րաբերիլ հայութեան ընծայուած ծառա-
յութեան մը: Զարաֆօյու կամ ուրիշ մը
երբ քրքրեմով այս կարգի ընթացում կը
սրամադրեն, առկա թիւրապ ունի թուրք
հատարիւնը. անոր պատմութեան մասը
պահուած մէկ էջին լոյս բերու, ա'յդ
հանրութեան պատկանող քարայտուած
վերք մը բուծելու նպատակը կը հետա-
պնդէ: Այդ նպատակին յանձնառութիւնն
է յարգանքի արժանին: Տարտանի կամ
Թէրնուի քրքրեմի հրատարակութեան ի-
մաստը թուրք ընթացողին բով ի'ր պատ-
մութիւնը նախնաւոր. գայն սրբագրելու
արամադրութեանը եր չափուի: Երբ մոյն-
իսկ կ'այդ նիւթերը միայն քրքրեմով
կարդալու կարող Հայեր, անոնց համար
չէ որ կ'ըլլան այդ հրատարակութիւնները
առաջին հերթին: Ասիկա ձեռնարկը պիտի
վերածէր գուտ շուկայական գործու-
նելութեան:

Այս շփոթը սակայն անգամ մը եւս տի-
րեց միտքերու երբ յայտարարուեցաւ որ
Ռ. Զարաֆօյու Փարիզ եկած էր ներկայա-
ցնելու Ֆ. Վերֆելի «Մուսա Լերան 40
օրերը» վերջին հերթին: Ասիկա ձեռնարկու-
նը... Կատարուած յայտարարութեամբ
նշուած ալ էին գորութեանակն ընթեր-
ցող, կամ անուագն հետաքրքրուողնե-
րը: Հրատարակութիւնը յատկապէս պի-
տական Սանուց միութիւններու եւ նախկին
Պոլսեցիներու: Այս «Մայրնորութիւն»
այդ հատուածներուն մաս հակազդեցա-
լիւններու տեղի տուաւ. այդ միութիւն-
ներուն անգամները եւ նախկին Պոլսեցի-
ներ յանձնառութեան, առընչութեան ի-
րենց պարտադրուած բաժին մը նկատեցին
հրաւերը. պարտադրուած, ուրեմն մեր-
ժեթի, վերապահութիւն եւ յետին մտա-
ծումներ արբեցնող:

Արդարեւ, ինչպէ՞ կը բացատուի երե-
ւոյթը որ գերմաներէն գրուած, տասնամ-
եակներէ ի վեր մէկէ աւելի անգամներ
հայերէնի, ապա նաեւ ֆրանսերէնի
ու բազմաթիւ լեզուներու քարգ —
մանուած հատորի մը քրքրեմը քարգ —
մանութեան ներկայացումը կ'ըլլայ Փա-
րիզի մէջ: Ո՞ր փարիզահայը որ այդ
գիբբը կարգաւ ուզած էր, պիտի սպասէր
քրքրեմի հրատարակութեան:

Այս հարցականները ծագեցան Զարա-
ֆօյուի հետ հանդիպումը այնքան փու-
րացանութեամբ պատրաստող Հայերու
մտքին մէջ: Եթէ այո, ի՞նչ պատասխան
գտան:

Կարելի է երկարել հարցումներու շար-
քը. երեւոյթը պարարտ եղաւ Եւայն հա-
մար: Սակայն, ամէնէն հետաքրքրականն է
տեսնել որ Ֆիլիւրանի, գորութեանակն
ընթերցողի, ունկնդիրի, դիտողի մեր
համբարը նոր տարածքներ նուսնած է,
հասնելով մինչեւ Պոլս...:

ՆՐՄԷՆՓՐԷՍ

(Յունիս 19 / 20)

ՀԻՒԼԵԱԿԱՅԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՆԹԻՒՄԻՆԸ ԿԸՆՕՄԻՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծամորի հիւլէականը առժամա-
բար կը փակուի Յունիս 20-ին: Ըստ
կայանի փոխ-տնօրէն Սլաւիկ Դանիէլ-
անի, եթէ անակնկալ խոչընդոտներ չը-
նային, այդ թիւաւանի կը սկսին նա-
խազգուշութեան եւ վերատրուութեան
ինչպէս նաեւ անհրաժեշտ նիւթերով
ապահովման ուղղուած աշխատանքները:
Ուժանիւթի նախարար Գաբրիլ Մար-
տիրոսեան նշած է որ Հանրապետու-
թեան մէջ կը պահպանուի երկարակա-
նութեան մատակարարման սովորական
եղանակը եւ ընկալութեան համար զգա-
լի չըլլար կայանին փակումը:

ԿԻՐԱՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Հայաստանի երկրաշարժէ պաշտպանու-
թեան ազգ. Ծառայութեան ղեկավար
լաները Յունիս 19-ին, տեղական ժա-
մով 17-37-ին երկրաշարժ արձանագրե-
րած են: Ցնցումներու որպէս վերնա-
կեղծուն յայտարարուած է Գառնիի
չընկալը: Ուժանիւթիւնը եղած է 3-4
բալ:

«ՎՐԱՍԱՆ» ՀԱՅԵՐԷՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ ՏՊԱՔԱՆԱԿՈՎ ԵՐԿՐՈՐԻ

Թիֆլիսի մէջ հրատարակուող «Վրաս-
տան» հայերէն թերթը տպագրանակով
երկրորդ տեղը կը զբաղէ Վրաստանի
զանգուածային լրատուութեան միջոց-
ներու շարքին: Անոր տպագրանակը հա-
մար է երեք հազարի: Ծառայութիւնը
գլխաւոր խմբագիրը՝ Վան Բայրուրը-
եան նշած է որ տպագրանակը այս տա-
րի աւելցած է 1000 օրինակ, մինչ պա-
հանջը կը շարունակէ մեծնալ, յատ-
կապէս հայահոծ ընկալալարքու մէջ,
ինչպէս՝ Թիֆլիս, Բաթում, Արաբաքաղ,
Երեւանից, Տալլիս եւլն.: «Վրաստան»
կը սկսնակներուն մէջ յատկապէս տեղ
կուտայ Հայաստանի եւ Արցախի իրա-
դարձութիւններուն: Վ. Բայրուրեան
լոյս յայտնած է որ գալ տարի թերթը
լոյս կը տեսնէ շաբաթը երկու անգամ:

(Շաբ.ը կարդալ Գ. Էջ)

Ի ՅՈՒՍՏԱԿ

Պր. Թադևոս Փէշարմալճեան իր մօր Չարգէլ Փէշարմալճեանի (Ճեռայ՝ ձիկէր-Լան) մահուն առթիւ 1150 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջին»:

ՅԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԵՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱՆԲ

ՓԱՐԻԶ. - Տիկին Գայեանէ Գարոյեան 200 Ֆր.:

(Շար. Ա. Էջէն)

Հողութիւնները ոչ միայն յաւակն ծանր են, այլև անօգուտ: Ան աւելցուց թէ իրենք որոշած են անաչառ ու վճռա- կամ ընդդիմութիւն մը հանդիսանալ:

Իսկ Ֆ. Պայրու թերահաւատութիւն յայտնեց առաջադրուած նպատակներուն եւ լուծումներուն յանդէպ կառավարու- թեան կարողութեան: Քննադատեց յառ- կապէս տասնեակ հազարաւոր դաղթա- կաններու օրինալիճակը կանոնադրելու տրամադրութիւնը, առարկելով որ ա- տիկա դուռ պիտի բանայ դաղանի, ոչ օրինաւոր դաղթականութեան նոր ա- լիքի մը:

« Գունաւոր » հակադրեցութիւններու դիտարկը կը պատկանի նախկին Ներ- քին նախարար Ժ. Ա. Տըպրէի. ան ը- սած է թէ այն ապաւորութիւնը ունեցած է որ եկած է Զօրքո-ժողովէն ու ինչ որ ձախորդ ընթացք ունէր իրմէ առաջ, պի- տի սրբազրուի:

Համայնալար դէմքերէն որոնք դժգոհ են յատկապէս նուազագոյն աշխատա- վարձքին անբաւարար նկատուած յաւե- լումով, ամէնէն խիստ կեցուածքը ունե- ցած է Մ. Կրէմլէյ. ան ըսած է որ դէմ պիտի քուլարկէ կառավարութեան ծրա- դիրքին, որովհետեւ ճիշդ ուղղութեան վը- ռայ չէ վարչապետին ճառը:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՂՃԵՐԻՈՅ հարաւ - արեւմտեան չըր- ջանին ձուագա դիւզին մէջ խաճախան- ներու խմբակ մը նոր սպանութիւններ գործած է. 15 դիւզացիներ որոնց մէջ են Երեք կիներ եւ վեց անչափահասներ, խեղ- դամահ եղած են: Մամուլը հաղորդումի մը համաձայն գիւղը մահուան սպառնա- լիք տեսցած էր որպէսզի չմասնակցի Յունիս 5-ի ընտրութեան: Յունիս 19-ին ալ մայրաքաղաքին շարժանկարի մէկ սը- բանին մէջ պայթած ուռմբ մը պատճառ եղած է երկու հոգիի մահուան ու քսան վիրաւորներու:

ԳՈՂՈՐՍՏՈՅԻ Տէնվըր քաղաքին մէջ Յունիս 20-ին կը բացուէր ամէնէն ճար- տարարուեանականացած եօթը երկիրնե- րու վեհաժողովը որ կը տեսէ մինչեւ Յու- նիս 22: Առաջին անգամ ըլլալով Ռուսաս- տանի նախագահը կը մասնակցէր որպէս լիբնալ գործընկեր, ու թի բարձրացնելով անդամներու թիւը:

ԺԱՆ - ՅՐԱՆՍՈՒՍ ՌԷՎԷԼ, լրագրող ու փիլիսոփայ, 73 տարեկան, Ֆրանսական ակադեմիային անդամ ընտրուած է: Հե- դինակ է աւելի քան 25 հատորներու:

ԿԱՐՄԻՐ ԽՄԵՐՆԵՐՈՒ ցեղասպան պա- րագլուխին Փոլ Փոթի անձնատուութեան մասին իմեքական ձայնասփիւռին լուրե- րը մեծ վերապահութեամբ կ'ընդունուին Փնոմ Փէնի իշխանութիւններու կողմէ: Վարչապետներէն Նորոտոմ Ռանարիա ըսած է թէ ի վիճակի չէ անոնց վաւերա- կանութիւնը հաստատելու:

ԿԻՆՄԻՆ պաշտօնապէս հաղորդած է որ Նախագահ Ելցին պիտի չմասնակցի Յուլիսին Մաթրիտի մէջ կայանալիք ՕթՄԱՆ-ի վեհաժողովին: Անոր օրակարգը յատկացուած պիտի ըլլայ կազմակերպու- թեան ընդլայնումի նիւթին:

ԹՈՒՐԻՔԻՈՅ հարաւային ափին վրայ, Անթալիայի մօտ որ գրօսաչրջական գօտի է, երկու դերմանացի գրօսաչրջիկներու դիակները գտնուած են: Ոստիկանութիւնը յայտնած է թէ սպաննուած են իրենց դը- խուն ստացուած փամփուշտներով:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՓԱՐԻԶ Գրական - Մշակութային յանձնախումբ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Յակոբ Պալեանի «Բնօրհնում»ը ԳՐԻԳՈՐ ՊԸԼՏԵԱՆԻ «Սեմեր» հատորին - 1997 - Երկուշաբթի, Յունիս 23, Երեկոյեան ժամը 20-30-ին Հայ Մշակոյթի Տան Տիգրան Եւ Զարուհի Տէմիրեան, սրահը 17, rue Bleue, 75009 PARIS M° CADET Դասախօսութիւնը կը սկսի որոշակաւ ժամուն:

ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ ՀԱՆԴԵՍ Կապոյտ կոչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկան շնորհակալական հանդէսը SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot, Métro : Richelieu - Drouot (MAIRIE) Յունիս 29, Կիրակի, ժամը 3-էն սկսեալ: Վիճակահանութեան տոմսեր ծախու են աշակերտներուն մօտ: Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire : N° 55935

L'Ecole TARKMANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux organise SA PREMIERE FÊTE CHAMPÊTRE Dimanche 29 Juin à partir de 12 h. dans les jardins de l'Ecole 19-27, Sentier des Epinettes, Issy-les-Moulineaux animée par le chanteur SOUREN et son orchestre Buffet : Spécialités arméniennes. Stands de jeux - loteries - attractions - surprises... Entrée gratuite Venez gagner un week-end à Eurodisney pour 4 personnes

SETRAK le "JEANER" Le Jean est un fait historique SETRAK perpetue cette grande tradition du Jeans de qualité qui reste dans toutes les mémoires. (Image of a man and a pair of jeans)

Ceux qui ont assisté au précédent ont déjà retenu leurs places, ceux qui ont raté le précédent vont se précipiter pour retenir leurs places, nous irons tous au dîner dansant de l'Association Ste Croix animé par l'Orchestre Spitak le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30 au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne) (Bd de la Gare, à la sortie du R.E.R.) Repas oriental • Ambiance familiale • Accueil chaleureux Réservez dès maintenant votre soirée Participation aux frais : 200 F. Réservations: 01. 44. 59. 23. 50 (Paroisse) ou 01. 45. 69. 25. 60 (Tamaris)

UGAB — UGAB — UGAB — UGAB — MARSEILLE SOIREE Greco-Arménienne Le Samedi 28 Juin à 20 heures au son du bouzouki Spécialités grecques et arméniennes animée par le chanteur YANIS Réservez dès maintenant votre soirée Réservez au : 04. 91. 22. 10. 45 327, Bd Michelet, Marseille 9° UGAB — UGAB — UGAB —

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE Fête Champêtre La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une buvette. Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA» En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

CAMP ITINERANT EN ARDECHE Pour son camp itinérant qui se déroulera cette année en Ardèche du 8 au 29 Juillet, la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphonez au : 01. 48. 24. 46. 57. CENTRE DE VACANCES DE BELLEFONTAINE Pour son séjour du mois d'août qui se déroulera du 30 juillet au 23 août, à la colonie de Bellefontaine (Jura), la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphonez au : 01. 48. 24. 46. 57.

COLONIE DE VACANCES à SAINT-GERVAIS-LES-BAINS L'Association SIPAN des Arméniens catholiques des France organise cet été un séjour de colonie de vacances dans sa superbe propriété «Résidence Sipan» sise à Saint-Gervais-les-Bains (Haute-Savoie) à 15 kms de Chamonix, pour les enfants de 6 à 12 ans, du 2 au 22 juillet. Les dossiers d'inscription peuvent être retirés auprès de nos paroisses ou demandés au Secrétariat de l'Association. 10 bis, rue Thouin, 75005 PARIS. Tél. : 01 40 51 11 90, du lundi au vendredi, de 14h30 à 18h30.

ՀԱՅԻՍՏԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPİK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01.47.70.86.60 FAX : 01.48.00.06.70
C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5.00 F.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԵ ՄԻԱԲԵՍԱՆ (1925-1957)

72e ANNEE — N° 19.142

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՃԱԿԱՏ

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ, ԱՄՆ-ՈՒ
ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ
ՆԱԽԱԳԱՀՆԵՐՈՒՆ
ԼՈՒԾՈՒՄԸ
ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԿՆՃԻՌԻՆ

ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ա

ՏԵՆՎԻՐ

Յունիս 20 / 23

ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԲՈՂՈՔԸ

«Նոյեան Տապան» լրատուական գործադիր թիւի կողմէ «Ինքնորոշման փոփոխման գործընթացը» լուրին հարցրուած էր երբ Հայաստանի ներքին եւ Ազգ. Ազատագրութեան նախարարութիւնները որոշակաբար տնօրէն՝ Տիգրան Յաթիւնեանը, գլխաւոր խմբագիր՝ Գայանէ Առաքելեանը եւ թղթակից՝ Ժաննա Սիմոնեանը հրաւիրած են պարզաբար լրատուական աղբիւրը, ինչ որ վերած են: «Նոյեան Տապան» լրատուական կայանի 19-ի միջոցաւ գործադիր թիւի կողմէ հարցը, Յունիս 20-ին ալ գործադիր թիւի աշխատակիցները Ա. Սախաբով շինարարութիւնը չենքին մէջ մամուլի առջիկա մը տուած են դատաւարութեան մամուլի վերոյիշեալ նախարարութիւններուն կողմէ իրենց վրայ գործուած ճշմարտութիւնը եւ չենքին որ ալ ըլլան ի գործ դրուած միջոցներ իրենք մտաւոր են յարգելու լրագրական դաղատարութեան սկզբունքները: Այս պատասխարին կապակցութեամբ յայտարարութիւններ հրատարակած են «Նոյեան Տապան»-ը եւ Հայաստանի Մամուլի Ազգային Ակումբը:

Մ. ԵՐԼՄԱԶ ՊԻՏԻ ԿԱԶՄԷ ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս կը սպասուէր, Թուրքիոյ Հանրապետութեան նախագահը Էրզրումի հրատարակչին կողմէ նոր կառավարութիւնը կազմելու պաշտօնը յանձնեց «Մայր Հայրենիք» կուսակցութեան պարագլուխ Մեսութ Երզնազի: Ան խոստացած է ինքնին կազմել նոր կառավարութիւնը եւ վստահութեան քուէ ստանալու ապահովութիւնը յայտնած: Համախոհութեան նոր տարրերակի մը համար ան զիջած է «Արզար Ուղի» կուսակցութեան պետ Թ. Չիլլիբի: Կը սպասուէր որ յաջորդաբար մասնակցութեան հրաւիրէր Պ. Էճէ-վիլին (Ժողովրդավար ձախկողմեան կուսակցութիւն) ու Տ. Պալաթը (Հալք կուսակցութիւն), հակառակ անոր որ այս վերջինը գործակցութեան շատ տարածաշրջանը չէր թուեր:

ԱՄԵՐԻԿԱ - ԵՒՐՈՊԱ ՃԱԿԱՏՈՒՄ

Աշխարհի ամէնէն հարուստ եօթը երկիրներուն վրայ այս անգամ աւելցած էր Ռուսաստան, նոյնիսկ կիթ Ելչին չմասնակցեցաւ բոլոր նիստերուն: Ըստ սովորութեան բոլոր կողմերը գոհ են, թէ եւ լուրջ ճակատում մը գոյութիւն ունեցած է ամերիկեան եւ եւրոպական բարձրագոյններուն եւ մասնաւոր մտայնութիւններուն միջեւ: Գլխիցն կը յոխորտայ եւ կ'ուզէ ամերիկեան մոտէլը պարտադրել բոլորին, այսինքն գլխաւորաբար եւրոպացիներուն: Եթէ չէ յաջողած քառու պայմանագրումը (Կոլիտի, գլխաւոր ներքառու պարտադրել Շիրաքի, Քոնչի եւ Փրաքի որոնք վճարուած մեթոտ են ծախուել նախագահին կազմակերպած ուշադրել երկրորդին համար աչք անհելով զիւնանգրտական միջազգայ մը, ամերիկեան անսահէտն է, սակայն, որ անց գտած է երբայակիչ յայտարարութեան մէջ ինչ կը վերաբերի շրջապատին: Այս կէտն է որ ամէնէն աւելի վիճարանութեան նիւթ դարձած է, բայց Ուաշինգթոն յաջողած է ջնջել տալ որեւէ թուարկուած ակնարկութիւն կազմելու նուազումը եւ այլ նման նիւթերու: Եւրոպացիք կ'ուզէին որ մինչեւ 2010 ընտանալին կազմ արձակումները նուազին 15% համեմատութեամբ, ինչ որ Ամերիկա մերժեց, մտահոգուած ճարտարարուեստական հարցերով:

ՅԱՐԶԱԿՈՒՄ ՊՐԻՍԷԼԻ ԹԻՔԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՎՐԱՏ

Պրիւսիայի Թրքական դեստանատան վերայ Յունիս 21-ի կանուխ ժամերուն ուսումը նետուած է անցնող ինքնաշարժէ մը, պատճառ դատարար Նիւթական վրնասի: Առաւելաբար տուած են շրջակայ շինքերը որոնց ազակիները կողմուած են, եւ ինչ: Լրատու սպասարկութիւններու համաձայն արարքին պատասխանատուութիւնը ստանձնած է «Գուրգէն Եանիբեան» կոչուած խումբը: Թուրք մամուլը կը գրէ թէ Անգարա քանիցս զուշացուցած էր պատկան իշխանութիւնները անարեկիչական հաստատական արարքի մը ուղղութեամբ, բայց անոնք պէտք եղած կարեւորութիւնը չէին տուած:

Գլխիցն շատ գոհ ըլլալով տնտեսական իր քաղաքականութեան կ'ուզէր որ Եւրոպա իւրացնէ նոյն քաղաքականութիւնը, բայց Շիրաք չեղանց որ Ֆրանսա-Պրանսո է եւ Եւրոպա չի կրնար հետեւիլ ամերիկեան օրինակին: Եւրոպայի մոտէլը «Շուկայի ընկերային անտեսութիւն մըն է» եւ չուզեր կիրառել ազատական անտեսութիւն մը որ սահման տանալ այդ ուղղութեամբ քանի այդ քաղաքականութիւնը տուած է իր դրական արդիւնքները գործադրութեան (4,8%) պիտուէի եւ այլ մարդերու մէջ: Ազատական տեսակէտն այն է որ աշխատավարձերը պէտք չէ օրէնքի ենթարկուին, ոչ ալ պաշտօնագրողութեանը, պէտք է նուազեցնել ընկերային ապահովումը:

Պեթիոյ Հայերու Միութիւնը յայտարարութեամբ մը մերժած է վերագրումները:

ընդամուլ իշխան Զաքարեան նշանակուած է Մշակույթի, Երիտասարդութեան հարցերու եւ Մարզանքի նախարարի կցորդ: Վարչապետին մէկ այլ որոշումով Անահիտ Թարխանեան նշանակուած է տեղեկատուութեան եւ գրահարատարակութեան վարչութեան պետի կցորդ: Վարչապետի օգնական նշանակուած է Նանէ Աւետիսեան:

Զ. Բագրատեանի կառավարութեան մէջ վարած է Ուսանիլի նախարարի պաշտօնը, իսկ 1995 Օգոստոսին ի վեր Արգիւնաբերութեան նախարարի Ա. կցորդն էր:

Վերոյիշեալ լրատուութիւնը լոյս տեսած է նաեւ «Ռեպուպլիկա Արմենիա» ուսերէն թերթին մէջ. այս առթիւ Ռուսաստանի Արտաքին նախարարութիւնը յայտարարութեամբ մը հանգէս գալով դատաւարած է գործակալութեան առումը քայլը, նշելով թէ Ռուսաստան որպէս Միջին Արեւելի կողմ, կը գտնէ որ զարարական հարցին կարգադրութեան ուղղուած ներկայի բանակցութիւնները պէտք է վարուին ամենայն գաղտնապահութեամբ եւ թէ այսպէսով կը պարզուի թէ անձանց որո, ուժեր այդ գաղտնիքները լոյս տակ բերելով կը փորձեն խոչընդոտել անոնց յաջողութեամբ պատկուածը:

ԸՍՏ Վ. ՍԻՐԱԳԵՂԵԱՆԻ ՀՀԵՆ ԻՐԵՆ ՊԵՏՔ ՈՒՆԻ

Երեւանի քաղաքապետ Վանօ Սիրաղեղեան կը նկատէ որ, ինք այն անձնաւորութիւնն ու քաղաքական գէճքն է որուն պէտք ունի ներքաշին ՀՀԵՆ, եւ ինք է որ կրնայ հորացնել անոր կազմակերպութիւնն ու վերականգնել վարկը: ՀՀԵՆ վարչապետութիւնը «Հայք»-ին տուած հարցազրոյցին (Յունիս 19) մէջ անդրադառնալով եւր Շարժումին այսօր տկարացած ըլլալու երեւոյթին, ան ըսած է. — «Չյաւանկեմով փրկչի դերին, գտայ, որ իրօք այսօր եւ պէտք եմ կուսակցութեանը, որ այսօր իմ կարիքը կայ»: Միանգամայն նշելով թէ կուսակցութեան վարչութեան նախագահի պաշտօնի մին յաւանկաւորը, երաւարդ Եղորեանի հետ գաղափարական որակ տարակարծութիւն չունի, Վ. Սիրաղեղեան շեշտած է ի մէջ այլոց, որ իր թեկնածութիւնը նպատակաւորաբար է նաեւ այն հանգամանքով որ ինք իր ձեռքին տակ ունի ազմիքաւորապէս իշխանութեան լծակներ, ինչ որ այսօր վարչութեան նախագահին անհրաժեշտ է ունենալ:

ՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

Վարչապետ Ռուպէր Բոչարեանի ու

վութիւնը, մեծ հատուցումներ չընել գործադրողներուն եւ այն առեւն աշխատանք կ'ըլլայ եւ ամէն ինչ լաւ կ'ընթանայ: Մեկնելով իր այդ փայլուն վիճակէն, Գլխիցն դառնաւ տուած է բոլորին, նաեւ ձախուի առեւտրական իր յանդուածներուն համար:

Հասարակաց յայտարարութիւնն ալ հոգեւոր խօսքերու սահմանը չանցնելը: «Ռեթ»-ը կոչ մը ըրած են «նոր ընկերակցութեան» մը համար հիմնուած Ափրիկէի գարգացման ազատական մօտեցումի մը վրայ: Բայց եւ այսպէս ոմանք չեն ծածկած իրենց յոստախարութիւնը (Սանթէր, օրինակ, Եւրոպայի Յանձնախումբի նախագահը): Շիրաք եւ Քոնչ քանիցս արտայայտուած են զէմ զնելով մանաւանդ ամերիկեան պարտադրանքներուն:

Ք Ա Ն Ի Մ Ը Տ Ո Ղ Ո Վ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԵՐԵՐԸ, նաեւ Մշակույթի եւ Հարցադրակցութեան նախարար, Գաթիլին Թրոթման յայտնեց թէ ընտանեկան նպատակներու ջնջումը այն ծնողներու որոնք ամական 25 հարկ ֆրանքին աւելի եկամուտ ունին չի վերաբերել անոնց որոնք երկու գումարէն աւելի ունին:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՍԵՌԱՅԻՆ շահագործումի հարցին կապակցութեամբ բանալէճ մը ծագած է Ֆրանսայի մէջ, իրբեւ հետեւանք շրջորդ ձեղադրեալի մը անձնապատկերին: «Աստ 71» մկրտուած գործողութիւնը որ քանի մը հարկը հոգի քննութեան տակ առնել տուած է, ըստ ոմանց, հարկ եղած գաղտնապահութեամբ չէ կատարուած եւ գործողութեան «մետիականացումը» պատճառ եղած է սուր ազդեցութեան անոնց մօտ որոնք խնդրոյ առարկայ են: Անձնապահ եղած ուսուցիչի մը ընտանիքը բոլորը ներկայացուցած է դատարանին առջեւ:

ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ

ՀԱՆԴԵՍ

Կարոյս Սաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկերջի հանդէսը՝

SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot, Métro : Richelieu - Drouot (MAIRIE)

Յունիս 29, Կիրակի, ժամը 3-էն սկսեալ: Վիճակահանութեան տոմսեր ծախու են աշակերտներուն մօտ:

ՀԱՅ ԱՂՔԱՍԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ ՀՐԱՒԷՐ

Հայ Աղքատանամ Ընկերակցութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը այս տարի տեղի կ'ունենայ Չորեքշաբթի, Յունիս 25, ժամը 20-30-ին Ընկերակցութեան կեդրոնը 77, rue La Fayette, 75009 Paris

Անդամներէն կը խնդրուի ձեռագրակազմել:

Concert Exceptionnel

Lundi 30 Juin à 20 heures 30

organisé par le CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP

violon : **Astrik VARDANIAN** (Erevan) **Saténik KHOURDOIAN** (Marseille)

au piano : **Anait SEREKIAN**

Professeur : Jean TER-MERGUERIAN

Beethoven — Brahms — Sarasate — Saint-Saens — Wieniawski — Dvorak — Khatchatrian — Komitas.

Salle du Centre Culturel : 339, avenue du Prado, 13008 Marseille Tél. : 04. 91. 77. 84. 70.

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

Fête Champêtre

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une buvette.

Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA» En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

CAMP ITINERANT EN ARDECHE

Pour son camp itinérant qui se déroulera cette année en Ardèche du 8 au 29 Juillet, la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

CENTRE DE VACANCES DE BELLEFONTAINE

Pour son séjour du mois d'août qui se déroulera du 30 juillet au 23 août, à la colonie de Bellefontaine (Jura), la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ

Յ-ՐԴ ՀԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

ՅՈՒԼԻՍ 19 — ՕԳՈՍՏՈՍ 4 ՊԵՅՐՈՒԹ — ԼԻԲԱՆԱՆ

Քաջակերուած Համազգայինի կողմէ կարգադրուած առաջին եւ երկրորդ մշակութային համախմբումներու յաջողութենէն, ուրախութեամբ կը յայտարարենք որ երրորդ համախմբումի արձանագրութիւնները սկսած են:

Համախմբումի մասնակցութիւնը բաց է դանազան երկիրներու մշակութային ազդեցութեանց տակ մեծցած հայ ուսանողներուն, քուէժական եւ համալսարանական:

Անցնող տարի 50-է աւելի հայ ուսանող եւ ուսանողուհիներ իրենց մասնակցութիւնը բերին երկրորդ համախմբումին: Մասնակցողները եկան Ամերիկայէն, Գանատայէն, Աւստրալիայէն, Ֆրանսայէն, Անգլիայէն, Իտալիայէն, Պուլկարիայէն, Կիպրոսէն, Սուրիայէն, Լիբանանէն:

Մասնակցողները պիտի վայելէն Պէյրութի Ն. Փալատեան ձեռնարանի բնակարանային լրիւ յարմարութիւնները: Ձեռնարանը օժտուած է զով — օղեայ սրահներով, սենեակներով եւ մարզադաշտով:

Երկու շաբաթ աւելոյ այս համախմբումին համար մշակուած է յայտադրուած որ կը պարունակէ մասնազէտ դասախօսութիւններ, կրթութիւն, դրական, գեղարուեստական եւ պատմական նիւթեր, վիճարանական ասուլիսներ, ծովեզրեայ պտույտներ, եւ այլն:

Մշակութային այս համախմբումը բացառիկ առիթ մըն է հայ երիտասարդութիւնը իրար ծանօթացնելու, ընկերանալու թիւնը իրարու ծանօթացնելու, ընկերանալու եւ ջերմ հայկական միջոցորտ մը ապրելու:

Արձանագրութեան համար դիմել՝

Փ Ա Ր Ի Ջ

Տիկին Մարի Սուքեան 01 48 78 76 88
Տիկին Հուրիկ Պաղտասարեան 01 42 29 10 24

Լ Ո Ն Տ Ո Ն

Տիկին Մելլա Թեմուկեան
37, Holand Villas Road
London W148 DH — ENGLAND
Tél. : 0171 60 38 452

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS
SIRET: 51027317 A R. C. Paris
Commission paritaire : N° 55935

UGAB — UGAB — UGAB

UGAB — MARSEILLE

SOIREE

Greco-Armenienne

Le Samedi 28 Juin à 20 heures

au son du bouzouki

Spécialités grecques et arméniennes

animée par le chanteur YANIS

Réservez dès maintenant votre soirée

Réservation au : 04. 91. 22. 10. 45

327, Bd Michelet, Marseille 9^e

UGAB — UGAB — UGAB

Université d'Eté d'Etudes Arméniennes

Le HOM (Hay Oknoutian Mioutiou) de la Côte Est des Etats-Unis organise une université d'été d'études intensives arméniennes dispensées en langue anglaise, de 3 semaines, destinée aux jeunes étudiants de niveau universitaire, âgés de 18 à 25 ans et diplômés d'études secondaires.

Date : du 20 juillet au 9 août 1997

Lieu : Université Bradford — à Bradford (Massachusetts)

Direction : M. Barlow Der Mugrdchian
Professeur du programme d'études arméniennes à l'Université d'Etat de Californie à Fresno.

Programme

Langue	Musique
Histoire	Cinéma
Littérature	Danse
Histoire de l'art et autres...	

Conditions :

- Hébergement pris en charge par le HOM Côte Est;
  - Frais d'inscription, non remboursables, 350 USD, en plus des frais de voyage à la charge du participant.
- Places limitées : S'adresser à la CBAF.
Tél. : 01. 48. 24. 46. 57.

COLONIE DE VACANCES à SAINT-GERVAIS-LES-BAINS

L'Association SIPAN des Arméniens catholiques des France organise cet été

un séjour de colonie de vacances

dans sa superbe propriété «Résidence Sipan» sise à Saint-Gervais-les-Bains (Haute-Savoie) à 15 kms de Chamonix, pour les enfants de 6 à 12 ans,

du 2 au 22 juillet.

Les dossiers d'inscription peuvent être retirés auprès de nos paroisses ou demandés au Secrétariat de l'Association, 10 bis, rue Thouin, 75005 PARIS.

Tél. : 01 40 51 11 90, du lundi au vendredi, de 14h30 à 18h30.

Ceux qui ont assisté au précédent ont déjà retenu leurs places, ceux qui ont raté le précédent vont se précipiter pour retenir leurs places, nous irons tous au

dîner dansant

de l'Association Ste Croix

animé par l'Orchestre Spita k

le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30

au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne) (Bd de la Gare, à la sortie du R.E.R.)

- Repas oriental
- Ambiance familiale
- Accueil chaleureux

Réservez dès maintenant votre soirée

Participation aux frais : 200 F.

Réervations: 01. 44. 59. 23. 50 (Paroisse) ou 01. 45. 69. 25. 60 (Tamaris)

ՅՈՐԴԵՐԱԲԻ
ՅՈՒՆԻՍ 25
MERCREDI
25 JUIN
1997

ՀԱՐԱՇ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01.47.70.86.60 FAX : 01.48.00.06.70
C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5,00 F.

ՀԻՄՆԱԳԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԵ ՄԻԱՔԵԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

72e ANNEE — N° 19.143

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ՆՈՐ ՕՐԱԹԵՐԹ ՄԸ՝
ԱՋԱՏ, ԱՆԿԱՆ, ՄԻԱՑԵԱԼ
«ՀԱՅՈՑ ԱՇԱԽԱՐՀ»

Յունիս 17-ին առաջին թիւը լոյս տեսած է նոր օրաթերթի մը՝ «Հայոց Աշխարհ»-ի որ կուզայ փոխարինելու Հ.Յ.Դ. մամուլին քաղաքական զարգացումներու հետեւանքով փակուած անունները՝ «Երկիր»ը, «Ազատամարտ»ը եւլն։

Թերթը լոյս կը տեսնէ զլրաւոր խումբով ունենալով Գաղիկ Միքտեանը։ Անի 3000 տպագրանակ։ Առաջին թիւը հրատարակուած է 16 էջով, ինչ որ, վրասի թէ սովորական ծաւալին կըրկնապատին է։ Ամբողջութեամբ խորհրդարանին «ուղղագրութեամբ» է։

նախարարները այս տարուան շրջանաւարտներուն յանձնած են իրենց վկայագիրները ու ենթասպայի կոչում տուած անոնց։ Զօրահանդէսին ներկայ գտնուած են զեսպաններ, զինուորականներ, պաշտօնական զէմքեր, եւայլն։ Պաշտպանութեան նախարար Վ. Մանուկեան ըսած է. «Եղածի պայմաններու մէջ մեր ժողովուրդը կարող է հանգիստ բնէ»։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ՏԻՆՎԼՐԻՆ ԵՍԵ ՇԻՐԱՔ ՆԻՆՆՈՐԵ անցաւ, ուր ՄԱԿ-ի անդամ 185 երկիրներէ 60 պետական ղեկավարներ երկրորդ վեհաժողով մը դուժարած էին օրակարգ ունենալով Երկրագունտը։ Շիրաք առաջարկեց որ 1998-ի սկիզբը միջազգային ժողով մը դուժարուի Փարիզ, չուրը պաշտպանելու համար։ Ան իր ելուցքին մէջ շեշտած է այն մեծ վտանգը որ կը սպառնայ մարդկութեան անյշ ջուրի պակասին հետեւանքով, թիւրքիստ է նաեւ որ ՄԱԿ-ը յանձնառութիւնն առնէ ընդհանր ջուրի կարելիութիւնն ստեղծելու՝ երրորդ աշխարհին, ի մասնաւորի Արիւիկէի համար։ Անտան ալ նիւթ եղած է, քանի աճէն տարի 11,3 միլիոն հեկտար անտառ կ'անհետանայ։ Ամերիկացիք դոճ չեն մնացած Շիրաքի «յարձակողական» ոճէն, մինչ Եւրոպացիք դատապարտած են Միացեալ-Նահանգներու թշնամական զիրքը մթնոլորտի եւ աղաւկանութեան դարմաններու միջոցներուն դէմ։

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 25-Ի ՆՈՐ ԴԱՏ

Յունիս 23-ին սկսած է Սեպտեմբեր 25-ի նոր դատ մը որուն ամբաստանեալն է Արսէն Եղիազարեան։ Ան կ'ամբաստանուի զանցուածային անկարգութիւն գործելով։ Դատին կը նախագահէ Համլետ Գէորգեան։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԱՇԱԽԱՏՈՂՆԵՐԸ 3 — 4 ԱՄԻՍԷ Ի ՎԵՐ ՉԵՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

Ֆինանսներու եւ անտեսութեան նախարար Ա. Գարրինեան յայտնած է թէ հիւանդանոցներու մէջ աշխատողները աւելնէ 3 — 4 ամիսէ փ վեր աշխատավարձը չեն ստացած. պատճառը պիտոճէի եկամուտները հատուցելու դժուարութիւններն են։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՅԱՆՏԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԹԻՒԼ ՅԱՒԵԼՈՒՄ ԱՐՁԱՆԱԳՐԱԾ

Այս տարուան Յունուար — Ապրիլ ամիսներուն արձանագրուած է անտեսական յանցագործութեան 149 դէպք, ինչ որ 1,4% համեմատութեամբ աւելի է նախորդ տարուան տուեալներէն։ Արձանագրուած է ծանր յանցագործութեան 51 դէպք (1996-ին՝ 47), պետական ինչ-չորու իւրացման՝ 50 (1996-ին՝ 26), մեծածաւալ իւրացումի՝ 32 դէպք (1996-ին՝ 20)։ Կարժէ նշել նաեւ որ 1995-ին մեծ համեմատութիւններու հասած անտեսական յանցագործութիւններու թիւը, 1996-ին որոշ նահանջ արձանագրուած էր։

1700-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ ՆՈՐ ԳՐՈՇՄԱԹՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան նախարարութիւնը եւ Հայաստանի Գլխաթեթիւններու Միութիւնը միասնաբար հրատարակ հանած են Հայաստանի բերրիւնն ապահովելու 1700-ամեակին նուիրուած շարքի հերթական զբոսաշրջութեան տպագրուած են Անդրիա։ Շարքին պատրաստութեան նպատակն է 2001 թուականին Ֆրիլիթիտական մեծ ցուցահանդէսի մը կազմակերպումը՝ 1700-ամեակի թիւնայով։

Մ. ԵՐԼՄԱԶ դժուարութիւններու կը բարի կարգերու համար իր կառավարութիւնը եւ այնքան ապահով չի թուիր որ յաջողի եւ վտահոլութեան քուէ ալ ստանայ (550-ի կէսը)։ Ըստ դէտեքու, Երկրագ զոր կապերը մահմետական կըրօնական խմբակցութեանց հետ ծանօթ են, երկու միջոց ունի յաջողելու համար։ Քեմալական շրջանակները (քաղաքային թէ զինուորական) կ'ուզեն որ դատական աջի երկու կուսակցութիւնները (Մայր Հայրենիք եւ Արդար Ուղի) զինակցութիւն մը կըրեն, բայց երկու պարագայներուն փոխադարձ ատելութիւնը արգելք եղած էր նման կարգադրութեան մը, անցեալ շնորհ։ Ձեւէր կըրկընաճ է թէ արժանազոր չէ։ Աւելի հաւանական կը նկատուի Երկրագ շուրջ իտալիկներու համախմբում մը, ուր գտնուին Մայր Հայրենիքի կողքին Էճէվիթի եւ Պալաթի (խորհրդարանական ձախ) կուսակցութիւնները։ Եթէ Երկրագ ձախուղի, Տէմբէլ ստիպուած է կըրկըն Ձեւէրը եւ նշանակել։ Եթէ այս վերջինն ալ չյաջողի, կը մնայ բանակը որու համբերութիւնը, կը գրէ Ֆիլիպոս-ի աշխատակիցը (Յունիս 24) պէտք չէ շարաչար դորձածել։

ԱժԵՐԻՈՑ Փրկութեան Իսլամական ձեռնարկ ղեկավարին՝ Ապաթի Մատանիի երկու տղաքը երկուսական տարի բանտարկուիլեան դատապարտուած են Տիւնէլ-տորքի դատարանին կողմէ ոճրային կազմակերպութեան մը որպէս անդամ։ 1993 Մարտին ի բացակայութեան մահուան դատապարտուած էին Այթիբիա, Այթէի օդակայանին ոճրափորձէն ետք (1992 Մարտ, 9 մեռեալ)։

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՍԵՌԱՅԻՆ շահագործումը հարցը կը շարունակէ մեծ աղմուկ հանել Պրանսայի մէջ եւ խուճապ ալ ըստեղծուած է օդափոխութեան կայաններու մէջ, ծնողները շատ մտահոգ ըլլալով։

Հասցնէ մարզի վեց բնակավայրերը՝ լուծելով մօտ 50 հազար բնակիչի ընդհանր ջուրի խնդիրը։ Մարզին գրառական մատակարարումը կ'ապահովեն Գեղարքունիքի մարզպետարանը եւ բնանաղթածներու նորվեկիական խորհուրդը, նախնական տուեալներով, ջրատարին կառուցումը պիտի արժէ 1,2 միլիոն տոլար։

ՏԵՐՈՒՆ ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼՊԱՆՏԵԱՆ

Յապաղումով խմացանք որ Յունիս 17-ին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան իր մահկանացուն կըրած է Ֆրանսայ զազուրթի հին անդամներէն՝ Թորգոմ Նալպանտեան։

Ծնած էր Տիգրանակերտ 1904-ին, զինչէրէն էր իր ընտանիքէն որ փրկուած էր աքսորէն եւ 1920-ական թուականներուն ապաստան գտած Հայէպ, սպա՝ Պէլլարոթ։

Ֆրանսա հաստատուած էր 1927-ին եւ դերձակի ապրանքի հայթայթիչ իր արհեստի կողքին, տասնամեակներ զբաղած է ազգային կեանքով, նուիրումով եւ մահուանով բժախնելու ճամբով։ Կանուխէն մտած Հ.Յ.Դ. շարքերը, եղած է Փարիզի Բրիտանիոյ խումբի անդամ, հիմնադիր անդամներէն Համազգայինի Փարիզի վարչութեան, Բ. աշխարհամարտի նախօրեակին, սպա առաջին անգամներէն նաեւ Փարիզի հայ Մշակութի Տան յանձնախումբին 1957 — 1960-ական թուականներուն։

Առանց աղմուկի, առանց ցուցամուրթեան լուռ աշխատող մը եղած է, բայց միշտ հետեւողական ամէն անգամ որ սրտին մօտ հարց մը կը ծեծուէր կուսակցական, երկեցական թէ մշակութային գեանի վրայ։

Առաջին օրերէն սերտ կապ ունեցած է «Յաւազ»-ի անոր հիմնադրին հետ։ Շուարչին մահէն ետք, միշտ կը յիշէր զԵրանուան շրջանը, սպա ազատագրման առաջին օրերը երբ ամէն մարդ կը խուսափէր երեւայի եւ ինք, զինթէ ամէն օր, կը ժամագրուէր Շուարչին հետ, Նոթը — Տամ սը Լորէթի Փարթի սրճարանը։ 1944 Օգոստոս 26-ին, իր օրագրի էջին մէջ (տես՝ «Յաւազ», 1994, Օգոստոս 26) Շուարչ կը գրէ ի մէջ այլոց. —

«Գիշերը հիւրը եղալ բարեկամի մը տունը։ Գերմանները ուրակոծեցին Բաղաբը, բացի ամէն կողմ։ Նկուր մտանք ժամը 11-1/2, յետոյ նորէն ժամը 4-ին»։ Այդ բարեկամը՝ Թորգոմ Նալպանտեանն էր։

Կանոնաւոր կերպով աշխատակցած է «Յաւազ»-ի Տիգրանակերտցի ստորագրութեամբ, երբեմն պատմելով իր ծննդավայրին բարեբաւ ու աւանդութիւնները։ Վերջին տարիներուն, տարիքի բերումով քաջուած կեանք մը կ'ապրէր, հաւատարիմ ընթերցող մ'աւով «Յաւազ»-ի զոր իր «ամենօրեայ սնունդը» կը նկատէր ինչ-պէս կը վկայէ իր այլին։

Օրէ օր կը մեկնէր վերջին վկաները սերունդի մը որ կեանական զեր կատարեց զաղութներու կազմաւորման մէջ, սպա մոտցուեցան երբ զինք մը «Երկար» ապրեցան ու չմնային սերնդակիցներ որ ինչն անոնց տարած աշխատանքը։ Անոնցմէ մէկն էր Թորգոմ Նալպանտեան։

Մեր ցաւակցութիւնները Տիգրան Նալպանտեանի եւ զաւակներուն։

ԳՆՆԱՏՈՒ ԽՈՐՀՐԳՆԵՐԵՆԻ ԵՐԵՍՓՈՒՄՆ՝ ՍԵՐԳԻՍ ԵՍԵՏՈՒՐԵԱՆ ՓԵՐԻՋԻ ՄԷՋ

Գանատայի խորհրդարանի վերջինս վերադարձուած երեսփոխան Սարգիս Առատուրեան Փարիզ կը դանուէր անցեալ շաբթու, որպէս անդամ խորհրդարանական պատուիրակութեան մը որ կարգ մը հանդիպումներ կ'ունենար Օ-Մէ-Տէ-Լ-ի եւ ՊԵՐՏ գրամատան ներկայացուցիչներուն հետ։

Այս առթիւ, երեսփոխանը այցելեց նաեւ «Յաւազ»-ի խմբագրատունը, Ռուբիլ, Յունիս 20-ին։

ԱՐՄԵՆՓՐԷՍ

Յունիս 23 / 24

ՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

Նախագահ Լ. Տէր — Պետրոսեանի Յունիս 21-է հրամանագրերով Եւրոի Միջըրտուեան ազատ արձակուած է Ռուսաստանի ղեկավարի պաշտօնէն զոր կը վարէր 1994-էն ի վեր։ Չինքը փոխարինուած է կառավարութեան աշխատակազմի ղեկավար — նախարար Գաղիկ Շահազեան։

Այլ հրամանագրով մը նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Շահէն Կարամանուկեան նշանակուած է կառավարութեան աշխատակազմի ղեկավար։

ԿՈՐԿՈՒՏԻՆ ՈՒ ԱՆՁՐԵՒԻՆ ԵՐԵՎ ԶՈՂ

Յունիս 22-ին Գորիս տեղացած անձրևներու եւ կարկուտի հետեւանքով երեք հողի մահացած է ու կայ նիւթական մեծ վնաս։ Ամբողջովին աւերուած է Գորիս-Կիլի թաղը քաղաքին կապող միակ ճամբան։

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՕՂՈՒԹԻՆ Ե. ՏԱՐԵՎԱՐԶԸ

Հայաստանի ռազմական օդուժը ստեղծուեցաւ խորհրդային պետութեան մահացած հիմքով, 1992 Յունիս 17-ին։ Պաշտպանութեան նախարարութիւնը Արցախի մէջ Յունիս 22-ի ռազմական օդուժի գործանդէսով նշած է այդ հնգամեակը։ 1993-ին ստեղծուեցաւ օդային թռիչքներու թէքերը ուսումնարանը որ երեք տարուան ընթացք է։ Պաշտպանութեան փոխ —

կրկերով կը ձայնակցէր Պր. Երուանդ Նաճարեան, իսկ եկեղեցույս դպրատան Ստեփան Սարգսեանը Երուանդի հետ մտերմութեամբ կը խօսակցէր։ Ստեփան Սարգսեանը կը խօսակցէր Պր. Երուանդի հետ մտերմութեամբ կը խօսակցէր։

Ս. ԷԶՄԻԱՏՆԻ ՀՊԳԵՒՈՐ ԶԵՄԱՐԱՆԻ ՏԱՐԵԿԵՐԶԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Յունիսի 10-ին, Մայր Աթոռի Վեհա-
բանի դահլիճում տեղի ունեցաւ Մայր Ա-
թոռի Ս. Էջմիածնի Հոգեւոր ձեռնարանի
1996 – 1997 ուսումնական տարուան փակ-
ման հանդիսաւոր արարողութիւնը՝ ներ-
կայութեամբ Գարեգին Ա. Ամենայն Հա-
յոց Կաթողիկոսի, Մայր Աթոռի միաբան-
ներէ, ուսուցչական կազմի, հիւրերի,
ծնողներէ:

Հանդիսութիւնը բացուեց Տէրունական
աղօթքով եւ ձեռնարանի երգչախմբի ե-
րգով, որի կատարմամբ հնչեցին Հա-
յաստանի Հանրապետութեան Հիմքը եւ
Հոգեւոր հաստատութեան քայլերը: Ապա
կատարուեց Գարեգին Ա. Ամենայն Հա-
յոց Կաթողիկոսի, Մայր Աթոռի միաբան-
ներէ, ուսուցչական կազմի, հիւրերի,
ծնողներէ:

Ուսումնական տարուան ամփոփիչ խօս-
քով եւ հաշուետու զեկոյցով հանդէս եկաւ
Հոգեւոր ձեռնարանի տեսուչ Հայկազուն
Ծ. Վարդապետ Նաջարեանը եւ հանդա-
մանօրէն ներկայացրեց կատարուած աշ-
խատանքները:

Ուսանողութեան անունից կատարեցի
խօսք ասաց Զ. լարանի սան Վահան
Սարգսեանը: Բարեկարգ
սարկաւազը շնորհակալութեան եւ երախ-
տագիտութեան զգացումներով դիմեց

ներս իրենց հանդէպ ցոյց տուած վստա-
հութեան, եւ թէ Հայերը ամօթով պիտի
չմնան:

Ապա բեմ բարձրացան դպրոցի ուսումն
աշակերտները, որոնց ուսուցչուհիները՝
Նորա Գէորգեան, Արմինէ Գէորգեան,
Հոսիսիմէ ԱՖար, Սեդա Հէլվաճեան
եւ Լուսին Վարդապետեան ուսումնական
տարուան ընթացքին, ինչպէս տասնհինգ
տարիներ առաջ, այսօր եւս միեւնոյն
խանդակառութեամբ ու նուիրմամբ ամէն
բան կ'ընեն որպէսզի հայ մանուկը ա-
մէն Չորեքշաբթի նոր բառ մը սորվի,
նոր երգ մը երգէ, նոր աղօթք մը արտա-
սանէ եւ հպարտ զգայ Հայ ըլլալով:

Ուրախ էինք մեր մէջ ունենալով մեր
նախկին ուսուցչուհիներէն Տիկին Հեր-
մինէ Երկրեան – Ոսկունեանը որ թէ եւ իր
անձնական գործերն ընդամենը հետեւ է
մարմնով, քայլի հողով ու սրտով կապ-
ուած մնաց մեր դպրոցին եւ որպէս մեծ
մասնագիտուհի բարի եղաւ զեկազարել
դպրոցական երգչախումբը զաշնակի ըն-
կերակցութեամբ եկեղեցույ տարիներու
ժրջան կատարեց: Որ. Անի Ավանակա-
նի: Մանուկները յաջորդաբար երգեցին
Մարտէկէյ, Մեր Հայրենիք, Զարթիւր

ուսուցչներին, որոնք իրենց հայրական
խնամքով եւ հոգատարութեամբ շրջապա-
տեցին սաներին, եղան բարոյական նե-
ցուկ եւ մտաւոր առաջնորդ:

Չեկոյցներն ընդմիջուած էին ուսանող-
ներէ կողմէնքով, որոնք ընթերցեցին
հաստատութեան Ս. Աւետարանից, Գ. Նա-
րեկացու «Մատանի Ողբերգութեան», Վ.
Թեքեանի «Աղօթք վաղուան սեմին առ-
ջեւ», Յ. Օշականի «Աստուծոյ շունչով»
ստեղծագործութիւններէց:

Հոգեւոր հաստատութեան լաւագոյն
ուսանողներն խորհրդակցական խնդրու-
ցեցին մրցանակներ ուսման մէջ ցուցաբե-
րած առաջադիմութեան եւ օրինակելի
վարքի համար:

Հանդիսութեան աւարտին Վեհաբան
Հայրապետը օրհնութեամբ խօսք ասաց
ուսանողներին: Նորին Սրբութիւնը նը-
չեց, որ ձեռնարանի աւարտական հան-
դիսութեան արարողութիւնը խորհրդա-
նշում է Հայ Կաթողիկոսի Հոգեւոր ինքնագի-
տակցութեան եւ ինքնաճանաչութեան
փերագործները, վերականգնացուած:
Այսօր բերեցաւ ման օր է: Այսօր մի նոր
գլորի, մի նոր գարուն է դալիս Հա-
յաստան: Երբայիկեղով խօսք, Վեհա-
բան Հայրապետն իր խորին երախտագի-
տութիւնը եւ գնահատանքը յայտնեց դա-
սակիցներին, կազմին կատարած աշխա-
տանքի համար եւ հաստատութեան սանե-
րին պատգամեց լինել Հայ Առաքելական
եկեղեցու արժանի սպասուորներ:

Հանդիսութիւնն աւարտուեց Պահպանիչ
եւ Տէրունական աղօթքով:
ՄԱՄԼՈՑ ԴԻՒԱՆ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՐԻ

Լաօ, Կաթալիկ, Դպրոցական Հիմն, Ամպի
տակից ու Այլ Գաղապան: Գասին շուրջ
արտասանութիւններ իրարու կը յաջոր-
դէին, արժանանալով ներկաներու ծափե-
րուն:

Սուրճի եւ անուշեղէններու բաշխումի
ընթացքին կատարուեցաւ վիճակահա-
նութիւնը եւ երկու հարիւր յետույն նուէր-
ներ բաշխուեցան բախտաւորներու: Հո-
գարարութիւնը մասնաւոր շնորհակա-
լութիւն կը յայտնէ բոլոր նուիրատուներ-
ուն:

Ապա կողմ ունեցաւ դպրոցական պա-
րիսնաբար: Թիւով երեսուն աղջկաներ ո-
րոնք տարիներէ ի վեր Միշին Աւանակի
զեկապարտութեամբ հայկական պար ու
եղանակով իրենց հայկականութիւնը
կ'ապրին:

Եթէ իսկապէս կ'ուզենք պահել մեր
ազգային դիմագիծը եւ այսօրուան Հայ
նոր սերունդին մէջ տեսնել վաղուան հա-
յաստան ու հայրենասէր Հայերը, շարու-
նակներ աշխատել առանց պահ մը կոր-
սնցնելու, ի նպատակ Հայ դպրոցին ու
դպրոցականին:

ՄԻՒՌՈՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

զելու համար թէ գլխակցութիւնս վեր-
ստացած եմ, հերթապահ ոստիկանը կը
հարցնէր:

— Եյի, եէ՞ եւե՞լ իսթէրսին, է՞ք, եու-
մուրքա՞, ֆատուրա՞: (Լաւ, բայց ի՞նչ
ուտելիք կ'ուզես, մի՞ն, հակելի՞թ, լու-
բա՞):

— Եէ ... Եէ ... մէ՞: Միայն Չանկերը ռոստիկանն էր որ
միշտ համբերութեամբ կը լսէր այս եղա-
նակը: Միւսները երբեմն կը ծաղկէին,
երբեմն ալ կ'անարգէին, թէ եւ ստիպուած
էին լուր տալ տեսչութեան: Եւ կ'ըլլէր
նոյն հարցումը կ'ուզէր:

— Սէօյլ ետառ, եէ՞ եւե՞լ իսթէրսին,
(բա՛), ի՞նչ ուտելիք կ'ուզես):

— Եէ ... Եէ ... մէ՞: Տեսնելով որ քուսական կազդուրուած
եմ — թէ է անխօս եւ կ'ախարհագար —
օր մը կ'ընէր մէն ալ բերին, եւ բանտին
ծառաներէն մէկուն յանձնարարեցին
լուր զիս տեղն ու տեղը, աման մը տաք
ջուրով:

Անշուշտ չէք սպասեր, որ նկարագրեմ
այս լուսաքն ու պարզուած դարչնաբը
(աղտ ու կեղտ):

Երբ ամէն բան վերջացաւ, յանկարծ
ներս մտաւ Ալի Բիգա, ետեւէն ալ մարդ
մը պայտասակա ձեռքը:

Բացին պայտասակ: Կէս առ կէս պա-
րագ էր, կարգով հարուցուցին: Ձեռք
մը սեւ հարուստ ունէի, հայելու երկու ան-
գամ հագած: Տափաւոր եւ բաճկոնը հազ-
ցուցին, — երկուքն ալ նոր եւ մաքուր —
իսկ երբ կարգը եկաւ պարեկօտին (ճա-
քէթ), տեսայ որ մաշած, պատուած
բան մըն է եւ մերժեցի:
(Շար. 21)

ԳՈՂՈՒԹԻ ԳՈՂՈՒԹ

ՊԵՐՏՐՈՒԹԻ Ամերիկեան համալսարանին
սրահին մէջ Մայիս 22 / 23-ին Համազ-
գայինի «Գուսան» երգչախումբը եւ «Հա-
յաստան» լարային նուագարաններու
խումբը երկու համերգ տուած են: Միջ-
նագարեան մատրիկլայներու, դասական
երգահաններու գործերուն հետ անոնք ի-
րենց յայտագրին մէջ ունեցած են Յ.
Սանահնեցիի, Գ. Սիլեւստրի, Ա. Միլեռե-
ցիի, եւ անոնու հեղինակներու տաղերը,
զաշնաւորուած Զարեհ Արքեպիսկոպոս
Ադնաուրեանի կողմէ:

ՍՈՑԻԱԼԻ ՄԵՋ Մայիս 28-ին Թեմական
Սրահէն ներս գումարած է առաջնոր-
դութեան հարցին մասին: Ռումանիոյ եւ
Պուլիարիոյ առաջնորդ Տիրայր Արք.
Մարտիկեան յայտնած է թէ ստեղծական
պատճառներով չի կրնար շարունակել
պաշտօնը ու կը սպասուի որ Կաթողիկոսը
յաջորդ մը նշանակէ իրեն: Ան նշանակած
է եռանգամ հոգեւոր խորհուրդ մը, սպա
քննուած են ալ հարցեր:

ՍՈՑԻԱԼԻ Բարեկամութեան Տան մէջ
Մայիս 28-ին նշուած է օրուան տօնը,
կաթմակերպութեամբ եկեղեցական ու մը-
շակութային մարմիններու, միութիւն-
ներու: Բացումը կատարած է «Պուլիա-
րիս – Հայաստան» ընկերութեան վարչու-
թեան, «Երեսն» թերթի խմբագիր Կարօ
Հայրապետեան, սպա դասախօսած է
Խոֆէ Սաբը: Սաբը առած է նոյն ընկե-
րութեան նախագահը. սպա կարդացուած
է Ռուսաստանի դեպառտ. Լ. Քէրէսթէ-
ճեանցի ողջոյնի դիրք: Ձեռնարկը աւար-
տած է գեղարուեստական բաժնիով մը:
Ներկայ դառնում են պաշտօնակազմի
քեր, իսկ առոր ջով «մեր հայրենակից-
ներու քիւր ճառագ էր» կը տեղեկացնէ
«Երեսն» թերթը (Յունիս 5):

ԲՍԱՆԹԻԻ (Յունաստան) չարաթօրեայ
վարժարանը Յունիս 7-ի հանդէսով ա-
ւարտած է տարեշրջանը: Աշակերտու-
թիւնը գլխաւորաբար կը բաղկանայ Հա-
յաստանէն գաղթած բնակիչներու դա-
սակներէն: Հանդէսին աւարտին մրցանակ-
ներ տրուած են ամէնէն յաջողակներուն:

ՌԵՆՏԻԻ (Յունաստան) կեղրոնական
հրատարակիչ վրայ Յունիս 8-ի երկրոյ-
եան տեղւոյն քաղաքապետարանին կողմ-
մակերպութեամբ ձեռնարկ մը տեղի ու-
նեցած է, նուիրուած՝ Հայաստանի ու
հայութեան: Ողջոյնի խօսք արտասա-
նած է քաղաքապետը, սպա Երիտասար-
դական Միութեան կողմէ խօսք տուած է
Նիկողոս Սանտիկեան: Ազգային — յիշա-
փոխական երգեր նուագած է Արարատ
նուագախումբը, իսկ Համազգայինի Նա-
յիրի պարախումբը պարած է չորս պար:

ՆԻԿՈՍԻՈՑ ՀԵՄ-ի սրահին մէջ Մայիս
18-ին ներկայացուած կատարուած է Սու-
գան Բաթմի վերջերս հրատարակուած
անգլերէն գիրքին որուն խորագիրն է
«Հաւատարմութեան հայկական դա-
ղութի վերականգնում»: Գործը տարի-
ներու ուսումնասիրութեան արդիւնք է
կիրառական գաղութի մասին: Հեղինակը
մարդարանութեան դասախօս է Լոնտոնի
Ռեյնոտ ջրէյճի մէջ. ան իր ուսումնա-
սիրութեան համար յաջողած է այցելել
Նիկոսիոյ գրաւէլ մասն ալ, տեսնելու
համար հայկական թղթերը, հաստատու-
թիւնները: Ս. Բաթմի ներկայացուցած
է գիրքը, սպա պատասխանած հարցում-
ներու:

ՊՈՒՍՈՑ Կեղրոնական Սանուց Միու-
թեան զոյգ երգչախումբերը խմբագրու-
թեամբ Ռիսանա Գալէնտէրեանի,
համերգ մը տուած են Յունիս 7-ին,
Միութեան սրահին մէջ: Նախ երգած է
պատանիներու «Լուսնիկ» խումբը, սպա
յաջորդած են մեծերը: Դաշնակով իրենց
ընկերացած է երիտասարդ սուրենաստեղ
Լեւոն Իրոյեան:

ՇԱԽԱՐԶ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՊԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Բ. ՄԱՍ

ՏԵՐԵԻՆԵՐ

ԴԵՂՆԱԾ ՅՈՒՇԱՏԵՐԻ ՄԸ

Վկուս բանալու համար, մասնաւորա-
պէս Չանկերը ռոստիկանի միջոցով հար-
ցումներ կ'ուզէին:

— Ուտելիք կ'ուզե՞ս, ի՞նչ կ'ուզես:
Եւ երբ թարթախումբ թեւերս կը ցու-
ցնէի:

— Ի՞նչ կ'ուզես:
Գոհ էի մնար նշանացի արտայայտու-
թիւններէս, եւ կ'ուզէի որ խօսիմ, լու-
սիմ, «տղթոր», «հէքիմ» ընեմ:

Նորէն իր թիւուն մը գլխու վերեւ տեսայ
նոր մարդ մը, — կարճահասակ, լաւ հազ-
ուած, Չորսութեամբ մօտեցաւ, ձեռքերս
բռնեց, նայեցաւ եւ հարցուց ինչպէս հա-
յրե՞լով մը:

— Ի՞նչպէս ես, ահէ՞կ ես: Ես տղթոր

Տիկին Ռոզա Նալբանդյան, Բաֆֆի Նալբանդյան, Անի և Ժառ Լաֆիթ ձերբակալության իրենց ամուսնունքի, հոր և ազգականին՝

ԹՈՐԳՈՄ ՆԱԼԳԱՆՏԱՆԻ

ժամը որ պատահած է Յունիս 17-ին : Ըստ ողբացեալին փափաքին յուզար-կաւորութիւնը կատարուած է ընտանեկան խիստ մտերիմ շրջանակի մէջ :

Ս. ՅՈՒԼԶԱՆՆԷՍՍՅԱՆԻ ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 28, տօն է Սրբոց Երկոտասանից Առաքելոցն Քրիստոսի և Պողոսի Երեմտասաներոցը Առաքելոյն : Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին, պատարագ կը մատուցուի :

ՅԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Հանդուցեալ Հայրենակցութիւնը Հռիփսիմի Սահակեանի (ծնեալ՝ Միրոյեան) ժաշկան առթիւ, Մարտէլի Տարօն Տուրուբե-րանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը և իր բոլոր արուարձաններու Հայրենակիցները, իրենց խորին ցաւակցութիւնները կը յայտեն Տէր և Տիկին Յակոբիկ Սահակեանի, զաւակներուն և ընտանեկան պարագաներուն :

Այս առիւթը առիթով 200 Ֆր. կը նուիրէ «Յատաջ»ին :

Concert Exceptionnel

Lundi 30 Juin à 20 heures 30

organisé par le CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP

violon : **Astrik VARDANIAN** (Erevan)

Saténik KHOURDOIAN (Marseille)

au piano :

Anait SEREKIAN

Professeur : Jean TER-MERGUERIAN

Beethoven — Brahms — Sarasate — Saint-Saens — Wieniawski — Dvorak — Khatchatrian — Komitas.

Salle du Centre Culturel : 339, avenue du Prado, 13008 Marseille Tél. : 04. 91. 77. 84. 70.

l'École TARK MANTCHATZ

d'Issy-les-Moulineaux

organise

SA PREMIERE

FÊTE

CHAMPÊTRE

Dimanche 29 Juin à partir de 12 h.

dans les jardins de l'École 19-27, Sentier des Epinettes, Issy-les-Moulineaux

animée par le chanteur **SOUREN** et son orchestre

Buffet : Spécialités arméniennes.

Stands de jeux — loteries — attractions — surprises...

— Entrée gratuite —

Venez gagner un week-end à Eurodisney pour 4 personnes

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire : N° 55935

MESSE ANNIVERSAIRE

La Croix Bleue Arménienne, section Sevrans-Livry «Diruhi Missakian» vous invite à assister à une messe en souvenir de tous les membres et amis décédés.

Il y a dix ans, notre ami **MANOUK MANOUDIEN** nous quittait et ce jour lui sera dédié, ainsi qu'aux fondateurs de la section : **M. et Mme Babik Babikian, M. Ohanne Achekian, Mme Vergine Kaladjian, Mme Anouche Keussayan, M. et Mme Movses Khloyan, M. Yeranos Manoudian, Mme Vergine Ohanessian, M. et Mme Tadavorian, Mme Angèle Baronian.**

La messe sera célébrée en l'église arménienne d'Arnouville, le **dimanche 29 Juin à 10 heures 30.**

A l'issue de la cérémonie, un repas nous réunira à la Maison de la Culture, 17, rue Charles Péguy à Livry- Gargan.

L'ARMENIE

avec **l'UCFAF**

Réservez vos vacances pour l'Arménie

14 JOURS DU 7 AU 21 AOUT

8650 F + visa

prix sans surprise

présence à Etchmiadzine pour le 15 août

Inscriptions jusqu'au 19 Juillet

(dans la limite des places disponibles)

Renseignements et inscriptions :

(dans tous les secteurs de l'UCFAF)

PARIS / Ile-de-France

6, cité du Wauxhall, 75010 PARIS

Tél. : 01 42 08 76 49

(mardi soir de 18h à 22h,

autres jours de 16h à 19h).

VALENCE

26, rue Bouffier, 26000 VALENCE

Tél. : 04 75 55 86 01

LYON / Rhône

6, ave. Bat. Carmagnole-Liberté,

69120 VAULX-EN-VELIN

Tél. : 04 78 26 34 46 (mardi soir).

MARSEILLE

65, allée Léon Gambetta,

13001 MARSEILLE

Tél. : 04 91 84 43 46

(jeudi soir de 20h à 22h).

Par courrier uniquement :

Mme Yazidjian : 29-33, ave Pasteur, 93100 MONTREUIL

ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ ՀԱՆԴԵՍ

Կապույտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկերջի հանդէսը՝

SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot,

Métro : Richelieu - Drouot

(MAIRIE)

Յունիս 29, Կիրակի, ժամը 3-էն սկսեալ :

Վիճակահանութեան տոմսեր ծախու-

են աչակերտներուն մօտ :

UGAB - MARSEILLE

VOYAGE EN ARMENIE

du 9 au 16 Octobre

Inauguration officielle de la 5ème Table de l'UGAB

PROGRAMME DU VOYAGE

— **Jedi 9 Octobre** : Décollage de Marseille pour Paris. Accueil à l'arrivée et transfert à l'aéroport Charles de Gaulle 1. Enregistrement; 18h35 Envol pour Erevan. Arrivée à Erevan, accueil et transfert à l'hôtel.

— **Vendredi 10 Octobre** : Matinée libre.

— **Samedi 11 Octobre** : **INAUGURATION DE LA 5EME TABLE DE L'UGAB.** Déjeuner. Après-midi: les actions de l'UGAB en Arménie (visite de l'Université Américaine, Hôpital et sa section de la chirurgie réparatrice, Pioneer Balad...); Dîner à l'hôtel; Soirée: Opéra.

— **Du 12 au 16 Octobre** : Diverses excursions.

P R I X

ARMENIA 1**** Départ de Paris Départ de Marseille

Prix/personne en chambre double 6200 F. 7200 F.

Prix/personne en chambre individuelle 6900 F. 7900 F.

ARMENIA 2****

Prix/personne en chambre double 5500 F. 6500 F.

Prix/personne en chambre individuelle 5900 F. 6900 F.

Le prix comprend : Le tranfert aérien Marseille/Paris/Erevan et retour — L'hébergement à l'hôtel Arménia 1 ou 2, selon votre choix, en chambre double avec salle de bains et W-C privés — Les petits déjeuners à l'hôtel — Les dîners à l'hôtel — Les transferts Aéroport/Hôtel/Aéroport à Erevan — Les excursions guidées — Les repas pendant les excursions de la journée.

Le prix ne comprend pas : Les frais de visa (300 F.) — Les assurances assistance médicale et rapatriement — Les boissons alcoolisées pendant les repas.

— **Ce programme n'est pas définitif et peut être modifié** —

Les demandes sont très nombreuses. Pour nous permettre d'organiser au mieux votre voyage et d'assurer les vols Marseille/Paris Charles de Gaulle aller-retour, nous vous prions de vous inscrire en versant la somme de 1000 F. par participant **impérativement avant le 31 Juillet.**

Ceux qui ont assisté au précédent ont déjà retenu leurs places, ceux qui ont raté le précédent vont se précipiter pour retenir leurs places, nous irons tous au

dîner dansant

de l'Association Ste Croix

animé par l'Orchestre Spitak

le samedi 28 juin à partir de 20 heures 30

au Restaurant «Tamaris» à BOISSY-ST-LEGER (Val-de-Marne)

(Bd de la Gare, à la sortie du R.E.R.)

• Repas oriental • Ambiance familiale • Accueil chaleureux

Réservez dès maintenant votre soirée

Participation aux frais : 200 F.

Réservations: 01. 44. 59. 23. 50 (Paroisse) ou 01. 45. 69. 25. 60 (Tamaris)

ՀԻՆԳԵԱԲԹԻ
ՅՈՒՆԻՍ 26
JEUDI
26 JUIN
1997

ՀԱՅԿ

HARATCH
LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL.: 01.47.70.86.60 FAX: 01.48.00.06.70
C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5,00 F.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԽԱՐԵ ՄԻԱԲԵԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

72e ANNEE — N° 19.144

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏ

ԱՐՄԷՆՓՐԷՍ

(Յունիս 24)
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 25-Ի
ԳԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սեպտեմբեր 25-ի ծանօթ գեղարվեստական անցումը շարունակում է զարգանալ: Մեկուսի 25/4 Յունիս 24-ի նրա տիրույթի ճակատագրի մեջ տեղ գտած փաստաթուղթերը, ապա կողմերը հանդէս եկած են մեծազորական և պաշտպանական ծանօթում: Պատահաբար կոտորածը Աստուածարեան պայքարում նկատվում է ամբաստանելու փորձերը: Նշան է որ ամբաստանելու մեծ խմբակի հետ ներխուժում է Ազգ. Ժողովը չէնք, և մասնակցած բռնության արարքները:

Պատահաբար 61-րդ և 74-րդ յօդուածներում առաջադրված մեղադրանքով պահանջվում է Մ. Սարգսյանը դատապարտել հինգ տարի բանտարկության: Սակայն նկատվում է, որ ամբաստանելու կին է և նախագիտելու երբեք չէ դատուած ու իր խնամքին տակ են մայրը ու զուակը, գործարկելով 41-րդ յօդուածը, առաջարկվում է ազատ արձակել, պատիվ յետաձգվում է:

Իսկ պաշտպան փաստաբան Գայեանէ Անտոնյանն նշած է որ իր պաշտպանելու Սպ. Ժողովի չէնք պայքար էր ընտրությանը: Գործարարը պատահաբար 61-րդ յօդուածին մեղադրանքին կապակցություններ անպարտ արձակելով Մ. Սարգսյանը, իսկ 74-րդով մեղով պատիվ սահմանել: Յաջող նիստը տեղի կ'ունենայ Յունիս 27-ին:

Սեպտեմբեր 25/3 դատին Յունիս 24-ի նիստին աւարտած են պաշտպանական ծանօթը: Պաշտպան կողմը պնդում է որ վերադրուած մեղադրանքները չեն կատարուած և ամբաստանելանքին իրականացում է պարզում: Եղած են նաև քաղաքական գնահատականներ: Անոնք բան են որ իշխանութիւնները առաջնորդուած են իրենց հակառակորդները պատեղու նպատակին: Ընդհանուր առմամբ, պաշտպանական ծանօթում մէջ պահանջուած է անպարտ արձակել ամբաստանելանքները, մինչև դատախազը երեք ամբաստանելանքներ իրականացնելու համար երկուական տարի բանտարկութիւն պահանջած էր, առանց ջարհելով Օնիկի Յունեանեանի պատիվը յետաձգել, նկատի ունենալով անոր ստորակարգ վիճակը:

Ամբաստանելու վահէ վարսանեան հըրաժարուած է ըսել իր վերջին խօսքը, իսկ Սերիոժ Մելքոնեան մեղած պատճառարանելով որ պատարաստ չէ: Դատաւարութիւնը կը շարունակուէր Յունիս 25-ին:

0 - ԵՍ - ՍԷ - Ը - Ի ԲԱՆԱԳՆԱՅՐ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՄՕՏ

Վարչապետ Ռոպէր Քոչարեան Յունիս 24-ին ընդունած է Օ-ԵՍ-ՍԷ-Ը-ի ներկայի նախագահին ներկայացուցիչը Անճէլ Գասպարիչը: Տեսակցութիւնը յատ-

կացուած է Մինսկի խումբին կողմէ Դարբարդի կնճիտին կարգադրութեան ուղղութեամբ տարուող բանակցութիւններու գործընթացին վերջին զարգացումներուն:

Լ. ՏԵՐ-ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ ՀՀՇ-Ի ՄԱՍԻՆ

Յունիս 21-ին ելոյթ ունենալով ՀՀՇ-ի Արարիլի տարածքային կազմակերպության ընդհանուր ժողովին, Հանրապետութեան նախագահը ըսած է թէ Հայոց Համագործակցութեան Գործադիր Կազմակերպութեան համար հարկաւոր է Հայաստանի և իշխող կուսակցութիւնի և իսկ միւսները զեռ կը գտնուին ձեռնարկային փուլին մէջ: Լ. Տէր-Պետրոսեան անդրադառնալով կուսակցութեան ներս վերջին շրջանին ծագած վէճերուն, ըսած է թէ այդ առողջ անհանդուրժելի է և անկողմնացած՝ «Ըստ երեւոյթիմ, մեզ պետք է ին ցրնցողներ, և դրանք առայժմ»: Նախագահը անդրադարձած է նաև դարբարդեան հակամարտութեան կարգաւորման ներկայ իրավիճակին, Հանրապետութեան կենսաբան մէջ ՀՀՇ-ի գերին և ընդգրկուած կուսակցութեան հարցերուն:

ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՐ ԿՐՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԷ ԳՈՐԻՍԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏՃԱՌԱՍԾ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Գորին քաղաքին մէջ ողողումներուն պատճառած վնասներու ուսումնասիրութեան, գնահատման և տեղումն վրայ անհրաժեշտ աշխատանքներու կազմակերպման նպատակով կառավարական յատուկ յանձնաժողով մը ստեղծուած է, Տարածքային կառավարման նախարար Գալուստ Գամապեանի ղեկավարութեամբ: Յանձնաժողովին յանձնարարուած է և-

(Շար.ը կարգալ Դ. Էջ)

ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՉ ՅԱՌԱՋԻ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

Յունիս 24-ին 25 լուսնայի գիշերը գողեր խորտակած են «Յառաջ» խմբագրատան փեղկերը, կտրած պատուհանին ապակիները, ներս մտած, հաւանարար դրամ գտնելու ակնկալութեամբ: Բարեբախտաբար այլ վնասներ չկան:

Ա.ՉԳ. ԺՈՂՈՎԻ ՊԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍՏՐԱՉՊՈՒՐԿ ԳԱՅԱՏ

Հայաստանի Ազգային Ժողովի պատուիրակութիւն մը Արտաքին յարաբերութիւններու յանձնաժողովի նախագահ Յովհ. Իգիթեանի ղեկավարութեամբ հասած է Ստրազպուրկ, մասնակցելու և արգելի Սոբորգարանի վիճակագրութիւնը: Պատուիրակութիւնը բաղկացած է երեք անդամներ Գայեանէ Սարուխանեանէ, Արթուր Պաղասարեանէ, Ֆրունզէ Պատարեանէ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Պրիմիլի. Թրքական դեսպանատան անչե Գունիս 21-ին պայթած ուռմբին կասկածներ յայտնուած էին նաև քրտական կազմակերպութիւններու և յատկապէս ՓՔԲ-ի մասին: Անոր պարագլուխը Ա. Խոճալյան յայտարարած է թէ իրենք ոչ մէկ կապ ունին կատարուած անարկաչութեան հետ, աւելցնելով թէ զինուոր կարելու արարքներ պիտի գործեն Պարսոյ և Անդարալի նման մեծ քաղաքներու մէջ:

Ի-ՏԷ-ԿԵ-Ի ղեկավար քաղաքացիչին Հանրապետական կուսակցութեան նախագահ ընտրուեցաւ Ալէկ Մատրէն ձայներու 59,92%-ով: Իր մրցակիցն էր Ժիլ ար Ռոպէն որ միայն 37,28%-ի համեմատութիւն մը կրցած էր ձեռք ձգել: Այս վերընտրութեան ամբիւ կուսակցութիւնը անուն փոխեց և այլևս կը կոչուի Ազատական Ժողովրդավարութիւն: Մատրէնի յայտնարը անակակալ մը էր բանի բանակցութիւններ տեղի ունեցած էին նախագիտ, Մատրէն կ'ուզէ ընդգրկմութեան պարագլուխ դառնալ:

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Ժ. Փ. ՇԵՎԷՆԵՐԻՄՅԱՆ յայտնած է թէ բնակչութեան ու աշխատանքի արտոնագիր շուկայներու պարզաները պիտի քննուին մէկ առ մէկ ու կացութիւնները պիտի կանոնաւորուին վեց ղեկավար նախընտրութիւններու հիմով: Նկատի պիտի առնուին՝ ա) Ֆրանսայի կամ օրինաւոր կարգավիճակի տէր օտարականներու ամուսնները, կիները որոնք թուղթի հարց ունին, բ) գաւառները այն օտարականներուն որոնք նոյնպէս կեցութեան օրինաւոր պայմաններու տէր են, գ) համարելու օտարականներու որոշ ընտանիքներ որոնք երկար ժամանակէ ի վեր Ֆրանսա կը գտնուին, դ) ծանր հիւանդ օտարականները, ե) բարձրագոյն ուսման հետեւող ուսանողները, գ) անոնք որոնք քաղաքական ապաստանելի օրինավիճակ չունենալով հանդերձ, իրենց պատկանած երկիրը վերադառնալով կրնան որոշ վտանգներու ենթարկուիլ:

ՅՐԱՆԱՍՏՅԻ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ակադեմիան յայտարարութիւն մը հրատարակած է Յունիս 24-ին, արգիլելով մարդ հակին համահեւրու (Էլաւած): Ատիկա հակառակ նկատուած է բարոյական կանոններուն:

ԱԼԺԵՐԻՈՅ իսլամականներուն վերադրուած նոր ոճի մը գործուած է Յունիս 24-ին: Ողողուած են 17 անձեր որոնց մէջ վեց ամուս և չորս տարեկան երկու երախներ: Ոճիւր գործուած է Ալժէէն 60 քմ. հետու Մուգախի շրջանին մէջ:

ԳԱՄՊՈՃԻ ցեղասպանութեան հեղինակ ֆոլ ֆոթի մասին անստուգութիւն կը շարունակուի: Երկու կասկած կը յայտնուի անոր կենդանի ըլլալուն մասին: Այսուհանդերձ, երկրին երկու վարչապետները քայլերու կը զիմեն զինքը ցեղասպանութեան ամբաստանութեամբ միջազգային ատենին մը անձե դատելու համար: Այդ նպատակով անոնք օժանդակութիւն խնդրած են ՄԱԿ-էն: Կը պատրաստուի նաև ցանկը այն մեղաւորներուն որոնք մասնակցած են ոճիւրներուն, թէ և այս մասին տարակարծութիւններ կան երկու վարչապետներուն միջև: Միացեալ Նահանգներ պատրաստակամութիւն յայտնած են դատական միջնազգային ատեն մը կազմելու, դատելու համար ոճարդործները:

ՈՒՍՍԱՍՏԱՆ սկսած է հատուցանել 1880 և 1917-ին ցարական կառավարութիւններու հրապարակ հանած արեւական պարտաւորակները: Ֆրանսաներու ուսուփոխ - նախարարը յայտնած է թէ 50 միլիոն տոլարի առաջին վճարում մը կա-

ՇԻՐԱՔ, ԵԼՑԻՆ, ԳԼԻՆԹՐԵԻ ՄԻԱՅԵԱԼ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԱՍԻՆ

Ինչպէս տեղեկացուցած էինք, երեք նախագահները Տէնիլքի հանդիպումին որոնք իր միացեալ յայտարարութիւն մըն ալ կատարած էին Դարբարայի հարցին մասին լուծում մը բերելու ջանքով, (տե՛ս «Յառաջ», Յունիս 24):

Ստորև ամբողջական բնագիրը - «Տէնիլքի մեր հանդիպումին առթիւ, մենք՝ Ֆրանսայի, Ռուսաստանի և Միացեալ Նահանգներու նախագահները, որպէս Մինսկի խումբին նախագահութիւնը վարող երկիրներու ղեկավարներ, կը յայտնենք թէ մօտէն հետաքրքրուած ենք Դարբարայի հակամարտութեան շարունակականութեամբ: Ան լըջօրէն կը վնասէ կովկասի շրջանին անտեսական և ընկերային զարգացումին և բարբորութեան: Մինչև այսօր պատճառ եղած է հազարաւոր գոհերու: Աւելի քան միլիոն մը մարդիկ տակաւին իրենց տուններէն հեռու կ'ապրեն:

Մեզ կը քաջակերէ հրազարարին շարունակական երեւոյթը: Այսուհանդերձ, ան ինքնին անբաւարար է: Առանց մնալու լուծումի մը առաջնորդող գարգացումներու, հրազարար կրնայ խոյրի: Միջազգային հանրութիւնը այս կէտը քանիցս կ'իջնեց, լուծումի կոչ ուղղելով: Կը հաւատանք թէ ակելի պէտք չէ յայտնուի շրջանին մէջ կայուն և վերջնական խաղաղութիւնը:

Այդ նպատակով մեր երկիրները համաձայն են միջանկար շխտատանք կատարելու և օժանդակելու կողմերուն միջև լուծումի մը բանակցութիւններուն:

Մինսկի խումբին Ֆրանսայի, Ռուս և ամերիկացի նախագահները ներկայացուցին մասնաւոր լուծում մը ուր նկատի առնուած են բոլոր կողմերուն օրինաւոր բոլոր շահերը: Ան կը հանդիսանայ վստահարձ համաձայնութեան յարմար գետին մը: Այսուհանդերձ, ղեկավար պատասխանատուութիւնը կը վերաբերի կողմերուն և անոնց ղեկավարներուն: Կոչ կ'ուղղենք անոնց զբաղուին մօտեցում ցուցաբերելու, որպէսզի այս առաջարկին հետեւելով անյայտ լուծումի մը մասին բանակցին»:

Հետաքրքրական է տեսնել թէ երեք նախագահներու յայտարարութեան մէջ չկան Դարբարայի որպէս Ազրբեյջանի մաս ձանձնալու Հայաստանի կատարուած առաջարկը, առոր փոխարէն Բաքուի խոստացած լաջն ինքնավարութեան պայտանները: այդ մասին տեղեկացուցած էր «Ռոյթթըր» լրատու գործակալութիւնը: Որքան ալ այդ կէտերը տեղ գտած չըլլան, յայտարարութեան մէջ, ղժուար չէ կուսէլ անոր տուն տուած դրդապատճառները, յատկապէս քարիւղի արեւմտեան ընկերութիւններուն Բաքուի կարկանդակին առաւելագոյն քաժինը փրցնելու փութկոտութեան այս օրերուն:

աւարուած է արգէն: Ընդհանուր գումարը որ բաժինն է Ֆրանսայի մէջ հատուցանելի պարտաւորակներուն, կը հասնի 400 միլիոն տոլարի:

ԽՐՈՒԱԾ ԶՐԱՎԱՐ մը Պրաքիչ սկսած է գաւառի մարդկութեան գէթ ոճիւրի յանցանքով, Լա Հէի պատժական միջազգային դատարանին առջև: Կամբատանուի որ «պարտաւորած, ծրագրած, հրահանգած և գործած է» պատերազմական ոճիւրները 1992 Մայիսին 1994 Մայիս Պոստոյ կեղերնը: Լասվայի Տոլիտին մէջ:

Ի ՅՈՒՆԱԿ

Անահիտ Գարբրենյան, Տէր և Տիկին Համբարձում Գարբրենյան և Տէր և Տիկին Գեորգ Գարբրենյան իրենց ծնողաց Նշան և Կուսարդ Գարբրենյանի սրտատանջով կը նուիրեն 500 Ֆր. Հայաստանի Հիմնադրամին (ստանալ «Յառաջ») և 500 Ֆր. «Յառաջ»ին :

Թորգոմ Նալպանտեանի յիշատակին ներսէս Տակառեան 1000 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին :

ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՍԱԿԻ

Հայ Աղքատահանման Ընկերակցութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է 500 Ֆր. Տէր և Տիկին Փան - Ժաշ Տամբանէ Տիկին Ելիզ Գեորգեան - Հորվարթի մահուան առթիւ փոխան ծաղկիկ :

(Շաբ. Ա. էջէն)

Ընդ օրուան պայմանաժամի մէջ առաջարկներ ներկայացնել կառավարութեան :

ԵՐԵՒԱՆՑԻՆԵՐԸ ՎԵՐԱՍՏԻՆ ՈՒՆԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱԶ

Եօթը տարուան ընդմիջումէ մը ետք վերստին բնական կազ կը հասնի Երեւանի որոշ բնակարանները : Որպէս փորձ ընտրուած է դաճի դործարանի շրջակայ հատուածը (Էրեբունիի համայնք), ուր Յունիս 25-ին 104 բնակարաններ կ'ուսննային բնական կազ :

Մտտակարարման երկարամեայ ընդմիջումէն ետք կազի բաշխման ցանցը օժտուած է փոխիւթիւնէ խողովակներով : Մշակուած է կազի մատակարարման վերականգնումի ծրագիր մը որ կը կազմէ 26,5 միլիոն տոլար : Կ'ենթադրուի բնական կազով ապահովել գրեթէ 200 հազար բնակարան, որոնցմէ իւրաքանչիւրին մէջ հարկ է գետեղել հաշուիչ :

ԶԱՐԵՆՑԻ ԱՆՉԵՏԱՑԱԾ ԲԱՆԱՍՏԵՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի Ազգ. Ապահովութեան արխիւներուն մէջ յայտնաբերուած է Եղիշ Զարենցի անհետացած բանաստեղծութեան ուսերէն թարգմանութեան մէկ օրինակը, գրուած 1937-ին, Երեւանի բանտը :

«02» շարաթափերը և «Առերեսում» ամսաթերթը լոյս կ'ընծայեն յայտնաբերման պարագաները, ինչպէս նաև բանաստեղծութիւնը ամբողջութեամբ :

ՍԵՒԱՆԸ ՓՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Հայաստանի Գիտութիւններու Ազգ. Ակադեմիայի ջրա-բնագաւթեան և ձկնաբանութեան Հիմնարկի տնօրէն Ռաֆայէլ Յովհաննիսեանի «Արմէնփրէս»ի լրագրակցին տուած տեղեկութիւններուն համաձայն, այսօր գիտնականները Սեւանի փրկութիւնը կը տեսնեն անոր մակարակար վեց մէկը բարձրացնելու մէջ : Եւ այդ, ըստ մասնագէտներուն, կը կատարուի լինի մէջ օրգանական նիւթերու կուտակումը, կը վերականգնէ ջուրին սրակը և արժէքաւոր ձկնատեսակներու ծաւալումը : Եւ ըստ Ռ. Յովհաննիսեանի, կարեւոր իրադարձելու համար այդ հարկ է Որոտան գետի ջուրերը փոխադրել Արփա-Սեւան : Իսկ գիւղատնտեսական և ուժանիւթի կարիքներու համար Սեւանի ջուրի օգտագործումը նըկարգեցնելու տեսանկիւնէն անհրաժեշտ է եզրադրի ջրամբարին կառուցման արագորէն աւարտելը :

Ռ. Յովհաննիսեան մասնակցած է Երեւանի մէջ Յունիս 24-ին իր աշխատանքները աւարտած գիտական սեմինար-խորհրդակցութեան, որ նուիրուած էր Սեւանի բնագաւթեան հաւատարմալը շնորհիւ վերահաստատման խնդիրներուն : Այս գիտահաւաքին մասնակցած են բնագաւթներ, ջրա-երկրաբաններ, ջրա-կենսաբաններ, ձկնաբաններ, տնտեսագէտներ, իրաւաբաններ և ին...

ՀՈԳԵՂԱՆԳԻՍ

Տիկին Նորա Փափաղեան և զուակները, Յակոբ և Օֆիկ Փափաղեան և զուակները, Տիկին Ռուբինա Փափաղեան և զուակները կը յայտնեն թէ իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբոր և հօրեղբոր

ԵՐՈՒԱՆԻ ՓԱՓԱՋԱՆԻ

Մահուան Ա. տարեկիցին, ինչպէս նաև իրենց տարջ, քրոջ և հօրաքրոջ

ԱՐՓԻԿ ՓԱՓԱՋԱՆԻ

Մահուան քառասունքին առթիւ հոգեհանգրատեան պաշտօն կը կատարուի Յունիս 29, Կիրակի, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Եկեղեցին

15. rue Jean-Goujon, 75008 PARIS

Ի գիտութիւն ռաբացեալներուն յիշատակը յարգողներու :

Concert Exceptionnel

Lundi 30 Juin à 20 heures 30

organisé par le CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP

violon : Astrik VARDANIAN (Erevan) Saténik KHOURDOIAN (Marseille)

au piano : Anait SEREKIAN Professeur : Jean TER-MERGUERIAN

Beethoven — Brahms — Sarasate — Saint-Saens — Wieniawski — Dvorak — Khatchatrian — Komitas.

Salle du Centre Culturel : 339, avenue du Prado, 13008 Marseille Tél. : 04. 91. 77. 84. 70.

ԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Մարտիկի Զուտ Շանթ մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները - Ազնի Գեորգեանի (ծնեալ Իյնէճեան) մահուան առթիւ (Փարիզ) Տէր և Տիկին Կարօ Փանոսեան և Տէր և Տիկին Ժիւլիէ Տօնիկեան 200-ական Ֆր. Մանուկ Մանուկեանի մահուան առթիւ Տէր և Տիկին Զարուբեան 100 Ֆր. :

Շաւիղի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները. -

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան. - Պր. Սիմոն Պէրպէրեան 3800 Ֆր. :

Դպրոցին. - Կապոյտ Խաչի Շաւիղի Տէր և Դուրեան մասնաճիւղ 2000 Ֆր. , Տէր և Տիկին Գրիգոր Մաղպասեան 500 Ֆր. :

Փոխաց ծաղկեպսակի. - Եղիշ Նիկողոսեանի մահուան առթիւ՝ Տէր և Տիկին Ժազ Փանոսեան 1000 Ֆր. , Տիկին Սոնա Փանոսեան 500 Ֆր. , Տիկին Անահիտ Տալալեան 300 Ֆր. , Տէր և Տիկին Գրիգոր Փափաղեան 250 Ֆր. , Տիկին Իրգայէլ Գոնֆէ 100 Ֆր. :

MESSE ANNIVERSAIRE

La Croix Bleue Arménienne, section Sevran-Livry «Dirouhi Missakian» vous invite à assister à une messe en souvenir de tous les membres et amis décédés.

Il y a dix ans, notre ami MANOUK MANOUDIEN nous quittait et ce jour lui sera dédié, ainsi qu'aux fondateurs de la section : M. et Mme Babik Babikian, M. Ohanne Achekian, Mme Vergine Kaladjian, Mme Anouche Keuseyan, M. et Mme Movses Khloyan, M. Yeranos Manoudian, Mme Vergine Ohanessian, M. et Mme Tadavorian, Mme Angèle Baronian.

La messe sera célébrée en l'église arménienne d'Arnouville, le dimanche 29 Juin à 10 heures 30.

A l'issue de la cérémonie, un repas nous réunira à la Maison de la Culture, 17, rue Charles Péguy à Livry- Gargan.

ՅՈՒՆԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ միջմասնաճիւղային ժողովը Հիւղչարթի, Յունիս 3, ժամը 20-30-ին : Բոլոր մասնաճիւղերը հրաւիրուած են :

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

Fête Champêtre

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djamalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une buvette.

Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA» En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

CAMP ITINERANT EN ARDECHE

Pour son camp itinérant qui se déroulera cette année en Ardèche du 8 au 29 Juillet, la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

CENTRE DE VACANCES DE BELLEFONTAINE

Pour son séjour du mois d'août qui se déroulera du 30 juillet au 23 août, à la colonie de Bellefontaine (Jura), la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places son encore disponibles. Téléphoner au : 01. 48. 24. 46. 57.

Grande Fête à Bellefontaine le 13 Juillet

Cette année, la Croix Bleue célèbre le 40ème anniversaire de l'ouverture de sa Colonie de Bellefontaine.

Elle invite, tous ceux, qui au cours de ces années, ont participé à la réussite de cette action, et ont permis que vive ce petit coin d'Arménie.

Directeurs, Directrices, Moniteurs, Monitrices, anciens colons, enfants, parents, vous êtes tous, cordialement invités à participer à cet anniversaire.

Une exposition de photos vous permettra de revivre les Riches Heures de Bellefontaine, qui aujourd'hui encore, accueille près de trois cents colons, toujours aussi enthousiastes et heureux dans ce cadre calme et verdoyant de France.

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ - ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 28, տօն է Սրբոց Երևուսանից Առաքելոցն Քրիստոսի և Պողոսի Երեմուսաներորդ Առաքելոյն : Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին, պատարագ կը մատուցուի :

UGAB — UGAB — UGAB —

UGAB — MARSEILLE

SOIREE

Greco-Arménienne

Le Samedi 28 Juin à 20 heures

au son du bouzouki

Spécialités grecques et arméniennes

animée par le chanteur YANIS

Réservez dès maintenant votre soirée

Réservation au : 04. 91. 22. 10. 45

327, Bd Michelet, Marseille 9^e

UGAB — UGAB — UGAB —

ՏԱՐԵՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ

Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին տարեկիցի հանդէսը՝

SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot, Métro : Richelieu - Drouot (MAIRIE)

Յունիս 29, Կիրակի, ժամը 3-էն սկսելով : Վիճակահանութեան տոմսեր ծախուելն աշակերտներուն մօտ :

l'Ecole TARK MANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux

organise

SA PREMIERE

FÊTE

CHAMPÊTRE

Dimanche 29 Juin à partir de 12 h.

dans les jardins de l'Ecole 19-27, Sentier des Epinettes, Issy-les-Moulineaux

animée par le chanteur SOUREN et son orchestre

Buffet : Spécialités arméniennes.

Stands de jeux — loteries — attractions — surprises...

— Entrée gratuite —

Venez gagner un week-end à Eurodisney pour 4 personnes

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS STRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire : N° 55935

Համագայինի վարժարանին ծանուցանող հարկերի մասին

Յունիս 13-ին Համագայինի երկրորդ կարգի վարժարանի ղեկավարները իր առանձին պատերազմական տարիները սեզաններում շարունակելու համար վարժարանին հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

Վարժարանի ղեկավարները հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին ծանուցանող հարկերի մասին:

« Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն » ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻՆ ՏԵՂԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԵՐՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի գործադիր վարչության նախագահի ծանուցանող հարկերի մասին:

ԳՈՂՈՒԹԻ ԳՈՂՈՒԹ

ՄՈՆԻՏՅՈՒՆԻ մէջ Մայիս 31-ին մեծ թիւով տեղացիներ յարգանքի տուրք մատուցանած են Վահէ Գէորգի եկեղեցական ու ազգային 50-ամեայ դործունէութեան: Մեծարանքի արտայայտութիւններ ունեցած են բժիշկ Ա. Տէմիրճեան, ծխական խորհուրդի անդամ Ս. Երվանդ, իր գործակից բժ. Յ. Արդուն, մանեան, Իրմա Աշեան, Զարեհ Զեւեբեան, Թ. Յոսեփ: Երեկոյթը ունեցած է զեղարեւոտական բաժին մըն ալ որուն մասնակցած են Նայրի Փիլոյեան (Երզ), Յովիկ Բարսեղեան - Շաքարեան (արտասանութիւն): Աւարտին խօսք առած է մեծարեալը, իսկ հուշք բանջը արտասանած է Արարատ Վրդ. Գալթագճեան:

ՊՈՂԻՍԷՆ Ժամօք երգչուհի Ալիս Մանուկեան Մայիս 18-ին Մոնթրէյլի Պոլսահայ Միութեան սրահին մէջ երգահանդէս մը ունեցած է, ընկերակցութեամբ դաշնակահար Նորայր Արթիւնեանի: Յայտագրին առաջին մասը բաղկացած է Հայ եւ օտար դասական հեղինակներու գործերէն: Իսկ երկրորդ մասը Հայ երգահաններէ: Կոմիտաս, Արմենիան, Պատմա-դրեան, Մելիքեան, Գարամանով: Երեկոյթը աւարտած է հիւրասիրութեան ու գրողի բաժնիով մը:

անհրաժեշտ ազգակ մըն է Արցախի տընտեսական եւ ընկերային կեանքի զարգացման: Մ. Պետրոսեան աւելցուց. «ոչ հայութեան համահարկ մասնակցութիւնը Հիմնադրամին եւ անով գործունակ գորակցութիւնը Արցախին, բացառիկ կարեւորութիւն ունի այսօր: Ներկայիս, երբ դեռ վերջնականօրէն կայունացած չէ իրավիճակը Ղարաբաղին, անհրաժեշտ է համայն հայութեան վեճակ-մուխիւն»: Այս, կարգ մը յանձնարարութիւնները ըրաւ տեղական յանձնարարութեան կազմակերպչական համակցութեան ղեկու համար գործադիր վարչութեան հետ: Խօսեցաւ նաեւ նախագահ Լ. Տէր-Պետրոսեանի Մայիս 5-ի հրամանագրով հաստատուած Հայաստան - Սփիւռք յարբերութիւններու համակարգման Պետական Խորհուրդին մասին, որուն մաս կը կազմէ «Հայաստան» Հիմնադրամի գործադիր վարչութեան անդամները: Յայտարարեց թէ յատկապէս օրերուն ըսփիւռքեան մամուլին, բոլոր հաստատութիւններուն եւ կազմակերպութիւններուն պիտի դրուի բացառական մը պետական Խորհուրդի առեւտրութիւնը եւ նպատակը բնորոշող եւ հարցաբան մը: Պատասխաններու ամփոփում եւ համագործակցութիւններուն եւ կազմակերպութիւններուն պիտի ըլլայ Նոյեմբերին Երեւան, ԵՍՖիւռքի մասնագէտներու հանդիպումի մը ընթացքին:

Ժողովին աւարտին, Գաղիկ Յարութիւնեան իր ամփոփման խօսքերուց մէջ ըրաւ թէ դո՛ւն է երկօրեայ աշխատանքներէն զորս արդիւնաւէտ կը նկատէ: Ասկայն, ղերտել տուաւ որ Հիմնադրամին ընդհանուր կառոյցը դեռ զարգանալու ճամբուն վրայ է: Կան լուրջ ընթերցանք մասնաւոր կարգ մը դաշնակցութիւններ մէջ: Ազգային տուրքի մատուցումները հարկ է դարձնել, ըսաւ, բարոյական, հոգեկան պարտականութիւն, ձգտելով շարունակական մասնակցութեան: Հրաւիրեց սեղանի յանձնարարութեան կարեւորագոյն շարժող համագործակցելու հիմնական ծրագրերնուց, շուրջ եւ ուժ տալու նրպատական ծրագրերնուց: Սահմանադրական գաղափարներնուց եւ Հիմնադրամի Հոգարածութեան Խորհուրդի փոխ - նախագահին եղբայրացից խօսքերը եղան՝ «հաւաքական ուժ եւ կամք պիտի է գրեւորէ Հիմնադրամը: Միայն ուժն է որ հաշուի կ'առնուի: Ամբողջօրեալ համախառն միջազատուները անհրաժեշտ են: Հայութեան շունչը գաղտնի պիտի է ըլլայ ամէն երկրի մէջ, որովհետեւ այսօր Ղարաբաղի ապագան Երեւան եւ Ստեփանակերտ չէ որ կ'որոշուի այլ փաստօրէն մեծ մայրաքաղաքներուն մէջ»:

Մ. Պետրոսեան վերջում մը ըրաւ Հիմնադրամի տեղական կառոյցներու գործունէութեան: Հայկական աշխարհի մէջ կը գործեն, ըսաւ, քաներկու յանձնարարութիւն որոնցմէ ոմանք ունին դաստեղծութիւնը մակնորհեցաւ աշխատանքը կազմակերպելու եւ վարելու համար: Սակայն, ընդհանուր կացութիւնը կը սարգէ անհասարակ գործունէութիւն: Քարոզչութիւնը շարունակական չէ, շատ անգամ կը կատարուի միջոցառում միջոցառում: Ան չեղտեց համայնքներէն ներս հիմնադրամի հետեւողական եւ նպատակային զարգացումը տեղական կարեւորութիւնը որպէս ազգակերտումի ու պետութեան կայունացման համագործակցող ձեռք: Համեմատաբար լաւ կազմակերպուածներն են Փրանսայի եւ Միացեալ - Նահանգներու Արեւմտեան շրջանի յանձնարարութիւնը շատ անգամ արուեստի որպէս օրինակ:

Այս, ժողովը լսեց մասնակցող իրաքանչիւր տեղական յանձնարարութիւնի անդամները որ նախ տուաւ իր դաշնակցութեան մասին պատկերը, յաճախ թիւերով, եւ անկէ լսող ղեւարտութիւնները: Իսկ Մ. Պետրոսեան ներկայացուց յատկապէս «Մարտիկ» եւ «Թեթիկ» մը որոնք հաստատուելու պիտի յանձնարուի Ղարաբաղի ծրագրերնուց: Ի մասնաւորի ներքին ճամբաներու վերաշինութեանը որ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՏԵՂԱՍՊՈԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՅԺՄԷՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յունիս 16, Երկուշաբթի, Փոխանակուներու եւ նախաձեռնութեան, Քրանսական ընկերակցութեան կազմակերպութեամբ որուն մասնակցութիւն կը բերէր «Այր» ճանապարհուը, երեկոյթ մը յատկացուած էր Հայերու ցեղասպանութեան ու անոր ազդեցութեան: Տեղի ունեցաւ անտեսական ու ընկերային խորհուրդի արահի մէջ, Փարիզ ուր մեծ մասով Հայերէ բաղկացած շուրջ 140 հոգի նոյ լուսարան 19 ներկայ եղաւ: Հանդիսավար լրագրող Ժան Գարիէ իր բացման խօսքին մէջ ծանուցաւ 1950-ական թուականներուն Թուրքիոյ մէջ ունեցած արհեստավարական իր փորձառութեան վրայ որ առիթ տուած էր իրեն տեսելու թէ որքան անչըմանցիկ ու կարեւոր էր բանակին տեղի ու գերը այդ երկրին մէջ:

Յաջորդաբար խօսք առին Յարութիւն - Թեման Գէորգեան, Առա Գրեկորեան եւ Մուրատ Փափագեան, պատմական համասօս անկարկի մը, Ժիտոյականութեան դէմ պայքարին հաշտեցիչի մը եւ հայկական պահանջներու ներկայացումին ընդմէջէն դէմ լու համար հարցին պարզած պատկերը, 2000 թուականին նախօրեակին:

Հիմնական անխտածագիլն որ յատուեցաւ եւ որուն թաղ ծանօթ են Հայկական շրջանակները, Կէսայի օրէնքին շրջափակ ընդլայնելու հարցն է որ առ նուազն թէ մը արժանաւորութիւն պիտի բերէ վերապրոցներու եւ անոնց շտապեցնելուն: անոնք որոնք այսօր եւս իրենց գտնուած երկրներուն մէջ կը հարկադրուին հանդուրժելու թրքական պետութեան Ժիտոյականութեան հետեւանքներուն:

Չեմուրիը այս իմաստով կարեւոր էր, քանի որ հարցին վիճարկումին մէջ կը ներգրուէր Քրանսական շրջանակներ որոնք ընդհանրապէս շատ մակերեսային կերպով ծանօթ են անոր ծաղրերուն: Կարեւոր էր նաեւ այն երեկոյթով որ 1915-ի ցեղասպանութեան, անոր շարունակական նուիրական Քիւրտերուց, դէմ ունեցած կեցածքին միջեւ գուզահե մը կը դէպք: Եւ վերջապէս, այս երեկոյթով «Հայկական տեսակէտ» յարմար ձեւով ներկայացուցաւ ոչ յաւաստեղանկ հանրութեան մը, ինչ որ մեր նեղ ցրմանակէն զուրս գալու յատկանիչներէն մէկն է որ մեր գործունէութեան հիմնական գործունէրէն պէտք է ըլլայ:

Յ. Քրանսական

ԻՏԱԼԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Իտալիոյ Հայոց Միութեան ընդհանուր ժողովը գումարուած է Մայիս 25-ին ու ընտրած նոր վարչութիւնը, հետեւեալ կազմով:

Յակոբիկ Մանուկեան	Նախագահ
Ալէքօ Պէլլիքեան	Քարտուղար եւ իտալական իշխանութիւններու հետ յարաբերութեան պատասխանատու
Վազգէն Բամպակեան	Գանձապահ
Անդրանիկ Պաւլեան	Փոխ - քարտուղար
Իրմա Պապիկեան	Խորհրդական ընկ. հարցերու
Փիլոօ Գիւլիքեան	Խորհրդական Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու
Արմէն Մարտեան	Խորհրդական
Իտալիոյ Հայ դաշնակցութեան հետ յարաբերութիւններու	
Անթոնիօ Սէֆէրեան	Խորհրդական
Իտալիոյ Հայ ընկերակցութիւններու հետ յարաբերութիւններու	

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՒՊԱՏՈՒՄԻ Ի ՊԱՏԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

Միջոցով մէջ, ազգային բարերար տէր եւ տիրէ Վահան Շամբեան, Մայիս 18-ին, ընդունելութիւն մը կազմակերպած են Վասիլ Հայաստանի Հանրապետութեան Լուսին Բարեկամներու կոմիտէին հիւպատոս Արմէն Բարեկամներին: Ներկայ եղած են հայ եւ օտար շուրջ 200 հրաւիրեալ, որոնց կարգին Միջոցի ջազապետը, կառավարական պաշտօնատարները, կարգ մը երգիչներու հիւպատոսներ, Հայ եւ օտար համայնքներու ներկայացուցիչներ: Բացումը կատարած է տիրէ Շամբեան: Իրաքան Քիւրտերու հիւպատոսը: Սոնիա Տիւրքիան - Քիւրտերու ներկայացուցիչը իր ծագումնէն միջոց մեր օրերը:

ԼՐԱՏՈՒ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Ժերար Կիմոնյանը և զաւակները՝ Տէր և Տիկին Սիրիլ Գանտէ և զաւակները, Տէր և Տիկին Գեորգեան - Ֆուրմոն և աղջիկը Էրենց Խորին շնորհակալութիւններ կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք մասնակից եղան իրենց սուգին:

ՏԻԿԻՆ ԱԼԱՆ ԿԻՄՈՆԻՅԱՆԻ

(Ծննդաւ՝ Գեորգեան)

Կակճալի մահուան առթիւ: Յուզարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Երկուշաբթի, Յունիս 16-ին Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Եկեղեցին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Խաչի Պանէէօ - Գաշանի Հ. Իսահակեան մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է 500 Ֆր. Մարկրիթ Գուլումեանի իր մօր՝ Տիկին Էմիլի Հանչերեանի քառասունքին հողահանգրտեան առթիւ:

(Շաբ. Ա. Էջէն)

Թիւն չկայ: Ան մերժած է սակայն որ- եւէ լուսարանութիւն կատարել տըր- ւած պատասխաններուն կապակցու- թեամբ, աւելցնելով թէ անհրաժեշտ է գաղտնապահութիւնը և թէ «արտա- հոսքերը» կրնան վնասել հարցին կար- դազրութեան գործընթացին: Ինչ կը վերաբերի Ֆրանսայի, Ռուսաստանի և ԱՄՆ-ու նախագահներուն Տէնիլըրի մէջ ըրած միացեալ յայտարարութեան, Լ. Ջորաբեան բաց է թէ Հայաստան հա- մաձայն է հոն յիշուած սկզբունքներուն և մտահոգութիւններուն: «Մենք նոյն- պէս գտնում ենք, որ կարգադրումը պէտք է սեռի բերուի բոլոր հակամարտ կողմերի միջև բանակցուած լուծման հիման վրայ» չեղած է ան:

ԱՐՑԱՆԵԱՆ ՊԱՅՔԱՐԸ ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆ ԵՐԵՒԱՆԻ Ե

Յունիս 25-ին աշխատանքները սկսած է «Արցախի հիմնահարցը» թեմայով զե- տաժողովը, որու նախաձեռնած է «Ի պաշտպանութիւն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան» համահայկական հա- մաժողովի կոմիտէն: Գիտաժողովին կը մասնակցին Հայաստանէն և Ղարաբա- ղէն մտաւորականներ, հանրային ու քա- ղաքական գործիչներ: Հայաստանի մօտ ԼՂՀ մնալուն ներկայացուցիչ Նայիրա Մեղրումեան ԼՂՀ վարչապետին անունով աղջուներէ ետք ղեկավարողին մասնա- կիցները, նշած է թէ արցախեան պայ- քարը տեղական ինքիւր չէ, այլև հա- մազգային երեւոյթ է: Բանախօսներու կարծիքները միացած են յատկապէս այն հարցին շուրջ որ արտաքին քաղաքակա- նութեան մէջ հարկ է գործուն դիրք բռնել, անհրաժեշտ է պաշտպանական քա- ղաքականութեան անցնել յարձակողա- կան քաղաքականութեան: Գիտաժողովին, աշխատանքները կը շարունակուէին Յունիս 26-ին:

Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԱՍՈՒԼԻՍՈՐ

ԱՄՆ-էն վերադարձին ԱժՄ-ի նա- խագահ Վ. Մանուկեան մամուլի ասու- լիսի մը ընթացքին յայտնած է թէ ար- տաքին աշխարհի մէջ Հայաստանի պա- կերը պղտորած է որպէս ժողովրդավար երկիր: Խօսելով Ղարաբաղի հարցին լուծումին մասին, բնական նկատած է որ նախ զգործունը նպատակը զիրքի վը- բայ գետնից բաբուն: Ըսած է թէ և թէ կան ընկերութիւններ այ որոնք կ'ուզեն որ նախատարը անցնի Հայաստանէն: Մամուլի ասուլիսին Վ. Մանուկեան քննադատած է Սփիւռքի նկատմամբ իշ- խանութիւններու քաղաքականութիւնը որ պատակաստիճանով պատճառ կ'ըլլայ: Ան որոշակի գեր վերադրած է Սփիւռքի շրջանակներուն: Պատասխանելով հար- ցումներու, բաց է թէ Դաշինքը կար- սնցուցած է կարելիութիւնները և պէտք է վերաքննուի զայն շարունակելու խըն- գիրը:

MESSE ANNIVERSAIRE

La Croix Bleue Arménienne, section Sevran-Livry «Dirouhi Missakian» vous invite à assister à une messe en sou- venir de tous les membres et amis décédés.

Il y a dix ans, notre ami MANOUK MANOUDIAN nous quittait et ce jour lui sera dédié, ainsi qu'aux fondateurs de la section: M. et Mme Babik Babikian, M. Ohanne Achekian, Mme Vergine Kaladjian, Mme Anouche Keusseyan, M. et Mme Movses Khloyan, M. Yeranos Manoudian, Mme Vergine Ohanessian, M. et Mme Tadavorian, Mme Angèle Baronian.

La messe sera célébrée en l'église arménienne d'Arnouville, le dimanche 29 Juin à 10 heures 30.

A l'issue de la cérémonie, un repas nous réunira à la Maison de la Culture, 17, rue Charles Péguy à Livry- Gargan.

L'École TARKMANTCHATZ d'Issy-les-Moulineaux organise SA PREMIERE FÊTE CHAMPÊTRE Dimanche 29 Juin à partir de 12 h. dans les jardins de l'École 19-27, Sentier des Epinettes, Issy-les-Moulineaux animée par le chanteur SOUREN et son orchestre Buffet: Spécialités arméniennes. Stands de jeux - loteries - attractions - surprises... Entrée gratuite Venez gagner un week-end à Eurodisney pour 4 personnes

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire: N° 55935

ՅԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱԻԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄՔ ՍՏԱՑԱՆՔ

Համակիր մը 2000 Ֆր. է դնահատու- թիւն «Յառաջ միտք և արուեստ»-ի:

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Մարլէն Գիգիբեանի (ծնեալ՝ Պէրպէր- եան) թարմ յիշատակին Պերնար Տէտէ- ճեան, 500 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»-ին:

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յունիս 28, տօն է Սրբոց Եր- կոսասանից Առաքելոցն Գրիստոսի և Պողոսի երեքսասաներոցն Առաքելոցն: Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Տաճարին մէջ, ժամը 10-ին, պատարագ կը մատուցուի:

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽՍՁԻ միջմասնաճիւղային ժողովը Հինգշաբթի, Յունիս 3, ժամը 20-30-ին: Բոլոր մասնաճիւղերը հրաւիր- ւած են:

UGAB - UGAB - UGAB - UGAB - MARSEILLE SOIREE Greco-Arménienne Le Samedi 28 Juin à 20 heures au son du bouzouki Spécialités grecques et arméniennes animée par le chanteur YANIS Réservez dès maintenant votre soirée Réservez au: 04. 91. 22. 10. 45 327, Bd Michelet, Marseille 9e UGAB - UGAB - UGAB - UGAB

ՏԱՐԵՎԵՐՉԻ ՀԱՆԴԻՍ

Կապոյտ Խաչի Փարիզի մասնաճի- ղին տարեկերջի հանդէսը՝ SALLE ROSSINI, 6, rue Drouot, Métro: Richelieu - Drouot (MAIRIE)

Յունիս 29, Կիրակի, ժամը 3-էն սկսեալ: Վիճակահանութեան տոմսեր ծախ- ւեն աշակերտներուն մօտ:

Concert Exceptionnel

Lundi 30 Juin à 20 heures 30 organisé par le CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP violon: Astrik VARDANIAN (Erevan) Saténik KHOURDOIAN (Marseille) au piano: Anait SEREKIAN Professeur: Jean TER-MERGUERIAN

Beethoven - Brahms - Sarasate - Saint-Saens - Wieniawski - Dvorak - Khatchatrian - Komitas.

Salle du Centre Culturel: 339, avenue du Prado, 13008 Marseille Tél.: 04. 91. 77. 84. 70.

Fête Champêtre

La Croix Bleue des Arméniens de France, Section «Archag Djmalian» de Décines organise une FETE CHAMPETRE le Dimanche 29 Juin à partir de 12 heures. Il y aura des stands de jeux pour les enfants, un buffet et une bu- vette.

Cette fête sera animée par l'Orchestre «ARMENIA» En cas de mauvais temps elle aura lieu à la Salle des fêtes de Décines.

VOYAGE en ARMENIE et au KARABAGH

DU 21 AOUT AU 4 SEPTEMBRE organisé par la Section «SEVAN» de Vienne de la Croix Bleue des Arméniens de France Comprenant les prestations suivantes: - Transport aérien: Paris/Erevan/Paris - Transfert en car: Aéroport/Hôtel/Aéroport - Hébergement: * 10 nuits à l'hôtel Arménia - Erevan (tout confort); * 2 nuits à Goris * 2 nuits à Stépanakert; * compris petit-déjeûners et dîners. - Excursions avec visites guidées: Erevan, Etchmiadzine, Khor Virab, Sardarabad, Sevan, Dilidjan, Zvartnotz, Garni, Gueghard, Gumri, Spitak, Vana- dzor; Goris: Portes de Zanguezour, Noravank, Tatev, Sissian; Karabagh: Chouchi, Amaras, Gantzassar, Latchine. - Non compris: Visa et voyage jusqu'à Paris. Renseignements et inscriptions: Tél.: 04. 74. 53. 25. 91. Date limite d'inscription: 15/07/97.

SEVAN VOYAGES PARIS • EREVAN • PARIS VOLS HEBDOMADAIRES ASSISTANCE A L'AÉROPORT ORGANISATION D'ACCUEIL ET DE TRANSFERT RÉSERVATION D'HÔTEL LOCATION DE VOITURE AVEC CHAUFFEUR EXCURSIONS GUIDÉES VOYAGES ORGANISÉS EN GROUPE SERVICE FRET PARIS • EREVAN SABERATOURS 19, RUE ST. ROCH - 75001 PARIS TEL 01 42 96 10 10 - FAX 01 42 96 18 77 SEVAN VOYAGES 48, COURS DE LA LIBERTÉ - 69003 LYON TEL 04 78 60 13 66 - FAX 04 78 60 92 26 EREVAN 37, RUE HANRABEDOUTIAN - EREVAN 10 EN COLLABORATION AVEC ARMENIAN AIRLINES A votre service pour toutes destinations dans le monde!

Արժանիանայ կեանք

ՄԵԾԱՐԱՆՔԻ ԶԵՆՆԱՐԿ ՄԸ

Հինգշաբթի, Յունիս 12-ին, տեղոյս Ազգային Ման Մարթինեան Հիմնարկը (կեանքային), իր կեդրոնին մէջ կազմա-

Հանդիսութեան ներկայ եղան Արտա- թին նախարարութեան, պաշտօնատարներ, արճարատիճան գինուորականներ, Հա-

Առաջին ասթի կարգացուցեցաւ նախա- գահ լեւոն Տէր - Պետրոսեանի, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա.ի եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա.ի

Ման Մարթինեան Հիմնարկի տնօրէն՝ Գորայր Տիէկօ Սորիա յայտարարեց, որ «Հեռաւոր Հայաստանի մէջ Ազատարարի կիսամյակի գեներալում» պատիւ կ'ըն- ժայուի Արժանիան: Խորհրդանշական է որ, շարունակեց տնօրէնը, նոր ազա- տագրութեամբ Հայաստանի հանրապետու-

ՆԵՐԿԱՅ ՄԸ

Հնորհաւորական եւ օրհնութեան հետա- գիրները:

Ման Մարթինեան Հիմնարկի տնօրէն՝ Գորայր Տիէկօ Սորիա յայտարարեց, որ «Հեռաւոր Հայաստանի մէջ Ազատարարի կիսամյակի գեներալում» պատիւ կ'ըն- ժայուի Արժանիան: Խորհրդանշական է որ, շարունակեց տնօրէնը, նոր ազա- տագրութեամբ Հայաստանի հանրապետու-

Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Պ. Արզումանեան՝ Հիմնարկի տնօրէնը: Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Պ. Արզումանեան՝ Հիմնարկի տնօրէնը: Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Ստացուած էին նաեւ եւ ձեռնարկին ընթացքին կարգացուցեցան հետազոտողներ հետեւեալ անձնաւորութիւններէն. - Հա- յաստանի Սահմանադրական Ատենանի Նախագահ Գաղիկ Յարութիւնեան, Կրթ- թութեան եւ Գիտութեան նախարար Ար- տաշէս Պետրոսեան, «Հայաստան» Հիմ- նարկումի գործադիր տնօրէն Տիէկօ Մա-

Պաշտօնակալ, բաժինէն վերջ ցուցա- գրուեցաւ Երեւանի մէջ կիսանդրիի դե- տեղանք, տեսերիցը եւ տեղի ունեցաւ հիւ- րասիրութիւն՝ Ման Մարթինեան Հիմ- նարկի կողմէ:

Պաշտօնակալ, բաժինէն վերջ ցուցա- գրուեցաւ Երեւանի մէջ կիսանդրիի դե- տեղանք, տեսերիցը եւ տեղի ունեցաւ հիւ- րասիրութիւն՝ Ման Մարթինեան Հիմ- նարկի կողմէ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

«ԳԱՐՈՆ» ՄԱՆԿԱՆՑ ԵՐԿԶԱՆՈՒՄԻՆ ՀԱՄԵՐԳԸ

12 տարին մարդկային կեանքին մէջ շատ երկար շրջան մը չէ, սակայն բաւա- րար է 10-ամեայ պատմութի մը համար որ այն դառնալի չափահաս երկրասարգ մը: Այդ մէջը պատահեցաւ Գարուն երգ- շարութիւնը համար: Կարգաւթեան օրերու պատմութիւնը մեծցան, դարձան համալ- սարանական կամ նեոտեցան, աշխատան- քի կեանքի, բայց բարեխաղաղար ա-

Ժամը 20-30-ին սկսաւ Գարուն ման- կա - պատանեկան երգչախումբին հա- մերգը, Մարգարի Մայր եկեղեցոյ Ա. Զրբաշեան սրահին մէջ, ներկայութեամբ Յակոբ Արք. Վարդանեանի, որ միշտ կը բաղաւթի եւ կը խրատուէ մշակութա- յին ձեռնարկները:

Նախ ընծ բարձրացաւ «Գարուն»ի Բ. խումբը (բոլորովին նորակազմ), մեզի հրամաններով Նազարեանէն՝ «Երգ տարե- դարձի», Թէրզեանէն՝ «Աբաղաղը» եւ «Փրիսիկն ու Միլիկը»: Հակառակ իրենց շատ փոքր տարիքին ու հասակին, ամե- նամեծ լրջութեամբ կը հետեւէին դեկա- վար Սաշիկ Երմամբանի իւրաքանչիւր չափին: Այս երեք երգերուն յաջորդեցին արտասանութիւններու փունջ մը. Մարա- լէն՝ «Ուսման ճիւղ», Թամարէն՝ «Արջ աղ- բարը», Մատիէն՝ «Կապիկն ու սկիւնց- ները», Բաֆֆիէն՝ «Հիւանդ կատուն», Հովիկէն՝ «Ստախոս հովիւր», Փառան- ձեանէն՝ «Կտակը» եւ Սեդալիէն՝ «Ես իմ անոջ Հայաստանին»: Երկու ընդմիջում- ներով ունկնդրեցինք նաեւ նուագաճու- ներ օրնոցմէ մինչ Մատիէն՝ փոքրիկ ջու- թակահարուհի մը, նուագեց Կոմիտասի «Ծոզեր Զան»ը, իսկ երեք Հիւրի «Պօրե- րօ»ն նուագեցին Վահան՝ Փակօթով եւ Լիլիան՝ դաշնակով: Այդամ մը եւս ընծ եկաւ «Գարուն»ի Բ. խումբը, երեք եր- գերով՝ Թերզեանի «Այթթը հայրիկին եւ մայրիկին», «Նաւալարներ» եւ Նազարե- անի «Մտնորը»:

Այս յաջորդարար եկան մեզ զբաւել մենեքիչներ եւ նուա- գածուներ: Պարպօթի «Երկրորդ հան- դէսը» նուագեցին՝ Անդրանիկ վարդա- փողով եւ Լիլիան՝ դաշնակով: Հայտնի «Մընուէն» դաշնամուրի վրայ միտանա-

պէս կ'ապրի: Գուն ալ խօսէ ճշմարտու- թիւնը, վաղ առտու կ'ազատիս: Իսկ կ'ըզբնի հրամանատարը, Ալի Բեգ պէյ (չլիտիտի միւսին հետ), զիս առաջնորդեց իր գրասեղանին քով, որուն ետեւ պատուհան մը կը բացուէր հրապա- րակին վրայ: Նստանք եւ սկսաւ հար- ցումներ ուղղել: Յետոյ սարէն - ձորէն խօսելով յանկարծ դիտել տուաւ:

Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

Սոսք աննելով՝ դեպքանք արժեւորեց Սոսք Մարթինեան Հիմնարկի դերը, ընդ- գծելով որ անկիա կոչուած է «պահպա- նելու ազգային հերոսի վարքն ու աւան- դուքը»:

րար մեկնարանեցին Նինա եւ Արմենուհի, Կոմիտասի «Կարաիկը» մենեքից էլիզ - Անթառամ որուն գաշնակով կ'ընկերանար Կարինէն: Տաղանդաւոր եւ խոստումնա- լից ջութակահարուհի Սաթենիկ լարե- րուն վրայ խօսեցուց Կոմիտասի «Միտանի ծառ»ը, որուն անգամ մը եւս դաշնակով կ'ընկերանար Լիլիան:

Հուսկ ներկայացաւ «Գարուն» երգչա- խումբի Ա. խումբը, աւելի մեծ եւ վաթ, մեզի հրամաններով Վէլզեանի՝ «Սիրեցէք տղաք», Շիշեանի՝ «Լորիկ» եւ «Յոտա- ջընթաց թմբակահար», Պարթեւեանէն՝ «Հայոց լեզուն»: Երախաններէն շատեր վը նուագեցին հարուստային երաժշտա- կան գործիքներ: Համերգը վերջ գտաւ խանդավառ ծաղահարութիւններով, ընծ հրաւիրուեցաւ «Գարուն»ի հիմնադիր տը- նօրէնուհին՝ Տիէկօ Շիլիկէթ Երմամբան որուն ծնողաց կողմէ նուիրուեցաւ փունջ մը ծաղիկ, նոյնպէս նաեւ Օրբիդ Լիլիան, Օկաննիսէֆի որ համերգի տեսու- ղութեան դաշնակով ընկերացաւ երգչա- խումբին: Ինքն ալ հասած է այդ խումբին ծոցէն: Նաեւ փունջ մը ծաղիկ արուեցաւ Օր. Անի Երմամբանի, որ հակառակ իր երիտասարդ տարիքին, զխոսակցութեամբ եւ նուիրումով կը արամադէ իր համոյ- քի ժամերը փոքրիկներու ձայնամարդու- թեան:

Յետ համերգի պարտէզին մէջ տեղի ունեցաւ տարեգարձի խնջոյք, առաօրէն սարքուած սեղաններու շուրջ եւ խան- դալատ մթնոլորտի մը մէջ կտրուեցաւ տարեգարձի կարկանդակը:

Յետ համերգի պարտէզին մէջ տեղի ունեցաւ տարեգարձի խնջոյք, առաօրէն սարքուած սեղաններու շուրջ եւ խան- դալատ մթնոլորտի մը մէջ կտրուեցաւ տարեգարձի կարկանդակը:

Կը յիշեմ այն օրը երբ առաջին անգամ Տէր եւ Տիէկօ Երմամբան յայտնաւ էին, մանկա - պատանեկան երգչախումբ մը կազմելու գաղափարը: Գործադրուած զաղափարին վրայէն անցան 12 տարիներ որոնց ընթացքին անոնք աշխատեցան անվճար, անխնայ, ուստի՝ արդիւնա- բեր: Համերգներու ընթացքին կը տես- նենք զեկալար Պր. Սաշիկ Երմամբանի աշխատանքը բայց այդ խումբին ետին կան թափուած ուրիշ քրտիքներ, որոնց ահանատես չենք: Անոնք կը պատկանին Տիէկօ Շիլիկէթի Երմամբանին, որ անձայն, անչուղ արդէն իսկ պարտաստեց իր փո- խանորդները: Երկուստեք իր պարտէզի մը տեսանկյունիցը եւ յաջորդականու- թիւնը: «Գարուն» երգչախումբը կը տես- նենք զպարզ մը ըլլալով, որովհետեւ ան ոչ միայն կ'ուսուցանէ երաժշտութիւն, այլ նաեւ մայրենիէն: Զէ՛ որ երախային լեզու մը սորվեցնելու յաւաքով միջոցը երգն ու արտասանութիւնն են:

Բարեբախտաբար զաղութիւն ներս ու- նինք նուիրում հոգիներ. երանի թէ ու- նենայինք նաեւ նոյնքան գիտակից ծնող- ներ...:

ԱՆԻ ՅՈՎԱԿԻՄԻԱՆ

ՃԱԻԱՐԸ ՄԻԱՎԵՄԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՍՍՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ Բ. ՄԱՍ ՏԵՐԵՆԵՐ

Չունակապիւրը քակեցին ու մինչ կը կարճէինք թէ զատ զատ պիտի արգելա- փակեն առանձին խցիկներու մէջ, բոլորս մէկ վար իջեցնելով, հինգս մէկ սենեակ զբին, ունի ալ ուրիշ սենեակ մը, յարա- կից: (Ինքաբար գովուշի): Ովքեր էին միւս կարանաւորները, - բոլորս ալ ծանօթներ, զանազան պատ- ճաններով ձերբակալուած եւ գիտմամբ ինծի հետ միացուած: Ուղղակի իմ ձերբակալութեան հետ կապ ունէր. - 1. Սամուէլ Գարբիւեանը, որ նախապէս բանտարկուած եւ ոստիկա- նութեան տնօրակին մէջ արձանագրուած ըլլալով, կը կանչուէր եւ վեր կը դրուէ: Այնպէս, Սոմա, երբ կարծեմ լուր աննելու, զայն ալ վար կը դնեն եւ կը

բանտարկեն ատեն մը, իրրեւ մեղսա- կից). - 2. Իգնատիոսը (Ահարոնեան), որ ձերբակալութենէն մէկ շաբաթ յետոյ, վարձարձիկին կ'երթայ իրրեւ մաքսային գործակալ եւ կ'ուզէ փրկել պաշտակալը կամ տետրակը: Վրտարձիկը կը մտնէ եւ Իգնատ կը ձերբակալուի:

Անուղղակի կապ մը ունէր Տիգրան Զէօ- կիւրեանի երէց եղբարը, ողբացեալ Յով- հաննէսը (Օննիկ), որուն հասցէին հետա- գիր մը ուղղած էր Մարգարէտ, Հակոբէն: Պարտէզի մը մէջ շինուած, երեւութա- պէս մաքուր էր «միշտաթ գովուշի»ն, բայց կատարեալ փուռ մը՝ լուերու: Ա- ռաբի ուղիներ իսկ խաչեցանք, եւ որով- հետեւ կարելի էր քննալ, ալ - ձախ կը տորոտէինք, մինչ հերթապահ ոստիկանը կ'ունար:

Ուլան ետքսանա, Էօփիզ շիմտի... (Չպտակի՞ս ե՛րգ, հիմա...)

Քանի մը օր վերջը՝ գիշերուան ժամը 2-ին արթնցուցին զիս տանելու համար կեդրոնի հրամանատարին քով: (ՄԵՐԲԷԳ ԳՕԱՄՆՍԱՆԸ):

Զէն կրցած քնանալ միւսները, մինչեւ վերադարձաւ: Բանտէն մինչեւ կեդրոնի հրամանատա- րութեան չէնք (տասը մայրիկեան), սո- ջեւեւ կ'երթար գինուորական բանտին վերաբառուչը, Իսմայիլ Հապար պէյ, իսկ իմ քովս՝ բանտապահ մը եւ չափուշ մը: Մինչ բացատմանէ կ'անցնէինք, այս վեր- ջինը, Քէօր ՄԷՏՄԷՏ, կը հարցնէր ու կը պատմէր:

Համայնակ Արամեանցը կը ձանձնա՞ս. - Լսած եմ, չեմ ձանձնար: - Ան ալ քեզի պէս «քաթիկ» էր, բայց ճշմարտութիւնը խօսեցաւ ազատե- ցաւ, հիմա Ֆէսը ծուռ դրած, էֆէնտիի

որեւէ կապ չենք ունեցած: - Բայց անոնք բոլորս ալ քեզ կը ձանչ- նան:

Կրնայ ըլլալ: Յօդուած գրած, ճառ խօսած եմ:

Ուրիշ գործեր ալ կատարած ես ա- նոնց հետ:

Ինչ գործ կրնամ կատարած ըլլալ, երբ չեմ ձանձնար:

Հարցաքննիչը դատարարը, Պէհա պէյ, չափազանց խորամանկ տիպար մըն էր, եւ հարցումները կը տեղացնէր մերթ ու- զրքելով, մերթ սաստիկով կամ զարմա- ցական կանչեր արձակելով:

Քեզի պէս ուշիմ տղայ մը ի՞նչպէս այսքան տխրաւ (ապտալ) պատասխան- ներ կուտայ...:

Շատ բանուկ մեթոս մըն էր այս ոստի- կանութեան, ինչպէս կեդրոնի հրամանա- տարութեան մէջ:

Օր մը, ուղեով կապեր հաստատել Մա- ուիին հետ, հրամանատարը կը հարցը- նէր: - 2. ... Կրնէ թէ նշանածդ է. քեզի պէս բանաստեղծ մարդ մը ի՞նչպէս կըր- նայ սիրել հասարակ «մօտիտա» մը, չեմ հաստատ, միւսն է, Մառին...:

Դժուար է բացատրել սրտի խնդիր- ները: - Ոչ, ոչ, ան քեզի չի վախեր, միւսն է, գեղեցիկ, նուրբ, ուսեալ: Գուն կու- բանաս, բայց ան կը ձանձնայ քեզ, եւ կը սիրէ, չա՛տ կը սիրէ:

Ուրիշ առիթով մը, հետեւեալ հար- ցապնդումը տեղի կ'ունենար ոստիկանու- թեան բանտին մէջ, երբ գետ խելա գը- լուխ չէր եկած եւ կակապիւրով կը խօ- սէի:

(Շաբ. Ա. Էջ 16)

ներուն: Ազրբեջանական մամուլին մէջ լոյս տեսած լուրերուն համաձայն Ուկրաինայի նախագահը Իսլամ Քարիմով որ մինչեւ վերջերս կը պահէր չէզոք դիրք մը Արցախի կնճիօնին նկատմամբ, Հ. Ալիևի այցելութեան կապակցութեամբ տուած մամուլի ասուլիսին ընթացքին ըստ է կէ կողմէ մէջ կարելի չէ որ ըլլան հայկական երկու պետութիւններ, ու դարբարդեան հարցը հարկ է լուծել քաղաքական ճամբով: Ուղղակի տանի նախագահը արդար եւ իրաւացի որակած է Ազրբեջանի դիրքորոշումը որ կը կայանայ հողային ամբողջականութեան պահպանման, գրաւուած հողերու պարպումի եւ տեղահանուածներու վերադառնալու սկզբունքներուն մէջ: Ան «լաւ նախաքայլ» համարած է Մինսկի խումբի նախագահութեան ԱՄՆ-ու եւս մասնակցութիւնը:

Իսկ Ղազախստան Ազրբեջանի գրաւցութեան իր արամադրութիւնը արտայայտած էր արդէն Յունիս 10-ին, երբ Ղազախստանի նախագահ Նազարբայեւի եւ Ալիևի Ամմանի մէջ միասնաբար տուած մամուլի ասուլիսին Նազարբայեւ քննադատած էր Ռուսաստանի կողմէ Հայաստանի դէմ յանձնելու պարագան: Ինչ կը վերաբերի զարբարդեան հարցին, Ղազախստանի նախագահը վճռական շեշտով ըսած է թէ «դիմ է պահանջուած անջատողականութեան»:

**

ԱՐՅԱՆԻ Ի ՆՊԱՍՏ ՎԻՃԱԿԱՆԱԿ

ԼՂՀ իշխանութիւններուն նախաձեռնութեամբ 1998 Մայիս 9-ին կը կազմակերպուի մեծ վիճակահանութիւն մը, նպատակը Արցախի վիճակախաղին:

500 հազար տոմսակները կը վաճառուին 5 տարի համարժէքով, Հայաստանի Արցախի եւ Սփիւռքի հայաշատ բոլոր երկիրներուն մէջ: Վերոնշեալ օրը վիճակահանութիւն տեղի կ'ունենայ աշխարհի չորս ծայրերուն նախապէս որոշուած վայրերու մէջ: Բացի զբաժանեալ եւ նիւթական նուէրներէ, վիճակահանութեան կը դրուին նաեւ ԼՂՀ քաղաքացիութեան իրաւունք, Արցախ գրուներու ուղեղիւրներ, ինչպէս նաեւ տուններ ու հողային տարածքներ, անհատական գործի արտօնաթուղթեր եւլն:

Այս նախաձեռնութեան գլխաւոր նպատակն է, ինչպէս յայտնած է վարչապետ Լ. Պետրոսեան, ծրագրին ներկայացման ուղղուած հանդիպումին ընթացքին, Արցախի աւերուած տնտեսութիւնը քին, աւերուած տնտեսութիւնը վերականգնել է ու ընկերային հարցերը լուծել:

**

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՄՈՒՍՏՐԱՏԻՆԵՐԸ ԾԽԱՄՈՒ

Հայաստանի Առողջապահութեան նախարարութեան մէկ տեղեկագրին համաձայն Հայաստանի մէջ 14 - 16 տարեկան դեռահասակներու 36,8 տոկոսը կը ծխէ, անոնց 56,4 տոկոսը տղաք են: Տղաքը կը սկսին ծխել, ընդհանրապէս 14 տարեկանին, իսկ աղջիկները 16:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville, 75010 PARIS SIRET: 51027317 A R. C. Paris Commission paritaire: N° 55935

ՅՈՒՇԱՏԵՐ

ԿԱՊՈՅՏ ԽՍՁԻ միջմասնակցային ժողովը Հինգշաբթի, Յունիս 3, ժամը 20-30-ին: Բոլոր մասնակցերը հրաւիրուած են:

Concert Exceptionnel

Lundi 30 Juin à 20 heures 30 organisé par le CENTRE CULTUREL SAHAK-MESROP violon: Astrik VARDANIAN (Erevan) Saténik KHOURDOIAN (Marseille) au piano: Anait SEREKIAN Professeur: Jean TER-MERGUERIAN Beethoven — Brahms — Sarasate — Saint-Saens — Wieniawski — Dvorak — Khatchatrian — Komitas.

Salle du Centre Culturel: 339, avenue du Prado, 13008 Marseille Tél.: 04. 91. 77. 84. 70.

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

VOYAGE en ARMENIE et au KARABAGH

DU 21 AOUT AU 4 SEPTEMBRE organisé par la Section «SEVAN» de Vienne de la Croix Bleue des Arméniens de France

Comprenant les prestations suivantes: — Transport aérien: Paris/Erevan/Paris — Transfert en car: Aéroport/Hôtel/Aéroport

— Hébergement: * 10 nuits à l'hôtel Arménia — Erevan (tout confort); * 2 nuits à Goris * 2 nuits à Stépanakert; * compris petit-déjeûners et diners.

— Excursions avec visites guidées: Erevan, Etchmiadzine, Khor Virab, Sardarabad, Sevan, Dilidjan, Zvartnotz, Garni, Gueghard, Gumri, Spitak, Vanadzor; Goris: Portes de Zangueour, Noravank, Tatev, Sissian; Karabagh: Chouchi, Amaras, Gantzassar, Latchine.

— Non compris: Visa et voyage jusqu'à Paris. Renseignements et inscriptions: Tél.: 04. 74. 53. 25. 91. Date limite d'inscription: 15/07/97.

**

CAMP ITINERANT EN ARDECHE

Pour son camp itinérant qui se déroulera cette année en Ardèche du 8 au 29 Juillet, la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au: 01. 48. 24. 46. 57.

**

CENTRE DE VACANCES DE BELLEFONTAINE

Pour son séjour du mois d'août qui se déroulera du 30 juillet au 23 août, à la colonie de Bellefontaine (Jura), la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe que quelques places sont encore disponibles. Téléphoner au: 01. 48. 24. 46. 57.

3ème FORUM CULTUREL UNIVERSITAIRE HAMAZKAÏNE

19 JULLET - 4 AOUT BEYROUTH — LIBAN

Aux étudiants arméniens

Après le succès des deux premières rencontres culturelles universitaires de Hamazkaïne à Beyrouth, nous avons la joie de vous annoncer l'ouverture des inscriptions de la 3ème Rencontre. L'année dernière plus de 50 étudiants arméniens venus du monde entier ont participé à ce forum. Ils venaient des Etats-Unis, du Canada, d'Australie, de France, de Grande-Bretagne, d'Italie et de Bulgarie, de Chypre, du Liban et de Syrie. Les participants seront logés dans le cadre historique du Lycée - Collège Nichan Palandjian Djemaran de Beyrouth, doté de structures d'accueils exceptionnelles: Salle de Conférences avec air conditionné, stades, chambres confortables à proximité du Centre Ville et de la plage.

Durant 2 semaines les étudiants participeront à un cycle de conférences, sur la Littérature arménienne, l'Histoire et l'Art. Ces conférences données par des universitaires seront suivies de débats. Les étudiants participeront à l'élaboration d'un journal interne. Les matinées seront consacrées au programme culturel, les après midi aux visites sur les sites archéologiques et historiques et aux divertissements: plage, activités sportives, danse, sorties.

Cette rencontre est l'occasion pour les étudiants arméniens de se connaître, de créer des relations dans une ambiance culturelle et chaleureuse.

Pour les inscriptions à Paris, téléphoner à: Mme Marie Sudjian — 01.48.78.76.88; Mme Hourig Baghdassarian — 01.42.29.10.24.

Université d'Eté d'Etudes Arméniennes

Le HOM (Hay Oknoutian Mioutioun) de la Côte Est des Etats-Unis organise une université d'été d'études intensives arméniennes dispensées en langue anglaise, de 3 semaines, destinée aux jeunes étudiants de niveau universitaire, âgés de 18 à 25 ans et diplômés d'études secondaires.

Date: du 20 juillet au 9 août 1997

Lieu: Université Bradford — à Bradford (Massachusetts)

Direction: M. Barlow Der Mugrdechian Professeur du programme d'études arméniennes à l'Université d'Etat de Californie à Fresno.

Programme

- Langue Musique Histoire Cinéma Littérature Danse Histoire de l'art et autres...

Conditions: • Hébergement pris en charge par le HOM Côte Est; • Frais d'inscription, non remboursables, 350 USD, en plus des frais de voyage à la charge du participant. Places limitées: S'adresser à la CBAF: Tél.: 01. 48. 24. 46. 57.

UGAB-MARSEILLE

VOYAGE EN ARMENIE

du 9 au 16 Octobre

Inauguration officielle de la 5ème Table de l'UGAB

PROGRAMME DU VOYAGE

- Jeudi 9 Octobre: Décollage de Marseille pour Paris. Accueil à l'arrivée et transfert à l'aéroport Charles de Gaulle 1. Enregistrement; 18h35 Envol pour Erevan. Arrivée à Erevan, accueil et transfert à l'hôtel. — Vendredi 10 Octobre: Matinée libre. — Samedi 11 Octobre: INAUGURATION DE LA 5EME TABLE DE L'UGAB. Déjeûner. Après-midi: les actions de l'UGAB en Arménie (visite de l'Université Américaine, Hôpital et sa section de la chirurgie réparatrice, Pioneer Balad...); Dîner à l'hôtel; Soirée: Opéra. — Du 12 au 16 Octobre: Diverses excursions.

PRIX

Table with 3 columns: Armenia level, Départ de Paris, Départ de Marseille. Rows for Armenia 1 and Armenia 2.

Le prix comprend: Le transfert aérien Marseille/Paris/Erevan et retour — L'hébergement à l'hôtel Arménia 1 ou 2, selon votre choix, en chambre double avec salle de bains et W-C privés — Les petits déjeûners à l'hôtel — Les dîners à l'hôtel — Les transferts Aéroport/Hôtel/Aéroport à Erevan — Les excursions guidées — Les repas pendant les excursions de la journée. Le prix ne comprend pas: Les frais de visa (300 F.) — Les assurances assistance médicale et rapatriement — Les boissons alcoolisées pendant les repas.

Ce programme n'est pas définitif et peut être modifié

Les demandes sont très nombreuses. Pour nous permettre d'organiser au mieux votre voyage et d'assurer les vols Marseille/Paris Charles de Gaulle aller-retour, nous vous prions de vous inscrire en versant la somme de 1000 F. par participant impérativement avant le 31 Juillet.